

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

для проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 2.1. ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ.

Тема: ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ З АВТОМАТА.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення практичного заняття
з навчальної дисципліни „ Стрілецька зброя та вогнева підготовка ”.

Тема. Прийоми стрільби з автомата.

Заняття . Прийоми стрільби (приготування до стрільби, виконання стрільби (пострілу), припинення стрільби). Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються. Вибір цілі, точки прицілювання, установок прицілів. Відпрацювання нормативів у підготовці до стрільби № 1, 2. Умови виконання початкової вправи навчальних стрільб.

Навчальний потік: для всіх спеціальностей

Час: 90 хв.

Місце: тир

Навчальна та виховна мета:

1. Навчити курсантів вмільому виконанню прийомів і правил стрільби з АК74.
2. Забезпечити виконання заходів безпеки при поводженні зі зброєю.
3. Довести умови та порядок виконання нормативів № 1, 2.
4. Виховувати у курсантів високі морально-бойові якості та віру у свою зброю.

Навчальні питання та розподіл часу:

I. Вступ _____ - 5 хвил.

1. перевірка знання заходів безпеки при поводженні зі зброєю та умов виконання вправи 1а ВНС. _____ 15 хвил.

2. Удосконалення навиків виконання прийомів стрільби та знань матеріальної частини зброю _____ 15 хвил.

3. Відпрацювання нормативів №1,2,8,9,11. _____ 15 хвил.

4. Виконання вправи 1а ВНС «стрілба з місця по нерухомих цілях». ___ 15хвил.

5. Виконання 1-ї навчальної вправи з метання ручних гранат у пішому порядку «Метання ручної оборонної навчально-імітаційної ручної гранати з місця з окопу» _____ 20 хвил

III. Підведення підсумків заняття _____ - 5 хвил.

Навчально – матеріальне забезпечення:

1. АК74 в комплекті з одним магазином на кожного курсанта.
2. Мультимедійний проектор, екран, ПЕОМ, програмне забезпечення;

Навчальна література:

1. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин (введений в дію наказом начальника Генерального штабу-Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.04.18 № 160). – Київ, 2018.

2. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів – Харків,: ХУПС, 2010.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ:

Тема відпрацьовується на двогодинних заняттях у період первинної військово-професійної підготовки; після вивчення курсантами: матеріальної частини АК74 (РКК74); ознайомлення їх з заходами безпеки та прийомами стрільби зі стрілецької зброї.

У наслідок вивчення даної теми курсант повинен **ВМІТИ**: Чітко виконувати прийоми стрільби з АК74 із різних положень. Дотримуватись заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю. Спостерігати за полем бою, визначати дальності до цілей. Вміти використовувати польові правила стрільби зі стрілецької зброї. Виконувати нормативи № 1, 2.

На занятті основний наголос робити на послідовне вивчення дій при виконанні кожного прийому та дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю і боеприпасами і вивчення правил стрільби з АК74, вивчаються нормативи підготовки до стрільби (нормативи № 1, 2).

На початку заняття слід нагадати, що стрільба із стрілецької зброї, незалежно від того з якого положення вона ведеться, складається з виконання наступних прийомів:

- приготування до стрільби; виконання стрільби (пострілу); припинення стрільби.

Послідовність навчання прийомам стрільби в основному відповідає послідовності їх виконання при стрільбі; але у деяких випадках цю послідовність потрібно порушувати. Наприклад, не можна навчати заряджанню автомата не навчивши спорядженню магазину.

При проведенні заняття керівник повинен дотримуватись наступної методичної послідовності навчання прийомам стрільби:

- спорядження магазину (стрічки) патронами та виймання патронів з нього;
- зарядження та розрядження зброї;
- відпрацювання приготування до стрільби із різних положень (лежачі, з руки і з упору; з коліна; стоячи);
- виконання стрільби і її припинення (тимчасове і повне) у різних умовах і положеннях.

Навчання прийомам стрільби слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ прийомів (дії зі зброєю) в цілому, а потім по частинах (розділах) з поясненням.

Формування навиків у виконанні прийому проводити в три основних етапи:

- **перший етап**: розклад прийому на елементи (елементарні дії) і відпрацювання кожного елемента (дії) окремо;
- **другий етап**: послідовне об'єднання окремих елементів (дії) у групи, а потім в один цілий прийом;
- **третій етап**: автоматизація дії підлеглих, у наслідку багаточислених тренувань, націлених на скоріше виконання задачі по враженню цілі.

Після закінчення вивчення кожного питання слід перевіряти рівень засвоєння матеріалу контрольними питаннями. Якщо матеріал засвоєний слабо слід повторити основні положення, а потім знову перевірити знання тих, хто навчається. Це дозволяє підвищувати якість навчання і економити навчальний час.

При вивченні правил стрільби слід звернути увагу на порядок спостереження в бою, оцінку і вибір цілі, визначення відстані до неї, порядок вибору установки прицілу і точки прицілювання при стрільбі у різні цілі за сприятливих і несприятливих метеорологічних умов, порядок вибору вогню і момент його відкриття, ведення спостереження за результатами стр

Для тренування тих, хто навчається, у вирішенні вогневих задач за сприятливих метеорологічних умов, керівник заняття показує одну із цілей, повідомляє відстань до неї, наказує, користуючись таблицями підвищення траєкторії над лінією прицілювання визначити настанову прицілу і навести в ціль зброю, установлену на прицільному станку. Потім перевіряє рішення завдання.

Після твердого засвоєння курсантами правил стрільби у непорушені цілі і цілі, що з'являються, керівник заняття переходить до навчання правилам стрільби у цілі що рухаються.

Основний час на заняттях необхідно відводити практичному рішенню різноманітних задач.

Далі на занятті розглядається питання відпрацювання нормативів підготовки до стрільби (норматив № 1, 2). Це питання спрямовано для доведення дії курсантів до автоматизації у наслідку разових тренувань націлених на скоріше виконання задач по враженню цілі.

Відпрацювання нормативів слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ нормативів в цілому, а потім по частинах (розподілах) з поясненням.

1. Прийоми стрільби

Міцні знання прийомів та правил стрільби є основою підготовки стрільця, спроможного самостійно вирішувати різноманітні вогневі задачі.

Прийоми стрільби – це найбільш доцільні дії стрільця при підготовці до стрільби, веденні вогню та його припиненні, які закріплені в Посібниках зі стрілецької справи.

Приступаючи до навчання особового складу прийомам і правилам стрільби, керівник заняття зобов'язаний довести до глибокого розуміння кожним військовослужбовцем вимог Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, посібників зі стрілецької справи і курсу стрільб зі стрілецької зброї щодо дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю, гранатами, боєприпасами та імітаційними засобами.

Стрільба, незалежно від того, з якого положення вона ведеться, складається з виконання таких прийомів:

приготування до стрільби (прийняття положення для стрільби та заряджання зброї);

виконання пострілу (установлення прицілу (цілика) та перевідника на потрібний вид вогню, прикладка, прицілювання, спуск курка та утримання зброї при стрільбі);

припинення стрільби (припинення натиску на хвіст спускового гачка, включення запобіжника (переведення перевідника режиму вогню у верхнє положення) та розряджання зброї). Припинення стрільби із автомата може бути **тимчасовим** за командою “Сій” або “**Припинити вогонь**” і **повним** за командою “**Розряджай**”.

Керівник заняття вишиковує навчальну групу в дві шеренги. Виходить вперед строю так, щоб при показі прийому ті, хто навчається добре бачили його.

1. Приготування до стрільби	2. Виконання стрільби (пострілу)	3. Припинення стрільби
<ul style="list-style-type: none"> – прийняття положення для стрільби (приготування стрільця); – заряджання зброї (приготування автомата) 	<ul style="list-style-type: none"> – установлення прицілу; – установлення перевідника на потрібний вид вогню; – прикладання; – прицілювання; – спуск курка (натискання на спусковий гачок); – утримання автомата при стрільбі 	<ul style="list-style-type: none"> – припинення натиску на спусковий гачок; – постановка автомата на запобіжник; – установлення прицілу на “П”; – розряджання автомата
Команди на виконання прийомів		
“До БОЮ”	“Зміна, по грудній фігурі, прямо, 5, одиночними, всередину – ... ВОГОНЬ”	“Стій” або “Припинити вогонь”, “Розряджай”

Потім подаючи команду особистими діями показує виконання прийомів стрільби лежачи, з відповідними доповідями:

Команда - **«На рубіж відкриття вогню з положення лежачи - До бою», «Заряджай».**

Доповідь - **«Такий-то до бою готовий».**

Команда - **«Такому-то по атакуючій піхоті противника, чотири, короткими, під ціль - вогонь»**

«Стій»

«Розряджай»

«Такому-то встати».

Виконавши прийоми стрільби із АК74, керівник заняття шляхом опитування особового складу перевіряє рівень підготовки навчаючих з прийомів стрільби.

Приготування до стрільби

Приготування до стрільби включає прийняття положення для стрільби та спорядження автомата (кулемета).

Розглядання цього питання доцільно почати із спорядження магазинів набоями (обойми). Керуючий одержаними на попередніх заняттях знаннями, керівник заняття дає команду командирам відділень отримати та роздати підлеглим по 10 набоїв (обойми) та перехідники навчаючим.

Подає команду – **«Магазин спорядити».**

Споряджені магазини (обойми) та перехідники укладають в сумку для магазинів.

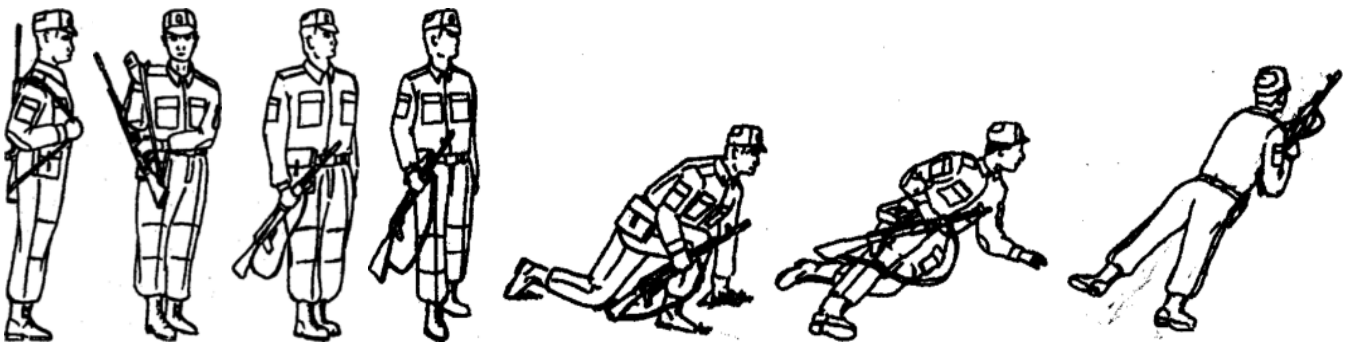
Далі керівник заняття приступає до вивчення питання по приготуванню до стрільби.

Кожен автоматник, керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби і враховуючи свої індивідуальні особливості, повинен відпрацювати і застосовувати найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, домагаючись одноманітного положення голови, корпусу, рук і ніг.

Приготування до стрільби. Тому, що стрільба виконується системою “стрілець – зброя”, то прийом **приготування до стрільби** складається з приготування до стрільби стрільця (**прийняття ним положення для стрільби**) та приготування до стрільби зброї (**заряджання її**).

Залежно від умов місцевості та вогню супротивника, автоматник при діях у пішому порядку та веденні вогню з місця, може приймати самостійно або за команду, такі положення для стрільби: стоячи, з коліна, лежачи, тощо.

Для **прийняття положення для стрільби лежачи** (мал.1), якщо автомат у положенні “на ремінь”, треба: просунути праву руку по ременю трохи вгору і, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою за спускову скобу та ствольну коробку, потім взяти автомат правою рукою за ствольну накладку і цівку дуловою частиною вперед.

мал.1. Прийняття положення для стрільби лежачи

Одночасно зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч. Нахилиючись вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю поперед себе пальцями праворуч, потім, опираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко повернутися на живіт, розкинути ноги трохи в боки носками назовні; автомат при цьому покласти на долоню лівої руки.

Навчальна група вишикувана в дві шеренги, розмикається по фронту на пів кроку та в глибину на два кроки. Виконання прийому починається з подачі команди: **«На рубіж відкриття вогню із положення лежачи – до Бою»**. **«Заряджай»**.

Прийом демонструється в цілому, потім за розподілами. По етапах: зняти ремінь з плеча, взяти автомат у праву руку; повний крок правою ногою вперед і трохи вправо; опуститись лівим коліном та лівою рукою на землю, поворот на живіт та положення ніг.

На рахунок **«РАЗ»** – праву руку подати по цівці трохи до верху та, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою, потім перекласти в праву руку за ствольну накладку та цівку дульною частиною до переду.

На рахунок **«ДВА»** – зробити повний крок правою ногою до переду і трохи вправо.

На рахунок «**ТРИ**» – нахилитися до переду, опуститися на ліве коліно та поставити ліву руку на землю перед собою пальцями вправо.

На рахунок «**ЧОТИРИ**» – опираючись послідовно на стегно лівої ноги та передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік та швидко повернутися на живіт, розставити ноги трохи в бік носками на зовні; автомат при цьому покласти цівкою на долоні лівої руки (мушкою) доверху, правою рукою обхватити пістолетну рукоятку, приклад під пахвою правої руки.

Якщо дії виконано невірною, то подається команда «**Відставити**» і прийом повторюється. Тверді навички можуть бути прищеплені в разі багаторазового тренування. Повертаючись у вихідне положення – відпрацьовується прийом вставання за розподілами.

На рахунок «**РАЗ**» – руки підтягуються до грудей, автомат за цілку тримається правою рукою, ноги зводяться до купи, носки впираються в землю.

На рахунок «**ДВА**» – руки випрямляються, ліва (або права) нога виноситься вперед, швидко встати, тримаючи автомат у правій руці за цілку.

На рахунок «**ТРИ**» – взяти автомат на ремінь.

Відпрацювавши та досягнувши чіткості виконання прийому за розподілами, керівник заняття указує прийняти положення для стрільби з коліна та стоячи. При наявності часу дані положення відпрацьовуються як описано нижче.

Для прийняття положення для стрільби стоячи подається команда «**На рубіж відкриття вогню, із положення стоячи – до Бою**».

При цьому на рахунок «**РАЗ**» – зробити півоберта праворуч та, не приставляючи ліву ногу - відставити її ліворуч на ширину плечей;

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат у праву руку;

на рахунок «**ТРИ**» – перекласти цівку автомата у ліву руку, обхватити правою рукою пістолетну рукоятку.

Для інформації довести курсантам, що для прийняття положення для стрільби стоячи або з коліна, із положення «**На груди**» дозволяється ремінь з шиї не знімати. Для зарядження автомата подається команда «**Заряджай**». Відпрацювання прийому по розподілам здійснюється наступним чином:

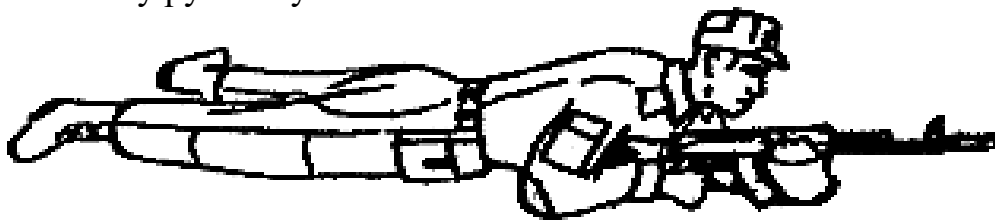
на рахунок «**РАЗ**» – достати з сумки споряджений магазин та приєднати його до автомату наступним чином: тримаючи автомат лівою рукою за цілку, повернути його так, щоб пістолетна рукоятка була направлена доверху. Після цього правою рукою ввести у вікно ствольної коробки верхню передню частину магазину та енергійно повернути магазин на себе до відмови, поки не почується щиголь. Після приєднання магазину права рука кладеться на запобіжник.

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат з запобіжника (перевести перевідник вогню в нижнє положення). Впевнившись, що усі навчаючи виконали цей елемент вірно,

керівник при наявності часу тренує в постановці перевідника вогню на одиночний або автоматичний вогонь без зорового контролю. Після засвоєння цього елемента керівник об'єднує обидва елемента; розучує з тими, хто навчається техніку виконання справ на два рахунки. Переконавшись, що ті, хто навчається засвоїли перші два елемента, керівник показує як досилається набій у набійник.

на рахунок «ТРИ» – енергійно відвести затворну раму назад до упору та відпустити її. Помилкою у виконанні цього елемента, як правило, буває супроводжування рукою затворної рами при руханні її вперед.

на рахунок «ЧОТИРИ» – здійснюється постановка автомату на запобіжник (якщо не передбачається негайне відкриття вогню або не було команди «Вогонь»), при цьому перевідник вогню перевести в крайнє верхнє положення, правою рукою обхопити пістолетну рукоятку.

Мал. 2. Положення для стрільби лежачи після заряджання автомата

Виконання прийому закінчується доповіддю про готовність до бою.

Далі відпрацьовується питання розряджання автомату по команді: «Розряджай». Також прийом показується у цілому, а потім за розподілами:

на рахунок «РАЗ» – відділити магазин;

на рахунок «ДВА» – зняти автомат з запобіжника;

на рахунок «ТРИ» – негайно відвести затворну раму за рукоятку назад, витягнути набій із набійника та відпустити затворну раму;

на рахунок «ЧОТИРИ» – натиснути на спусковий гачок (спустити курок з бойового зводу);

на рахунок «П'ЯТЬ» – поставити автомат на запобіжник, покласти його на землю (рукояткою затворної рами вниз);

на рахунок «ШІСТЬ» – вийняти набої з магазину та приєднати його до автомату (для виймання набоїв із магазину треба узяти магазин у ліву руку горловиною уверх, опорним випуском до себе, правою рукою за допомогою набою зрушуючи набої по одному від себе, вийняти їх із магазину);

на рахунок «СІМЬ» – підібрати набої.

Закріпити виконання прийому перевіркою у цілому.

Контрольні питання:

1. Що включає в себе приготування до стрільби?
2. Назвіть команди, які подають при приготуванні до стрільби.
3. Порядок виконання прийому із положення для стрільби лежачи.
3. Порядок виконання прийому із положення для стрільби з коліна та стоячи.

4. Порядок розрядження автомата за командою «Розряджай».

Виконання стрільби (пострілу).

Виконання прийому починається з подачі команди на відкриття вогню чи прийняттям рішення на відкриття вогню самостійно, в залежності від поставленої задачі та обставин, що склалися.

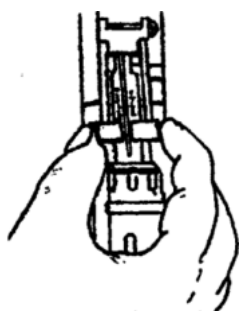
За командою на відкриття вогню вказується: кому стріляти, ціль, приціл, цілик та точка прицілювання.

Виходячи із цього прийом виконання стрільби включає в себе виконання наступних операцій:

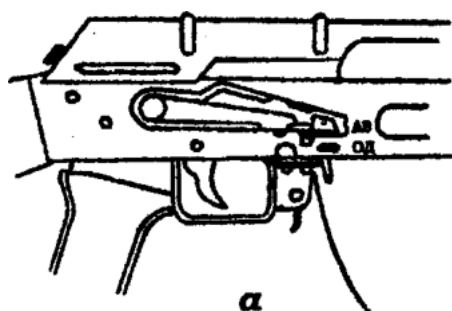
- * установлення прицілу та цілика;
- * установлення перевідника на потрібний вид вогню;
- * прикладку;
- * прицілювання;
- * спуск гачка;
- * отримання автомата (кулемета) при стрільбі.

Далі практичне відпрацювання здійснюється по кожному пункту окремо.

Установлення прицілу виконується за командою: «Прицілювання»...

Мал. 3. Установлення потрібний прицілу
одиначний (ОД)

Мал. 4. Установлення перевідника на

вид вогню: а – автоматичний (АВ); б –

При цьому навчаючі наблизивши автомат до себе великим і вказівним пальцем правої руки стискають плямку хомутика та пересувають хомутик до сполучення його переднього зрізу з рисою під відповідною цифрою на прицільній планці. Керівник заняття здійснює контроль за швидкістю та вірністю установки прицілу.

Навчання установки перевідника на потрібний вид вогню здійснюється по команді: «Одиначними » або «Короткими».

При цьому спочатку проводиться при зоровому контролі, а потім на дотик. Керівник показує і коротко пояснює виконання прийому, наказує курсантам повернути автомат затвором угору та виконати прийом спочатку за розподілами, а потім у цілому.

На рахунок «РАЗ» – натиснути великим пальцем правої руки на виступ перевідника, повернути його вниз до першого щолчка, відмітка «АВ».

На рахунок «ДВА» – поставити перевідник у вихідне положення. Таким же чином перевідник встановлювати і на одиночний вогонь.

Впевнившись, що техніка виконання прийому курсантами засвоєна, керівник наказує перевести автомат у нормальне положення і виконати команди по встановленню перевідника на вказаний вид вогню, на дотик.

Для прикладання автомата потрібно: винести зброю вперед у напрямку цілі; спостерігаючи за ціллю, приставити приклад до плеча таким чином, щоб відчувати щільне прилягання до плеча всього затильника; нахилити голову трохи вперед і, не напружуючи шиї, притиснути щоку до приклада.

При стрільбі лежачи особливу увагу звертайте на правильне положення ніг і тулуба. Прямі ноги повільно, без напруги розміщуйте на ширину плечей, ступні розгорніть назовні, а п'ятки щільно притисніть до землі.

Для надання зброї найбільшої стійкості і зручності при стрільбі необхідно, щоб кут між віссю корпусу стрільця і повздовжньою віссю автомата складав приблизно 15–25° (Мал. 5.). Величина цього кута залежить від довжини рук. Якщо руки короткі, то корпус доцільно розташовувати під більшим кутом до площини стрільби, а якщо довгі – під меншим. Ні в якому разі не слід згинати корпус у попереку, бо це призведе до надмірного напруження м'язів і до зниження влучності стрільби.

Приклад автомата повинен торкатися плеча всією площиною затильника. Якщо він буде упиратися у плече верхнім (тупим) кутом (низьке прикладання), то кулі при стрільбі, як правило, будуть відхилятися донизу, а при упиранні нижнім (гострим) кутом (високе прикладання) – угору. Щоб перевірити правильність прикладання приклада, треба відвести праву руку вбік на висоту плеча. Якщо приклад притиснутий неправильно, то він висковзне униз або угору. При правильному прикладанні (Мал. 6.) приклад повинен залишитися на місці.

Автомат дозволяється утримувати лівою рукою за цівку (Мал. 7) або за магазин, а правою – за пістолетну рукоятку.

Автомат слід класти цівкою на долоню біля основи великого пальця, при цьому пальцями без особливих зусиль утримувати цівку за бокові площини, кисть лівої руки не напружувати. Не слід класти зброю цівкою на пальці лівої руки і сильно стискати її. Лікоть правої руки трохи відвести вбік, а кистю цієї руки без зусиль утримувати автомат за пістолетну рукоятку, вказівний палець правої руки витягнути вздовж спускової скоби і на спусковий гачок не накладати.

Після закінчення перевірки правильності прикладання слід звернути увагу на те, щоб лікті обох рук твердо впиралися у землю. При правильному прикладанні відстань між ліктями по перпендикуляру до площини стрільби повинна бути 8–12 см, а відстань ліктів один від одного – приблизно ширина плечей (Мал. 8.). Щоб знайти правильне місце для постановки ліктя правої руки, необхідно лівою рукою притиснути затильник приклада до плеча і, утримуючи автомат у цьому положенні, підняти лікоть правої руки у горизонтальне положення, а потім повільно опустити його на землю і залишити у тому місці, де він опустився.

Якщо ви відчуєте, що знаходитесь у напруженому (не природному) стані, а зброя увесь час “тягне” кудись у бік від цілі, перевірте ще раз правильність прикладання. Після закінчення прикладання зброя повинна бути спрямована у ціль.

Якщо вона дивиться в бік від цілі, то слід спрямувати її у ціль за рахунок переміщенням тулубу праворуч, ліворуч, вперед або назад. Не можна після приготування та прикладання направляти зброю в ціль нахилом або переміщенням положення рук.

Для перевірки зробіть декілька вдихів та видихів. Якщо при диханні зброя переміщується вздовж цілі вертикально, це означає, що положення для стрільби знайдене правильно.

Після наказу, керівник у положенні лежачі (з коліна або стоячи) подає команду **«Прикладайся»**, перевіряє прикладку кожного навчаючого. Вказує на помилки та перевіряє прийом до засвоєння техніки його виконання.

Для навчання **прицілюванню** керівник пояснює курсантам значення мушки (із КЯ 83) – показує, що значить **«Рівна мушка»** та вчить виставляти її, а за допомогою навчального посібника, перевіряє помилки.

Спуск курка один із важливих прийомів техніки проведення стрільб. Головне при цьому – вміння вірно та сміливо натиснути на спусковий гачок, щоб не порушилося положення, придане зброї при прицілюванні.

Для спуску курка треба міцно утримуючи автомат лівою рукою з цівку або магазин, а правою за пістолетну рукоятку, притиснути автомат затильником прикладу до плеча, узявши рівну мушку, підвести її до точки прицілювання, затамувати дихання та продовжувати вирівнювати мушку у прорізі цілика, одночасно натискати плавно та рівномірно на спусковий гачок до тих пір, поки курок непримітно, мовби сам собою, не спустився з бойового взводу, тобто поки не виникне постріл.

Керівник починає навчання спуску курка, для чого по черзі у кожного навчаючого прикладає палець навчаючого і плавно натискає.

Після Відпрацювання окремо кожного елементу прийому керівник приступає до тренування виконання прийому у цілому, наприклад, подає команду:

«Група по атакуючій піхоті супротивника, чотири, короткими, у пояс – ВОГОНЬ». При цьому проходячи поряд кожного курсанта перевіряє правильність виконання окремих елементів прийому.

Контрольні питання

1. З чого починається та від чого залежить виконання прийому.
2. Що включає в себе прийом проведення стрільби.
3. Порядок виконання прийому.

Припинення стрільби

Припинення стрільби може бути тимчасовим або повним.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда **«Стій»**. За цією командою навчаючий припинає натискання на спусковий гачок та ставлять автомат на запобіжник. Для повного припинення стрільби після команди **«Стій»** подається команда **«Розряджай»**. За цією командою автоматник ставить автомат на запобіжник,

відтягує хомутик назад, встановлює у автомата приціл на «П» та цілик на «О», розряджає автомат як вказано в позиції №2.

Відпрацювання елементів по припиненню стрільби здійснюється за командою **«Стий» або «Припинити вогонь»**, для цього курсант:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **«ДВА»** – включає запобіжник.

За командою **«Розряджай»**:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **«ДВА»** – включає запобіжник;

на рахунок **«ТРИ»** – встановлює хомутик у положення «П» та розряджає зброю.

Огляд зброї здійснюється за командою **«Зброю до огляду»**. Прийом відпрацьовується по встановленій схемі. Спочатку показ у цілому, далі показ і тренування за розподілами та у цілому. При цьому перед відпрацюванням прийому **«Зброю до огляду»** подати команду **«Положення лежачи прийняти – до Бою»**.

В положенні лежачи:

на рахунок **«РАЗ»** – відокремити магазин та покласти його поруч автомата (кулемета) горловиною до себе;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомат з запобіжника, відвести за рукоятку затворну раму назад та повернути автомат декілька ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок **«ТРИ»** – відпустити затворну раму вперед, опустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити автомат на запобіжник та приєднати магазин. Відпрацювання команди **«Встати»** дивись позицію № 2.

Перед відпрацюванням прийому **«Зброю до огляду»** у положенні стоячи подати команду **«Положення стоячи – до Бою»**.

У положенні стоячи:

на рахунок роби **«РАЗ»** – утримуючи автомат лівою рукою знизу за цівку, правою відокремити магазин та покласти його у ліву руку подавальника догори (випуклою частиною від себе), пальцями лівої руки притиснути магазин до цівки автомата;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомата із запобіжника, відвести затворну раму назад та повернути автомат трохи ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок **«ТРИ»** – відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу, поставити автомат на запобіжник, приєднати магазин та узяти автомат в положення на ремінь.

Контрольні питання

1. Види припинення стрільби та різниця між ними.
2. Дії по команді **«Зброю до огляду»** в положенні лежачи.

3. Дії по команді «Зброю до огляду» в положенні стоячи.

2. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються ____ - 10 хвил

Правила стрільби – це комплекс обґрунтованих положень, закріплених посібниками зі стрілецької справи, точне дотримання яких, у поєднанні з прийомами стрільби, забезпечує виконання вогневих завдань.

Керівник заняття доводить курсантам, що для успішного виконання завдань у бою необхідно:

- безперервно спостерігати за полем бою;
- швидко та вірно готувати дані для стрільби;
- уміло вести вогонь по всіляким цілям у різноманітних умовах бойової обстановки як вдень так і вночі; для поразки групових та найбільш важливих одиночних цілей застосовувати зосереджений вогонь;
- спостерігати за результатами вогню та вміло його корегувати;
- слідкувати за витратою боєприпасів у бою та приймати заходи до своєчасного їх поповнення.

Далі розглядаючи перше питання керівник доводить що одиночну ціль, яку добре видно, обстрілювати короткими або довгими чергами у залежності від важливості цілі, її розмірів та відстані до неї. Чим небезпечна або чим далі ціль тим тривалій повинна бути черга. Вогонь ведеться поки ціль не буде знищена або не сховається.

Для ураження цілі що з'являється, необхідно, побачивши місце її з'явлення, швидко приготуватися до стрільби і відкрити вогонь. Швидкість відкриття вогню має рішаче значення для ураження цілі.

Спочатку вивчається правила вибору і установа прицілу і точки прицілювання з урахуванням прицілу і точки прицілювання з урахуванням тільки відстаней до цілі і її розмірів (за сприятливих метеорологічних умов).

Для автоматів найбільш характерними є живі цілі – кулеметна обслуга та гарматка, групи стрільців або окремі фігури, ведучі вогонь із різноманітних положень.

Для вибору прицілу, точки прицілювання і цілика потрібно визначити дальність до цілі. Приціл, цілик і точка прицілювання вибираються з таким розрахунком, що при стрільбі середня траєкторія проходила посередині цілі.

При стрільбі з АК74 (РКК74) на дальності до 400 метрів вогонь потрібно вести, як правило з прицілом "П" або "4" і ціликом "0" цілятися у нижній край цілі або у середину, коли ціль висока (ростова фігура).

При стрільбі на дальність більш 400 метрів, приціл встановлюється відповідно дальності до цілі. За точку прицілювання як правило, приймається середина цілі. Крім того, з використанням характеристик дальності прямого пострілу, керівник заняття пояснює, коли і як можливо вести стрільбу, не знижуючи настанову прицілу.

Далі керівник заняття вказує курсантам цілі, які розташовані на ділянці місцевості у різноманітних напрямках і відстанях у межах від 100 до 500 метрів. Подає команду

"ДО ЗБРОІ". Зброя установлена на прицільних станках. Керівник вказує дальності до цілей, перевіряє наводку на ціль.

3. Вибір цілі, точки прицілювання _____ - 5 хвил.

Після цього керівник заняття приступає до вивчення способів визначення і внесення поправок на боковий вітер та рух цілі.

Боковий вітер виявляє значний вплив на польот кулі, відхиляє її у бік. Величина відхилення кулі залежить від швидкості та напрямку бокового вітру і дальності до цілі. Чим сильніше боковий вітер, чим ближче до 90° кут, під яким він дує і чим далше ціль, тим на більшу величину відхиляється куля у бік від напрямку стрільби. **У зв'язку з цим необхідно вносити поправку на боковий вітер.** Вона ураховується при стрільбі із автомата виносом точки прицілювання у фігурах або в метрах; при стрільбі з кулемета – установкою цілика у тисячних. Поправка на боковий вітер береться у тій бік, з відкілья вітер.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею поправок, вказує що величини поправок приведені для середніх умов стрільби при помірному вітрі – 4 м/с, який дує під кутом 90° до площини стрільби, для швидкості цілі 3 м/с по бігучим фігурам. При сильному (8 м/с), або слабким (2 м/с) вітрі поправки відповідно збільшуються або зменшуються у двічі, при косим вітрі зменшуються у два рази з порівнянням з боковим вітром.

При стрільбі по цілях що рухаються особливу увагу потрібно уділити визначенню та обрахуванню попередження.

Попередження – це відстань, на яку переміститься ціль за час польоту кулі до неї.

Напрямок руху цілі відносно стрілка:

- фронтальний;
- під гострім кутом;
- фланговий.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею попередження.

При стрільбі по цілям які рухаються на стрільця – фронтальний рух, на відстанях прямого пострілу вогонь ведеться без попередження, з прицілом, відповідним відстаням до цілі.

При стрільбі по цілям що рухаються при – фланговому русі – (швидкість 3 м/с) на усіх відстанях "Попередження дорівнює прицілу".

Вогонь по цілях, рухаючи під кутом до площині стрільби ведеться засобом супроводження цілі або засобом очікування.

Керівник заняття використовує стрілецькі лінійки, мушки навчає курсантів визначенню внесення поправки на боковий вітер та рух цілі.

Закінчується розгляд цього питання роботою курсантів по картках.

Контрольні питання:

1. Для чого потрібні знання правил стрільби із автомата (кулемета).
2. Який потрібно установити приціл і де буде знаходитися точка прицілювання на відстанях до 400 м і більш 400 м при стрільбі по різноманітним цілям.
3. Визначення поправки на боковий вітер на різних відстанях (600, 700-800, 900-1000 м).

4. Відпрацювання нормативів підготовки до стрільби № 1, 2 _____ - 10 хвил.

Норматив з вогневої підготовки – це часовий, кількісний або якісний показник виконання деяких задач окремими військовослужбовцями або підрозділами з дотриманням послідовності (порядку), яка передбачена статутами, настановами, курсом стрільб, керівництвами та інструкціями.

Відпрацювання нормативів на заняттях, навчаннях та тренажах повинно сприяти удосконаленню прийомів та способів дій на полі бою, найшвидшому оволодінню стрілецькою зброєю, скороченню термінів виконання вогневих задач.

Відпрацюванню нормативів повинно передувати вивчення будови основних видів зброї, правил поводження з нею, мір безпеки та необхідних теоретичних положень, статутів, настанов, курсу стрільб, керівництв та інструкцій.

В процесі занять ті, хто навчається, спочатку повинні навчитися правильно та якісно виконувати той чи інший прийом за елементами в повільному темпі і тільки після цього переходити до відпрацювання нормативів в цілому за часом.

Якщо норматив в процесі навчання відпрацьовується декілька разів, то оцінка за його виконання визначається за останнім показаним результатом або за результатами контрольного заняття.

При відпрацюванні (перевірці виконання) нормативів необхідно керуватися такими вимогами:

1. Норматив вважається виконаним, якщо при відпрацюванні дотримані умови його виконання та не було допущено порушень вимог статуту, настанов, курсу стрільб, керівництв та мір безпеки.

Якщо при відпрацюванні нормативів тими, хто навчається, допущена хоча б одна помилка, яка може призвести (призвела) до травми (ураження) особового складу, до поломки зброї або аварії, виконання нормативу припиняється і оцінюється “незадовільно”.

2. За порушення послідовності виконання нормативу, яке не призводить до поломки зброї, аварії, а також за кожну помилку, вказану в умовах виконання нормативу (в керівництві, настанові), оцінка знижується на один бал.

3. При виконанні нормативів особовим складом в загальновійськовому захисному костюмі час збільшується на 25 %; при роботі в протигазі – на 10%, при температурі повітря -20°C та нижче ($+30^{\circ}\text{C}$ та вище), при сильному дощу, снігопаді – до 20 %; при діях вночі – до 30 %.

4. Час виконання нормативу визначається за секундоміром з моменту подачі команди “До виконання нормативу приступити” до моменту доповіді командира (того, хто навчається) про його виконання.

5. Офіцери та прапорщики підрозділів (факультетів) відпрацьовують нормативи нарівні з особовим складом.

Оцінка за виконання нормативів військовослужбовцям визначається:

– “відмінно”, якщо військовослужбовець виконав норматив правильно, у повному обсязі, з дотриманням вимог статутів, посібників, настанов, інструкцій та умов виконання нормативу; інструмент, приладдя і пристосування використовував правильно, діяв впевнено та спритно й уклався у час, передбачений для оцінки “відмінно”;

– “добре”, якщо дії виконані на оцінку “відмінно”, але військовослужбовець допустив помилки в користуванні інструментом, приладдям і пристосуваннями й уклався у час, передбачений для оцінки “добре”;

– “задовільно”, якщо військовослужбовець виконав норматив, але допустив порушення послідовності виконання операцій і помилки в користуванні інструментами, приладдям і пристосуваннями та уклався у час, передбачений для оцінки “задовільно”, або якщо норматив за часом виконано на “добре”, але при цьому була допущена одна помилка (на “відмінно” – дві помилки), які знижують оцінку на один бал;

– “незадовільно”, якщо не виконані умови для одержання задовільної оцінки .

Тренування і відпрацювання нормативів на практичних заняттях зі стрільбою проводиться у складі зміни (5 чоловік) під керівництвом помічника керівника заняття на навчальному місці (курсанта, який призначений керівником). Нормативи відпрацьовуються згідно “Збірника нормативів з бойової підготовки. Книга 10.”

Зміна вишикувана в одношеренговому строю. Керівник заняття доводить курсантам порядок виконання нормативу і вказує час на його виконання. Після цього він у повільному темпі показує і пояснює порядок його виконання по елементах, а потім у цілому.

Упевнившись, що ті, хто навчається, засвоїли порядок виконання нормативів, керівник тренує їх у виконанні по елементах (розподілах). Для цього він вказує вихідне положення та номер нормативу, який буде виконуватись. По готовності зміни (тих, хто навчаються) приймає норматив у кожного окремо на час.

Норматив № 1. Приготування до стрільби з різних положень (стоячи, з коліна, лежачи, із-за укриття) у пішому порядку.

Той, що навчається зі зброєю у вихідному положенні, за 10м від місця стрільби. Автомат у положенні на ремінь. Магазин споряджений 5 навчальними патронами. Сумка для магазинів застібнута. Керівник вказує місце, положення для стрільби і подає команді “До бою”. Той, хто навчається готується до стрільби (приймає вказане положення до стрільби, заряджає зброю) та доповідає: “Курсант такий-то до бою готовий”.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	6 сек;
- “Добре”	-	8 сек;
- “Задовільно”	-	10 сек.

Норматив № 2. Розрядження зброї у пішому порядку.

Той, хто навчається виконує команду “До бою” (зброю заряджена).

Керівник подає команду “Розряджай”.

Той, хто навчається розряджає зброю і бере автомат “На ремінь”. Витягає із магазину патрони, кладе магазин у сумку для магазинів і стає в 10м від вогневої позиції.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	15 сек.;
- “Добре”	-	17 сек.;
- “Задовільно”	-	20 сек.

При назві нормативів необхідно підкреслити, що нормативи відпрацьовуються для різних зразків стрілецької зброї, тому в назві застосовується слово "зброя".

5. Умови виконання початкової вправи навчальних стрільб _____ -5 хвил
Вправа початкових стрільб
Стрільба з місця по нерухомих цілях

Цілі:

грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75x0,75 м, нерухома, щит установлюється на рівні поверхні землі (без просвіту);

атакуючий (контратакуючий) стрілець – ростова фігура (мішень № 8).

Дальності до цілей:

до грудної фігури – 100 м;

до атакуючого (контратакуючого) стрільця – 200 м.

Кількість боєприпасів:

для автомата, ручного кулемета та кулемета – 11, з них 3 для стрільби по грудній фігурі з колами – одиночними пострілами, 8 – по атакуючому стрільцю (чергами для автомата і кулеметів);

для снайперської гвинтівки Драгунова (далі – снайперської гвинтівки) – 6.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упора (із сошок).

Оцінка:

“відмінно” – 25 очок та уразити мішень № 8;

“добре” – 20 очок та уразити мішень № 8;

“задовільно” – 15 очок та уразити мішень № 8.

Особливості виконання вправи

Після виконання вправи керівник стрільби разом з тим, хто навчається, оглядає мішені та вказує на допущені помилки.

III. Підведення підсумків заняття _____ - 2 хвил.

- нагадати тему та мету заняття;
 - визначити ступінь досягнення мети;

 - провести короткий розбір заняття, активності та військової дисципліни на занятті;
 - оголосити оцінки;
 - дати завдання на самопідготовку;
 1. Удосконалювати заходи безпеки поводження зі зброєю.
 2. Повторити основні положення пройденого матеріалу.
- Догляд, збереження, огляд, чищення та змащування зброї.
- відповісти на запитання;
 - закінчити заняття.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

для проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 2.2. ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ.

Тема: ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ З АВТОМАТА.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Для проведення практичного заняття з навчальної дисципліни «Стрілецька зброя та вогнева підготовка»

Змістовий модуль. Правила стрільби зі стрілецької зброї.

Заняття 9. Правила стрільби з автомата.

Навчальний потік: для всіх потоків

Час: 90 хвилин

Місце: проведення – навчальна аудиторія.

Навчальна та виховна мета:

1. Вивчити порядок та правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються та рухаються, спостереження за полем бою, розвідка цілей, цілевідшукування та цілевказування.
2. Виховувати у тих, хто навчається, патріотизм, почуття відповідальності за захист своєї Батьківщини.

Навчальні питання і розподіл часу

Вступ.	5 хв.
1. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються та рухаються.	25 хв.
2. Спостереження за полем бою, розвідка цілей, цілевідшукування та цілевказування.	25 хв.
3. Керування вогнем.	15 хв.
Висновки та відповіді на запитання	5 хв.

Навчально-матеріальне забезпечення

1. ПК.
2. Проектор.

Навчальна література

1. Досвід застосування стрілецької зброї в АТО
2. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів.

Навчальний посібник. – Харків, ХУПС, 2010.

3. Семенюк В.І., Кривошеев О.В., Краснокутський В.М. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Навчальний посібник. – Харків, ХУПС, 2006.

Викладач приймає рапорт від командира групи, перевіряє наявність особового складу та зовнішній вигляд курсантів. Перевіряє наявність навчальних засобів матеріального забезпечення заняття. Робить запис в класному журналі.

Контрольними питаннями перевіряє як курсанти засвоїли матеріал попереднього заняття:

Доводить тему, мету заняття, а також план заняття та навчальну літературу.

Оголошує перше навчальне питання і переходить до його розгляду.

1. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються та рухаються.

Для успішного виконання завдань у бою необхідно:

- безперервно спостерігати за полем бою;
- швидко та правильно готувати дані для стрільби;
- уміло вести вогонь по різноманітних цілях та за різних умов бойової обстановки як удень, так і вночі; для ураження групових і найбільш важливих одиночних цілей застосовувати зосереджений вогонь;
- спостерігати за результатами вогню та уміло його коректувати;
- стежити за витратою патронів у бою та вживати заходів щодо своєчасного їх поповнення.

Спостереження за полем бою та цілевказування

Спостереження ведеться з метою своєчасного виявлення розташування і дій супротивника. Крім того, в бою необхідно спостерігати за сигналами і знаками командира та за результатами свого вогню. Якщо немає особливих вказівок командира, військовослужбовці ведуть спостереження самостійно у зазначеному їм секторі обстрілу.

Вибір цілі

Для автоматів найбільш характерними є живі цілі - обслуга кулеметів і гармат, групи стрільців або окремі фігури, які ведуть вогонь із різних положень, а також жива сила на автомобілях, мотоциклах і т. п. Крім того, з автоматів вогонь ведеться і у повітряні цілі. Цілі на полі бою можуть бути нерухомими, рухомими і такими, що з'являються на обмежений час.

Якщо ціль для ураження не зазначена командиром, то в першу чергу необхідно уражати найнебезпечніші та найважливіші цілі, наприклад: обслугу кулеметів і гармат, командирів і спостерігачів супротивника. З двох однакових за важливістю цілей вибирати для обстрілу найближчу і найбільш уразливу.

Вибір прицілу, точки прицілювання та цілика

Підготовка даних для стрільби зі стрілецької зброї включає: визначення дальності до цілі для установа прицілу та цілика і вибір точки прицілювання з урахуванням необхідних поправок на метеорологічні умови стрільби, головним чином на боковий вітер та рух цілі. Причому внесення поправок на умови стрільби, як правило, проводиться без використання таблиць стрільби, за польовими (мнемонічними) правилами, які військовослужбовці повинні знати напам'ять і вміти застосовувати на практиці. Даними для вибору прицілу і точки прицілювання є дальність до цілі. При стрільбі на дальності до 400 м треба встановлювати приціл "4" або "П", прицілюючись у нижній край цілі чи в середину, якщо ціль висока (рис. 8.18, а, б).

Якщо умови бойової обстановки не дозволяють змінювати установа прицілу залежно від дальності до цілі, то в межах дальності прямого пострілу необхідно установити приціл "П" і прицілюватися у нижній край цілі.

Нормальними зовнішніми умовами стрільби вважаються температура повітря +15 °С, відсутність вітру та підвищення місцевості над рівнем моря.

У настановах зі стрілецької справи величини поправок даються для середніх умов стрільби, тобто: вітер помірний (4-6 м/с), що віє під кутом 90° до площини стрільби; швидкість руху цілі (фігури, що біжить) - 3 м/с, що приблизно становить 10 км/год. У реальних умовах на полі бою сила і напрямок вітру, як і швидкість руху цілі,

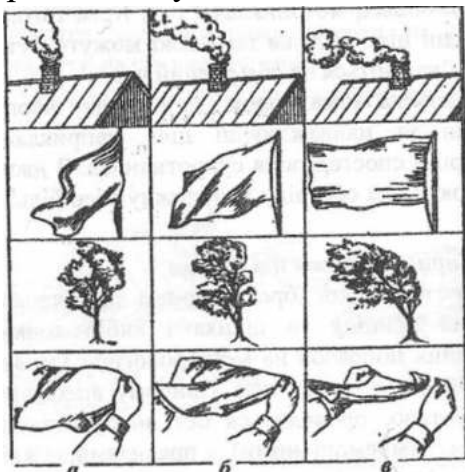

Рис. 1. Визначення швидкості вітру за місцевими прикметами: а - слабкий; б - помірний; в -

визначаються візуально.

Враховувати поправки можна і за мнемонічними правилами, зручними для запам'ятовування, такими, що дають достатню для практики точність підготовки вихідних даних для стрільби.

Швидкість вітру визначається з достатньою точністю за простими прикметами (рис. 1): при слабкому вітрі (2-3 м/с) носова хусточка і прапор трохи колишуться; при помірному вітрі (4-6 м/с) – тримаються розгорнутими; при сильному (8-12 м/с) прапор з шумом тріпоче. Хустинка виривається з рук.

Боковий вітер значно впливає на політ кулі, відхиляючи її в бік. Величина відхилення кулі залежить від швидкості, напрямку бокового вітру та дальності до

цілі. Чим сильніше віє боковий вітер і чим ближче до 90° кут, під яким він віє, а також чим на більшій дальності знаходиться ціль, тим на більшу величину під його дією відхилиться куля в бік від площини стрільби. У зв'язку з цим необхідно вносити поправку на боковий вітер. Вона враховується при стрільбі з автомата виносом точки прицілювання у фігурах цілі або метрах. Розрахунок зазвичай роблять у величинах найбільш типової цілі - фігурах людини (завширшки 0,5 м). Результат легко перерахувати у фігури інших цілей.

Поправки на боковий вітер беруться у той бік, звідки віє вітер, тобто назустріч йому.

При боковому помірному вітрі (4-6 м/с), що віє під кутом 90° до площини стрільби, для стрілецької зброї під гвинтівковий патрон і патрони калібру 5,45-мм мнемонічні правила такі (табл. 1):

Таблиця 1

Винос точки прицілювання на вітер (для зброї 5,45-мм)

До 600 м	700-800 м	900-1000 м
$ВТП_{\text{в}} = (\text{Пр} - 2) / 2$	$ВТП_{\text{в}} = (\text{Пр} + 2) / 2$	$ВТП_{\text{в}} = \text{Пр}$

Тобто:

- до 600 м - вітер відносить кулю так, як від прицілу два відняти, а решту поділити на два, або $ВТП_{\text{в}} = (\text{Пр} - 2) / 2$, де $ВТП_{\text{в}}$ - винос точки прицілювання (поправка) на вітер у фігурах людини; Пр - приціл, що відповідає дальності до цілі;
- 700-800 м - вітер відносить кулю так, як до прицілу два додати й поділити все на два, або $ВТП_{\text{в}} = (\text{Пр} + 2) / 2$;
- 800-1000 м - вітер відносить кулю рівно на приціл, або $ВТП_{\text{в}} = \text{Пр}$.

У наведених і наступних правилах під словом "приціл" треба розуміти відстань до цілі у сотнях метрів, наприклад: 525 м = 5 сотень = Пр 5.

В усіх випадках величина бокових відхилень куль прямо пропорційна швидкості вітру. Тому при сильному вітрі (швидкість більше ніж 8 м/с) поправки треба брати

вдвічі більшими, ніж табличні, а при слабкому вітрі (швидкість 2-3 м/с) - вдвічі меншими.

Вітер, що віє під гострим кутом до площини стрільби, буде викликати відхилення куль приблизно в два рази менші, ніж при розрахунку для бокового вітру, що віє під прямим кутом до напрямку стрільби.

Відлік фігур при виносі точки прицілювання треба робити від середини цілі, а не від її краю, тому що величини відхилень куль по боковому напрямку розраховувалися від середини фігури.

Стрільба по цілях, що рухаються

При виборі установки прицілу для стрільби по цілях, що рухаються, необхідно, крім відстані до цілі та зовнішніх умов стрільби, визначати ще й швидкість (табл. 8.3) та

Швидкості руху найбільш характерних наземних цілей

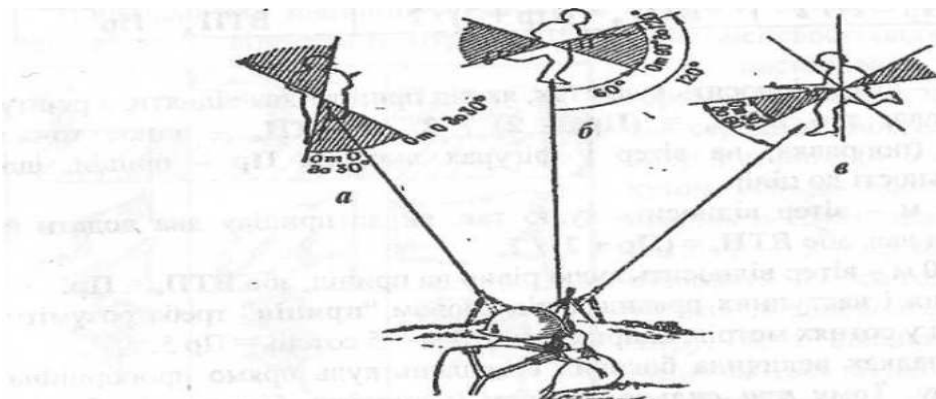
Одиниці вимірювання	Піша		Танки і бронетранспортери	Мотоцикли
	Кроко м	Біго м		
м/с	1,5-2	3	5-7	8-10

напрямок її руху (рис. 8.20). 10 20-25 30-35

Таблиця 8.3

При русі цілі на того, хто стріляє, або від нього (фронтальний рух) на дальності, яка не перевищує дальності прямого пострілу, вогонь можна вести з установкою прицілу "П", прицілюючись у середину нижнього зрізу цілі (під ціль). На дальності, що перевищує дальність прямого пострілу, вогонь слід вести з установкою прицілу, що відповідає тій дальності, на якій ціль може з'явитися у момент відкриття вогню, а точку прицілювання вибирати на середині цілі. Використання постійної установки прицілу скорочує час на підготовку до відкриття вогню і підвищує його влучність.

Рис. 8.20. Напрямок руху цілі відносно того, хто стріляє: а - фронтальний (від 0 до 30°); б - фланговий (від 60 до 120°); в - косий (від 30 до 60°)

При фланговому або косому русі цілі точку прицілювання необхідно виносити вперед, у бік руху цілі. Чим ближче знаходиться і повільніше рухається ціль і гостріший кут між напрямком руху

цілі і площиною стрільби, тим на меншу величину слід виносити точку прицілювання. Відстань, на яку виноситься точка прицілювання від цілі, називається випередженням.

Випередження на рух цілі береться у фігурах цілі або в метрах.

- для стрілецької зброї під патрони калібру 5,45-мм (табл. 8.4):

- до 600 м - від прицілу 0,5 відняти, або $ВТП_p = Пр - 0,5$;
- 700-800 м - до прицілу 0,5 додати, або $ВТП_{,,} = Пр + 0,5$;
- 900-1000 м - до прицілу 3 додати, або $ВТП_p = Пр + 3$;

- для іншої стрілецької зброї на всіх дальностях випередження дорівнює прицілу, *имітка*. $ВТП_{р}$ - винос точки прицілювання на рух цілі (випередження) у фігурах людини; $Пр$ - приціл, що відповідає дальності до цілі.

Таблиця 8.4

До 600 м	700-800 м	900- 1000 м
$ВТП_{р} = Пр - 0,5$	$ВТП_{п} = Пр + 0,5$	$ВТП_{п} = Пр + 3$

або $ВТП_{р} = Пр$.

При косому русі цілі випередження брати у два рази меншим, ніж при фланговому. Відлік випередження у всіх випадках проводиться від середини цілі.

При русі цілі зі швидкістю, більшою (меншою), ніж таблична, випередження збільшується (зменшується) пропорційно зміні швидкості руху

Величина сумарної поправки на рух цілі та боковий вітер визначається шляхом додавання величини випередження до поправки на вітер, коли ціль рухається

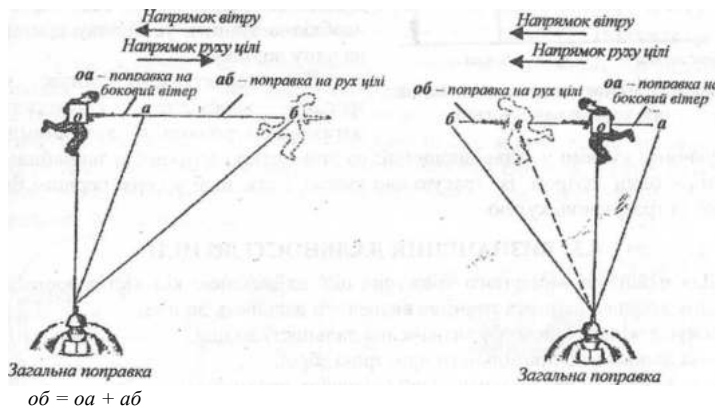

Рис. 8.21. Визначення загальної поправки на рух цілі та боковий вітер

назустріч вітру. У тому разі, якщо напрямки руху цілі і вітру збігаються, то від величини випередження слід відняти поправку на боковий вітер (рис. 8. 21).

Вибір моменту для відкриття вогню

Момент для відкриття вогню визначається командою командира "Вогонь", а при самостійному веденні вогню - залежно від обставин і положення цілі.

Найбільш вигідні моменти для відкриття вогню: коли ціль можна уразити раптово і з близької відстані; коли ціль добре видно; коли ціль купчиться, підставляє фланг чи піднімається у повний зріст; коли ціль наближається до місцевого предмета (орієнтира), по якому установка прицілу уточнена стрільбою; при русі, коли коливання машини найменше.

Раптовий вогневий напад на супротивника (особливо з флангу) викликає приголомшуючу дію і завдає йому найбільшого ураження.

Ведення вогню, спостереження за його результатами і коректування При веденні вогню автоматник повинен уважно спостерігати за результатами свого вогню і коректувати його.

Спостереження за результатами свого вогню ведеться по рикошетах, трасах куль і по поводженню супротивника.

Коректування вогню виконується зміною положення точки прицілювання по висоті та боковому напрямку або зміною установки прицілу і цілика.

Точка прицілювання виноситься на величину відхилення рикошетів чи трас у бік, протилежний їх відхиленню від цілі. Якщо відхилення куль від цілі за дальністю перевищує 100 м. то необхідно змінити установку прицілу на ону поділку.

Для коректування вогню по трасах необхідно споряджати магазини патронами зі звичайними і трасуючими кулями у співвідношенні: на три-чотири патрони зі звичайними кулями - один патрон із трасуючою кулею, і так, щоб у черзі першим був патрон із трасуючою кулею.

2. Спостереження за полем бою, розвідка цілей, цілевідшукування та цілевказування.

Для найбільш імовірного ураження цілі найменшою кількістю пострілів стрілець повинен якомога точніше визначити дальність до цілі. Існує декілька способів визначення дальності до цілі:

- за допомогою прицільного пристрою зброї;
- за кутовими величинами цілей (місцевих предметів);
- окоміром;
- безпосередньо промірюванням місцевості тощо.

Для визначення дальності до цілі за допомогою *прицільного пристрою зброї* необхідно знати *габаритні розміри цілі*.

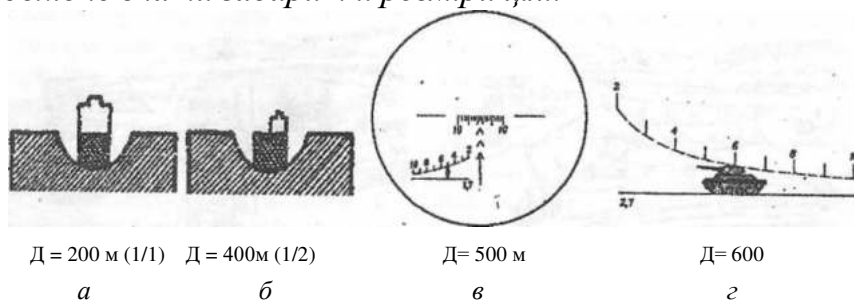

Рис. 8.23. Визначення дальності до цілі за допомогою: *a, б* - мішки механічного прицілу; *в, з* - далекомірної шкали оптичного

Для вимірювання кутів у стрілецькій практиці користуються не градусами, а поділками кутоміра - тисячними.

Тисячною називається центральний кут, що спирається на дугу, яка дорівнює 1/6000 довжини кола (записується 0-01, вимовляється: нуль - нуль, один). Тому, що $0-01 = D/1000$, можна визначити лінійну величину (В) будь-якого центрального кута, знаючи його кутову величину (К):

$V = K D/1000$. З цієї формули: $K = V 1000/D$; $D = V 1000/K$ Це *формули тисячної*, де: D - дальність до об'єкта, що розглядається (у метрах); V - лінійні розміри об'єкта, що розглядається (у метрах); K - кут, під яким даний об'єкт спостерігається за допомогою приладів (у тисячних).

Кутові величини цілі вимірюються у тисячних за допомогою польового бінокля або іншого приладу спостереження за кутомірними шкалами. Величина однієї великої поділки на шкалі дорівнює 10 тисячним (0-10), а малої - 5 тисячним (0-05). Кутові величини цілі можна також визначати за допомогою підручних предметів (лінійки, коробки сірників, олівця, патронів, прицільних пристроїв зброї) або пальців руки. Для цього треба знати їх значення в тисячних (рис. 8.24).

підручний предмет, утримуючи її на відстані 50 см від ока, можна досить точно

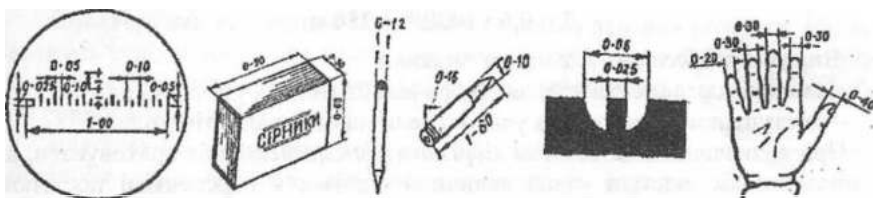

Рис. 8.24. Вимірювання кутових величин

Визначення

вимірювати кути у тисячних (рис. 8.25).

Визначення кутового значення підручних предметів проводиться на підставі того, що поділка лінійки в 1 мм. При віддаленні від ока на 50 см, становить кут у 0-02.

Рис. 8.25. Вимірювання кутів: а - за допомогою пальців руки; б - за допомогою лінійки (підручних предметів)

Для визначення дальності до цілі Д за її кутовими величинами потрібно знати лінійні розміри об'єкта (цілі) В і встановити їх кутову величину К. Застосувавши "формулу тисячної" $D = B \cdot 1000 / K$, визначаємо відстань до цілі (рис. 8.26).

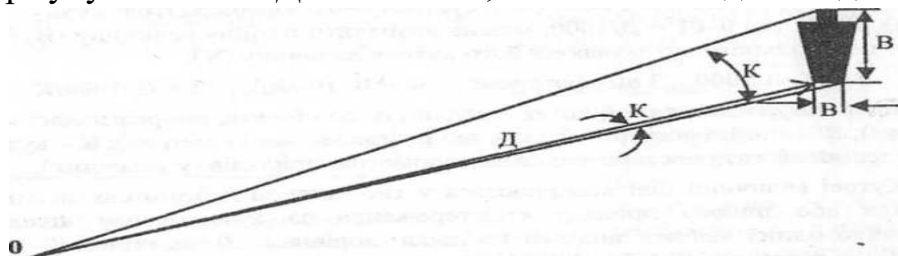

Рис. 8.26. Визначення відстані до цілі за її кутовими величинами *Приклад*: На полі бою до вас наближається супротивник, ширину його фігури (0,5 м) перекиває 4 мм лінійки (0-08). Визначити відстань до нього:

$$D = 0,5 \cdot 1000 / 8 = 250 \text{ м.}$$

Визначити відстань окоміром можна:

- за відрізками місцевості, що добре відобразилися у зоровій пам'яті;
- за ступенем видимості та уявною величиною предметів (цілей).

При визначенні відстаней за відриками місцевості слід враховувати, що зі збільшенням відстані уявна величина відрізка в перспективі поступово скорочується, а западини, яри, річки, які зустрічаються на шляху до місцевого предмета (цілі), скрадають відстань.

Прицільні пристрої (мушка та проріз прицілу або цілика) використовуються при визначенні відстаней як підручні предмети. Визначення відстаней за їх допомогою проводиться шляхом порівняння розмірів цілі по ширині (висоті) з криючою

величиною мушки та прорізу прицілу, тобто за формулою тисячної. При прицілюванні око стрільця знаходиться від мушки приблизно на відстані 70-80 см. Товщина мушки АК74 (РКК74) дорівнює 2 мм. Тому на відстані 200 м мушкою закривається ціль (див. рис. 7.3 або 8.23, а) завширшки майже 50 см (1 фігура).

При відсутності можливого зіткнення з противником відстань можна визначити *безпосереднім промірюванням місцевості*. Знаючи довжину своїх кроків, можна виміряти відстань кроками. При цьому кроки рахуються парами, під праву або ліву ногу. Середня довжина пари кроків дорівнює майже 1,5 м. Виміряти відстань можна також мірною стрічкою, розмірним шнуром тощо.

Вночі переважно використовується спосіб *визначення відстані за чутністю звуків*, які вночі чути чіткіше і на більшій відстані, ніж вдень. Сила звуку залежить від властивостей і характеру місцевості. На місцевості, яка вкрита високою рослинністю, кущами і деревами (в лісі), краще прислухатись стоячи, щоб краще чути звідки йде звук. На відкритій місцевості краще прислухатись з положення лежачи чи з коліна. Слабкі звуки краще чути, якщо відкрити рота.

Можна визначити відстань *за спалахами і звуками пострілів*. Для цього необхідно точно відрахувати проміжок часу між появою спалаху і чутністю звуку. Знаючи, що швидкість розповсюдження звукової хвилі дорівнює влітку приблизно 340 м/с (взимку - 320 м/с, а при 0° - 330 м/с), можна визначити дальність за формулою $S = V \cdot t$.

Наприклад, якщо влітку різниця часу між спалахами і звуками дорівнює 2 с, відстань буде приблизно 700 м ($340 \cdot 2 = 680$ м).

При відсутності секундоміра приблизну відстань до цілі можна визначити, якщо після появи спалаху і до чутності звуку промовляти двозначні числа: "двадцять один", "двадцять два" і далі (вимова такого числа за часом триває приблизно одну секунду).

Спостереження є одним з основних способів ведення розвідки, від якої залежить успіх у бою, тому дії солдата-спостерігача повинні бути грамотними і вмілими. Він має бачити та чути все і при цьому залишатися непоміченим для супротивника.

Для досягнення цієї мети важливе значення має те, наскільки правильно спостерігач вибрав місце для спостереження за ворогом. Воно повинно забезпечувати достатній огляд місцевості, маскування, укриття від вогню супротивника та мати зручні підходи. Найзручнішими для спостереження є *окопи, канали, воронки та інші*.

Для зручності спостереження та детального огляду місцевості сектор, призначений спостерігачеві, умовно розбивається на три зони спостереження: 1 - *близька*, найдоступніша для спостереження неозброєним оком, на відстані 400-500 м; 2 - *середня* до 1000 м; 3 — *далека* до межі видимості. Межі зон встановлюються за добре видимими орієнтирами або предметами на місцевості. Орієнтири визначаються справа наліво, від себе вдалину.

Спочатку спостерігач оглядає все довкола (у наступі - від себе до супротивника, а в обороні - від супротивника до себе). Потім уважніше оглядає близьку зону (спостереження веде справа наліво від себе вдалину за умовно визначеними орієнтирами). Відкриті ділянки оглядаються швидше, закриті - детальніше. Про все помічене спостерігач доповідає командирові, не припиняючи спостереження. У доповіді, при цілевказуванні від орієнтира, вказується: номер орієнтира, відстань до нього (праворуч, ліворуч - у кутових величинах або у визначених предметах; далі, ближче - у метрах або в кутових величинах) і ознаки (найменування) цілі. Наприклад: "*Орієнтир 3, праворуч два пальці, нижче 7, біля куща кулемет!*", "*Прямо, сухе дерево, ліворуч 45, далі 50, у кущах спостерігач!*"

3. Керування вогнем

Керування вогнем - це комплекс заходів, які проводяться командиром у період організації і під час бою з метою найбільш повного та ефективного використання вогневих можливостей свого підрозділу, доданих і підтримуючих вогневих засобів для ураження супротивника в найкоротший термін при найменшій витраті боєприпасів.

Сутність керування вогнем полягає в узгоджених діях усіх вогневих засобів підрозділу. Згідно з цим при підготовці та веденні бою командир здійснює заходи щодо організації вогню та керує ним у ході бою.

Для вмілого керування вогнем командир повинен:

- знати установлені орієнтири, а якщо необхідно, визначити додаткові;
- знати вогневі завдання свого підрозділу і засобів, що підтримують, а також вогневі завдання сусідів;
- безперервно спостерігати за полем бою, своєчасно виявляти та швидко оцінювати цілі, вибрати найбільш важливі для знищення у першу чергу;
- визначати вид зброї й боєприпасів, порядок і спосіб ведення вогню для надійного враження цілі;
- розподілити вогневі завдання між підрозділами, а також поставити завдання доданим та підтримуючим підрозділам;
- назначити вогневі позиції взводам, відділенням для ведення вогню і визначити витрату боєприпасів;
- вміло маневрувати вогнем, щоб добитись переваги над супротивником для нанесення йому вирішального удару;

Керування вогнем у ході бою включає:

- розвідку, оцінку цілей і визначення черговості їх ураження;
- вибір виду зброї та типу боєприпасів для ураження цілі;
- цілевказування;
- визначення моменту відкриття вогню;
- подачу команд на відкриття вогню та постановку вогневих задач;
- спостереження за результатами вогню та його коректування;
- маневр вогнем;
- контроль за витратою боєприпасів.

У період організації вогню *командир відділення* готує вихідні дані для стрільби по орієнтирах і рубежах у межах дальності дійсного вогню вогневих засобів відділення, а у ході бою - безпосередньо по виявлених цілях.

Після визначення вихідних даних *командир відділення складає картку вогню*, на яку наносить:

- орієнтири і відстані до них;
- позицію відділення і смугу вогню;
- вогневі позиції кулемета, гранатомета, БТР та їх сектори обстрілу;
- позиції сусідів та напрямок їх вогню;
- ділянки зосередженого вогню.

Картка складається у довільному масштабі кольоровими олівцями і подається командиром взводу.

При організації вогню у наступі вихідні дані для стрільби з рубежу атаки по виявлених цілях готуються під час рекогносцировки.

Послідовність команд на відкриття вогню зі стрілецької зброї така:

1. *Кому відкрити вогонь.* Наприклад: „Гранатометнику”, „Кулеметнику”, „Автоматникам” чи ”Взводу”.

2. *Цілевказування.* Наприклад: „Орієнтир 3, праворуч 0-30, кулемет”.

3. *Установка прицілу.* Наприклад: „3” чи „Постійний”.

4. *Точка прицілювання.* Наприклад: „У середину”, „Під ціль” чи „На одну фігуру правіше”.

5. *Довжина черг.* „Одиночними”, „Короткими” чи „Довгими”.

6. *Момент відкриття вогню.* Визначається словом „Вогонь”.

Від грамотно, чітко і коротко поданої командиром команди, у значній мірі, залежить результат бою. Зразкові *форми команд на відкриття вогню та постановку вогневих завдань* можуть бути такими:

1. "Автоматнику Петрову, орієнтир два, праворуч 20, ближче 100, біля жовтого куща спостерігач, чотири, під ціль, короткими, - Вогонь".

2. "Кулеметнику, біля дороги підбитий танк, ліворуч 40, протитанкова рушниця в окопі, шість, цілик ліворуч два, довгими - Вогонь "

Підведення підсумків заняття

Викладач нагадує тему та мету заняття, як вона досягнута. Відмічає позитивні моменти і недоліки які мали місце під час заняття і шляхи їх усунення. Оголошує оцінки. Відповідає на запитання курсантів.

Контрольними питаннями перевіряє як курсанти засвоїли матеріал заняття:

Дає команду закінчити заняття

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Змістовний модуль 3.3 ВИКОНАННЯ ВПРАВ СТРІЛЬБ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ
ЗБРОЇ,

МЕТАННЯ РУЧНИХ ГРАНАТ

Тема ВОГНЕВІ ТРЕНУВАННЯ. ВИКОНАННЯ ВПРАВ СТРІЛЬБ З АВТОМАТА.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

для проведення практичного заняття

з навчальної дисципліни „ Стрілецька зброя та вогнева підготовка ”.

Змістовий модуль. Виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї, метання ручних гранат.

Заняття. Вогневі тренування. Виконання вправ стрільб з автомата.

Навчальний потік: для всіх курсів.

Час: 90 хв.

Місце проведення: стрільбище ВМ№10.

Навчальна та виховна мета:

1. Навчити курсантів вмілому виконанню прийомів і правил стрільби з АК74.
2. Забезпечити виконання заходів безпеки при поводженні зі зброєю.
3. Довести умови та порядок виконання нормативів № 1, 2.
4. Виховувати у курсантів високі морально-бойові якості та віру у свою зброю.

Навчальні питання та розподіл часу:

I. Вступ _____ - 30 хв.

- прийняття доповіді від курсового офіцера (командира навчальної групи) про готовність до заняття та наявність особового складу;

- перевірка наявності особового складу, зброї та засобів індивідуального захисту;

- перевірка зовнішнього вигляду курсантів, а також наявності спорядження і правильності його припасування;

- доведення теми, навчально-виховної мети заняття та питань, які вивчатимуться;

- доведення заходів безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення заняття.

II. Основна частина _____ - 5 год.

1. Прийоми та правила стрільби _____ -1 год.

2. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються _____ -1 год.

3. Вибір цілі, точки прицілювання _____ -1 год.

4. Відпрацювання нормативів підготовки до стрільби № 1, 2 _____ -1 год.

5. Умови виконання початкової вправи навчальних стрільб _____ -1 год.

III. Підведення підсумків заняття _____ - 30 хв.

Навчально – матеріальне забезпечення:

1. АК74 в комплекті з одним магазином на кожного курсанта.

2. Секундомір – 1.

3. Мультимедійний проектор,

Навчальна література:

1. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин (введений в дію наказом начальника Генерального штабу-Головнокомандувача Збройних Сил України від 01.04.09 № 44). – Київ, 2009.

2. Курс стрільб зі стрілецької зброї та засобів безпосереднього прикриття Повітряних Сил Збройних Сил України (введений в дію наказом Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України від 08.06.11 № 185).

5. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів – Харків,: ХУПС, 2010.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ:

Тема відпрацьовується на двогодинних заняттях у період первинної військово-професійної підготовки; після вивчення курсантами: матеріальної частини АК74 (РКК74); ознайомлення їх з заходами безпеки та прийомами стрільби зі стрілецької зброї.

У наслідок вивчення даної теми курсант повинен **ВМІТИ**: Чітко виконувати прийоми стрільби з АК74 із різних положень. Дотримуватись заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю. Спостерігати за полем бою, визначати дальності до цілей. Вміти використовувати польові правила стрільби зі стрілецької зброї. Виконувати нормативи № 1, 2.

На занятті основний наголос робити на послідовне вивчення дій при виконанні кожного прийому та дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю і боєприпасами і вивчення правил стрільби з АК74, вивчаються нормативи підготовки до стрільби (нормативи № 1, 2).

На початку заняття слід нагадати, що стрільба із стрілецької зброї, незалежно від того з якого положення вона ведеться, складається з виконання наступних прийомів:

- приготування до стрільби; виконання стрільби (пострілу); припинення стрільби.

Послідовність навчання прийомам стрільби в основному відповідає послідовності їх виконання при стрільбі; але у деяких випадках цю послідовність потрібно порушувати. Наприклад, не можна навчати заряджанню автомата не навчивши спорядженню магазину.

При проведенні заняття керівник повинен дотримуватись наступної методичної послідовності навчання прийомам стрільби:

- спорядження магазину (стрічки) патронами та виймання патронів з нього;
- зарядження та розрядження зброї;
- відпрацювання приготування до стрільби із різних положень (лежачі, з руки і з упору; з коліна; стоячи);
- виконання стрільби і її припинення (тимчасове і повне) у різних умовах і положеннях.

Навчання прийомам стрільби слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ прийомів (дії зі зброєю) в цілому, а потім по частинах (розділах) з поясненнями.

Формування навиків у виконанні прийому проводити в три основних етапи:

- **перший етап**: розклад прийому на елементи (елементарні дії) і відпрацювання кожного елементу (дії) окремо;
- **другий етап**: послідовне об'єднання окремих елементів (дії) у групи, а потім в один цілий прийом;
- **третій етап**: автоматизація дії підлеглих, у наслідку багаточислених тренувань, націлених на скоріше виконання задачі по враженню цілі.

Після закінчення вивчення кожного питання слід перевіряти рівень засвоєння матеріалу контрольними питаннями. Якщо матеріал засвоєний слабо слід повторити основні положення, а потім знову перевірити знання тих, хто навчається. Це дозволяє підвищувати якість навчання і економити навчальний час.

При вивченні правил стрільби слід звернути увагу на порядок спостереження в бою, оцінку і вибір цілі, визначення відстані до неї, порядок вибору установки

прицілу і точки прицілювання при стрільбі у різні цілі за сприятливих і несприятливих метеорологічних умов, порядок вибору вогню і момент його відкриття, ведення спостереження за результатами стрільби вивчаються приблизно в указаній вище послідовності.

Для тренування тих, хто навчається, у вирішенні вогневих задач за сприятливих метеорологічних умов, керівник заняття показує одну із цілей, повідомляє відстань до неї, наказує, користуючись таблицями підвищення траєкторії над лінією прицілювання визначити настанову прицілу і навести в ціль зброю, установлену на прицільному станку. Потім перевіряє рішення завдання.

Після твердого засвоєння курсантами правил стрільби у непорушені цілі і цілі, що з'являються, керівник заняття переходить до навчання правилам стрільби у цілі що рухаються.

Основний час на заняттях необхідно відводити практичному рішенню різноманітних задач.

Далі на занятті розглядається питання відпрацювання нормативів підготовки до стрільби (норматив № 1, 2). Це питання спрямовано для доведення дії курсантів до автоматизації у наслідку разових тренувань націлених на скоріше виконання задач по враженню цілі.

Відпрацювання нормативів слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ нормативів в цілому, а потім по частинах (розподілах) з поясненням.

I. Вступ _____ - 30 хв.

- прийняття доповіді від курсового офіцера (командира навчальної групи) про готовність до заняття та наявність особового складу;
- перевірка наявності особового складу, зброї та засобів індивідуального захисту;
- перевірка зовнішнього вигляду курсантів, а також наявності спорядження і правильності його припасування;
- доведення теми, навчально-виховної мети заняття та питань, які вивчатимуться;
- доведення заходів безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення заняття.

II. Основна частина _____ - 5 год.

1. Прийоми та правила стрільби _____ - 1 год.

Міцні знання прийомів та правил стрільби є основою підготовки стрільця, спроможного самостійно вирішувати різноманітні вогневі задачі.

Прийоми стрільби – це найбільш доцільні дії стрільця при підготовці до стрільби, веденні вогню та його припиненні, які закріплені в Посібниках зі стрілецької справи.

Пристаючи до навчання особового складу прийомам і правилам стрільби, керівник заняття зобов'язаний довести до глибокого розуміння кожним військовослужбовцем вимог Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, посібників зі стрілецької справи і курсу стрільб зі стрілецької зброї щодо дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю, гранатами, боєприпасами та імітаційними засобами.

Стрільба, незалежно від того, з якого положення вона ведеться, складається з виконання таких прийомів:

приготування до стрільби (прийняття положення для стрільби та заряджання зброї);

виконання пострілу (установлення прицілу (цілика) та перевідника на потрібний вид вогню, прикладка, прицілювання, спуск курка та утримання зброї при стрільбі);

припинення стрільби (припинення натиску на хвіст спускового гачка, включення запобіжника (переведення перевідника режиму вогню у верхнє положення) та розряджання зброї). Припинення стрільби із автомата може бути **тимчасовим** за командою **“Сій”** або **“Припинити вогонь”** і **повним** за командою **“Розряджай”**.

Керівник заняття вишиковує навчальну групу в дві шеренги. Виходить вперед строю так, щоб при показі прийому ті, хто навчається добре бачили його.

1. Приготування до стрільби	2. Виконання стрільби (пострілу)	3. Припинення стрільби
– прийняття положення для стрільби (приготування стрільця); – заряджання зброї (приготування автомата)	– установлення прицілу; – установлення перевідника на потрібний вид вогню; – прикладання; – прицілювання; – спуск курка (натискання на спусковий гачок); – утримання автомата при стрільбі	– припинення натиску на спусковий гачок; – постановка автомата на запобіжник; – установлення прицілу на “П” ; – розряджання автомата
Команди на виконання прийомів		
“До БОЮ”	“Зміна, по грудній фігурі, прямо, 5, одиночними, всередину – ... ВОГОНЬ”	“Сій” або “Припинити вогонь”, “Розряджай”

Потім подаючи команду особистими діями показує виконання прийомів стрільби лежачи, з відповідними доповідями:

Команда - **«На рубіж відкриття вогню з положення лежачи - До бою»**, **«Заряджай»**.

Доповідь - **«Такий-то до бою готовий»**.

Команда - **«Такому-то по атакуючій піхоті противника, чотири, короткими, під ціль - вогонь»**

«Сій»

«Розряджай»

«Такому-то встати».

Виконавши прийоми стрільби із АК74, керівник заняття шляхом опитування особового складу перевіряє рівень підготовки навчаючих з прийомів стрільби.

Приготування до стрільби

Приготування до стрільби включає прийняття положення для стрільби та спорядження автомата (кулемета).

Розглядання цього питання доцільно почати із спорядження магазинів набоями (обойми). Керуючий одержаними на попередніх заняттях знаннями, керівник заняття дає команду командирам відділень отримати та роздати підлеглим по 10 набоїв (обойми) та перехідники навчаючим.

Подає команду – «**Магазин спорядити**».

Споряджені магазини (обойми) та перехідники укладають в сумку для магазинів.

Далі керівник заняття приступає до вивчення питання по приготуванню до стрільби.

Кожен автоматник, керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби і враховуючи свої індивідуальні особливості, повинен відпрацювати і застосовувати найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, домагаючись одноманітного положення голови, корпусу, рук і ніг.

Приготування до стрільби. Тому, що стрільба виконується системою “стрілець – зброя”, то прийом **приготування до стрільби** складається з приготування до стрільби стрільця (**прийняття ним положення для стрільби**) та приготування до стрільби зброї (**заряджання її**).

Залежно від умов місцевості та вогню супротивника, автоматник при діях у пішому порядку та веденні вогню з місця, може приймати самостійно або за командою, такі положення для стрільби: стоячи, з коліна, лежачи, тощо.

Для **прийняття положення для стрільби лежачи** (мал.1), якщо автомат у положенні “на ремінь”, треба: просунути праву руку по ременю трохи вгору і, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою за спускову скобу та ствольну коробку, потім взяти автомат правою рукою за ствольну накладку і цівку дуловою частиною вперед.

мал.1. Прийняття положення для стрільби лежачи

Одночасно зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч. Нахилиючись вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю поперед себе пальцями праворуч, потім, опираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко повернутися на живіт, розкинути

ноги трохи в боки носками назовні; автомат при цьому покласти на долоню лівої руки.

Навчальна група вишикувана в дві шеренги, розмикається по фронту на пів кроку та в глибину на два кроки. Виконання прийому починається з подачі команди: **«На рубіж відкриття вогню із положення лежачи – до Бою»**. **«Заряджай»**.

Прийом демонструється в цілому, потім за розподілами. По етапах: зняти ремінь з плеча, взяти автомат у праву руку; повний крок правою ногою вперед і трохи вправо; опуститись лівим коліном та лівою рукою на землю, поворот на живіт та положення ніг.

На рахунок **«РАЗ»** – праву руку подати по цівці трохи до верху та, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою, потім перекласти в праву руку за ствольну накладку та цівку дульною частиною до переду.

На рахунок **«ДВА»** – зробити повний крок правою ногою до переду і трохи вправо.

На рахунок **«ТРИ»** – нахилитися до переду, опуститися на ліве коліно та поставити ліву руку на землю перед собою пальцями вправо.

На рахунок **«ЧОТИРИ»** – опираючись послідовно на стегно лівої ноги та передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік та швидко повернутися на живіт, розставити ноги трохи в бік носками на зовні; автомат при цьому покласти цівкою на долоні лівої руки (мушкою) доверху, правою рукою обхватити пістолетну рукоятку, приклад під пахвою правої руки.

Якщо дії виконано невірною, то подається команда **«Відставити»** і прийом повторюється. Тверді навички можуть бути прищеплені в разі багаторазового тренування. Повертаючись у вихідне положення – відпрацьовується прийом вставання за розподілами.

На рахунок **«РАЗ»** – руки підтягуються до грудей, автомат за цілку тримається правою рукою, ноги зводяться до купи, носки впираються в землю.

На рахунок **«ДВА»** – руки випрямляються, ліва (або права) нога виноситься вперед, швидко встати, тримаючи автомат у правій руці за цілку.

На рахунок **«ТРИ»** – взяти автомат на ремінь.

Відпрацювавши та досягнувши чіткості виконання прийому за розподілами, керівник заняття указує прийняти положення для стрільби з коліна та стоячи. При наявності часу дані положення відпрацьовуються як описано нижче.

Для прийняття положення для стрільби стоячи подається команда **«На рубіж відкриття вогню, із положення стоячи – до Бою»**.

При цьому на рахунок **«РАЗ»** – зробити півоберта праворуч та, не приставляючи ліву ногу - відставити її ліворуч на ширину плечей;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомат у праву руку;

на рахунок **«ТРИ»** – перекласти цівку автомата у ліву руку, обхватити правою рукою пістолетну рукоятку.

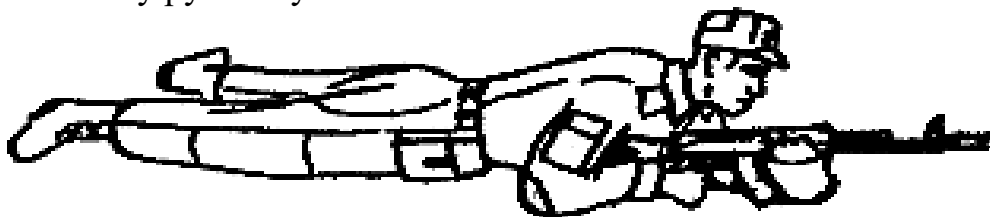
Для інформації довести курсантам, що для прийняття положення для стрільби стоячи або з коліна, із положення «**На груди**» дозволяється ремінь з шиї не знімати. Для зарядження автомата подається команда «**Заряджай**». Відпрацювання прийому по розподілам здійснюється наступним чином:

на рахунок «**РАЗ**» – достати з сумки споряджений магазин та приєднати його до автомату наступним чином: тримаючи автомат лівою рукою за цілку, повернути його так, щоб пістолетна рукоятка була направлена доверху. Після цього правою рукою ввести у вікно ствольної коробки верхню передню частину магазину та енергійно повернути магазин на себе до відмови, поки не почується щиголь. Після приєднання магазину права рука кладеться на запобіжник.

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат з запобіжника (перевести перевідник вогню в нижнє положення). Впевнившись, що усі навчаючи виконали цей елемент вірно, керівник при наявності часу тренує в постановці перевідника вогню на одиночний або автоматичний вогонь без зорового контролю. Після засвоєння цього елемента керівник об'єднує обидва елемента; розучує з тими, хто навчається техніку виконання справ на два рахунки. Переконавшись, що ті, хто навчається засвоїли перші два елемента, керівник показує як досилається набій у набійник.

на рахунок «**ТРИ**» – енергійно відвести затворну раму назад до упору та відпустити її. Помилкою у виконанні цього елемента, як правило, буває супроводжування рукою затворної рами при руханні її вперед.

на рахунок «**ЧОТИРИ**» – здійснюється постановка автомату на запобіжник (якщо не передбачається негайне відкриття вогню або не було команди «**Вогонь**»), при цьому перевідник вогню перевести в крайнє верхнє положення, правою рукою обхопити пістолетну рукоятку.

Мал. 2. Положення для стрільби лежачи після заряджання автомата

Виконання прийому закінчується доповіддю про готовність до бою.

Далі відпрацьовується питання розрядження автомату по команді: «**Розряджай**». Також прийом показується у цілому, а потім за розподілами:

на рахунок «**РАЗ**» – відділити магазин;

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат з запобіжника;

на рахунок «**ТРИ**» – негайно відвести затворну раму за рукоятку назад, витягнути набій із набійника та відпустити затворну раму;

на рахунок «**ЧОТИРИ**» – натиснути на спусковий гачок (спустити курок з бойового зводу);

на рахунок «П'ЯТЬ» – поставити автомат на запобіжник, покласти його на землю (рукояткою затворної рами вниз);

на рахунок «ШІСТЬ» – вийняти набої з магазину та приєднати його до автомату (для виймання набоїв із магазину треба взяти магазин у ліву руку горловиною уверх, опорним випуском до себе, правою рукою за допомогою набою зрушуючи набої по одному від себе, вийняти їх із магазину);

на рахунок «СІМЬ» – підібрати набої.

Закріпити виконання прийому перевіркою у цілому.

Контрольні питання:

1. Що включає в себе приготування до стрільби?
2. Назвіть команди, які подають при приготуванні до стрільби.
3. Порядок виконання прийому із положення для стрільби лежачи.
5. Порядок виконання прийому із положення для стрільби з коліна та стоячи.
6. Порядок розрядження автомата за командою «Розряджай».

Виконання стрільби (пострілу).

Виконання прийому починається з подачі команди на відкриття вогню чи прийняттям рішення на відкриття вогню самостійно, в залежності від поставленої задачі та обставин, що склалися.

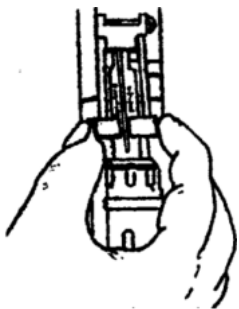
За командою на відкриття вогню вказується: кому стріляти, ціль, приціл, цілик та точка прицілювання.

Виходячи із цього прийом виконання стрільби включає в себе виконання наступних операцій:

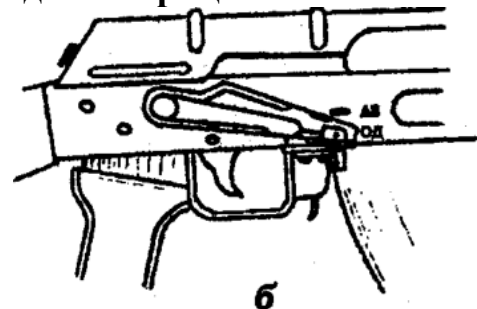
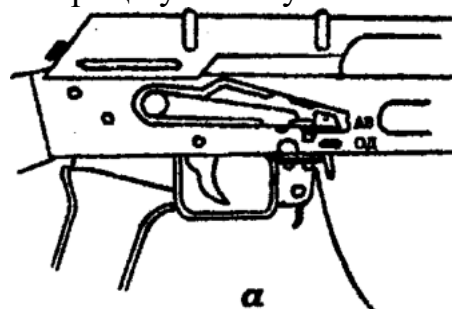
- * установлення прицілу та цілика;
- * установлення перевідника на потрібний від вогню;
- * прикладку;
- * прицілювання;
- * спуск гачка;
- * отримання автомата (кулемета) при стрільбі.

Далі практичне відпрацювання здійснюється по кожному пункту окремо.

Установлення прицілу виконується за командою: «Прицілювання»...

Мал. 3. Установлення потрібний прицілу
одиначний (ОД)

Мал. 4. Установлення перевідника на вид вогню: а – автоматичний (АВ); б –

При цьому навчаючи наблизивши автомат до себе великим і вказівним пальцем правої руки стискають плямку хомутика та пересувають хомутик до сполучення його переднього зрізу з рискою під відповідною цифрою на прицільній планці. Керівник заняття здійснює контроль за швидкістю та вірністю установки прицілу.

Навчання установки перевідника на потрібний вид вогню здійснюється по команді: «**Одиночними** » або «**Короткими**».

При цьому спочатку проводиться при зоровому контролі, а потім на дотик. Керівник показує і коротко пояснює виконання прийому, наказує курсантам повернути автомат затвором угору та виконати прийом спочатку за розподілами, а потім у цілому.

На рахунок «**РАЗ**» – натиснути великим пальцем правої руки на виступ перевідника, повернути його вниз до першого щолчка, відмітка «**АВ**».

На рахунок «**ДВА**» – поставити перевідник у вихідне положення. Таким же чином перевідник встановлювати і на одиночний вогонь.

Впевнившись, що техніка виконання прийому курсантами засвоєна, керівник наказує перевести автомат у нормальне положення і виконати команди по встановленню перевідника на вказаний вид вогню, на дотик.

Для прикладання автомата потрібно: винести зброю вперед у напрямку цілі; спостерігаючи за ціллю, приставити приклад до плеча таким чином, щоб відчувати щільне прилягання до плеча всього затильника; нахилити голову трохи вперед і, не напружуючи ший, притиснути щоку до приклада.

При стрільбі лежачи особливу увагу звертайте на правильне положення ніг і тулуба. Прямі ноги повільно, без напруги розміщуйте на ширину плечей, ступні розгорніть назовні, а п'ятки щільно притисніть до землі.

найбільшій стійкості і зручності при стрільбі необхідно, щоб а стрільця і повздовжньою віссю автомата складав л. 5.). Величина цього кута залежить від довжини рук. Якщо с доцільно розташовувати під більшим кутом до площини – під меншим. Ні в якому разі не слід згинати корпус у еде до надмірного напруження м'язів і до зниження влучності повинен торкатися плеча всією площиною затильника. Якщо лече верхнім (тупим) кутом (низьке прикладання), то кулі при удуть відхилятися донизу, а при упиранні нижнім (гострим ання) – угору. Щоб перевірити правильність прикладання

прикладу, треба відвести праву руку вбік на висоту плеча. Якщо приклад притиснутий неправильно, то він висковзне униз або вгору. При у прикладанні (Мал. 6.) приклад повинен залишитися на місці.

Перевірка
правильнос
ті

Автомат дозволяється утримувати лівою рукою за цівку (Мал. 7) або за магазин, а правою – за пістолетну рукоятку.

Автомат слід класти цівкою на долоню біля основи великого пальця, при цьому пальцями без особливих зусиль утримувати цівку за бокові площини, кисть лівої руки не напружувати. Не слід класти зброю цівкою на пальці лівої руки і сильно стискати її. Лікоть правої руки трохи відвести вбік, а кистю цієї руки без зусиль утримувати автомат за пістолетну рукоятку, вказівний палець правої руки витягнути вздовж спускової скоби і на спусковий гачок не накладати.

Після закінчення перевірки правильності прикладання слід звернути увагу на те, щоб лікті обох рук твердо впиралися у землю. При правильному прикладанні відстань між ліктями по перпендикуляру до площини стрільби повинна бути 8–12 см, а відстань ліктів один від одного – приблизно ширина плечей (Мал. 8.). Щоб знайти правильне місце для постановки ліктя правої руки, необхідно лівою рукою притиснути затильник приклада до плеча і, утримуючи автомат у цьому положенні, підняти лікоть правої руки у горизонтальне положення, а потім повільно опустити його на землю і залишити у тому місці, де він опустився.

Якщо ви відчуєте, що знаходитесь у напруженому (не природному) стані, а зброя увесь час “тягне” кудись у бік від цілі, перевірте ще раз правильність прикладання. Після закінчення прикладання зброя повинна бути спрямована у ціль. Якщо вона дивиться в бік від цілі, то слід спрямувати її у ціль за рахунок переміщенням тулубу праворуч, ліворуч, вперед або назад. Не можна після приготування та прикладання направляти зброю в ціль нахилом або переміщенням положення рук.

Для перевірки зробіть декілька вдихів та видихів. Якщо при диханні зброя переміщується вздовж цілі вертикально, це означає, що положення для стрільби знайдене правильно.

Після наказу, керівник у положенні лежачі (з коліна або стоячи) подає команду «**Прикладайся**», перевіряє прикладку кожного навчаючого. Вказує на помилки та перевіряє прийом до засвоєння техніки його виконання.

Для навчання **прицілюванню** керівник пояснює курсантам значення мушки (із КЯ 83) – показує, що значить «**Рівна мушка**» та вчить виставляти її, а за допомогою навчального посібника, перевіряє помилки.

Спуск курка один із важливих прийомів техніки проведення стрільб. Головне при цьому – вміння вірно та сміливо натиснути на спусковий гачок, щоб не порушилося положення, придане зброї при прицілюванні.

Для спуску курка треба міцно утримуючи автомат лівою рукою з цівку або магазин, а правою за пістолетну рукоятку, притиснути автомат затильником прикладу до плеча, узявши рівну мушку, підвести її до точки прицілювання, затамувати дихання та продовжувати вирівнювати мушку у прорізі цілика, одночасно натискати плавно та рівномірно на спусковий гачок до тих пір, поки курок непримітно, мовби сам собою, не спустився з бойового взводу, тобто поки не виникне постріл.

Керівник починає навчання спуску курка, для чого по черзі у кожного навчаючого прикладає палець навчаючого і плавно натискає.

Після Відпрацювання окремо кожного елемента прийому керівник приступає до тренування виконання прийому у цілому, наприклад, подає команду:

«Група по атакуючій піхоті супротивника, чотири, короткими, у пояс – ВОГОНЬ». При цьому проходячи поряд кожного курсанта перевіряє правильність виконання окремих елементів прийому.

Контрольні питання

4. З чого починається та від чого залежить виконання прийому.
5. Що включає в себе прийом проведення стрільби.
6. Порядок виконання прийому.

Припинення стрільби

Припинення стрільби може бути тимчасовим або повним.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда **«Стій»**. За цією командою навчаючий припинає натискання на спусковий гачок та ставлять автомат на запобіжник. Для повного припинення стрільби після команди **«Стій»** подається команда **«Розряджай»**. За цією командою автоматник ставить автомат на запобіжник, відтягує хомутик назад, встановлює у автомата приціл на «П» та цілик на «О», розряджає автомат як вказано в позиції №2.

Відпрацювання елементів по припиненню стрільби здійснюється за командою **«Стій» або «Припинити вогонь»**, для цього курсант:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **«ДВА»** – включає запобіжник.

За командою **«Розряджай»**:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **« ДВА »** – включає запобіжник;

на рахунок **«ТРИ »** – встановлює хомутик у положення «П» та розряджає зброю.

Огляд зброї здійснюється за командою **«Зброю до огляду»**. Прийом відпрацьовується по встановленій схемі. Спочатку показ у цілому, далі показ і тренування за розподілами та у цілому. При цьому перед відпрацюванням прийому **«Зброю до огляду»** подати команду **«Положення лежачи прийняти – до Бою»**.

В положенні лежачи:

на рахунок **«РАЗ»** – відокремити магазин та покласти його поруч автомата (кулемета) горловиною до себе;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомат з запобіжника, відвести за рукоятку затворну раму назад та повернути автомат декілька ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок **«ТРИ»** – відпустити затворну раму вперед, опустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити

автомат на запобіжник та приєднати магазин. Відпрацювання команди «**Встати**» дивись позицію № 2.

Перед відпрацюванням прийому «**Зброю до огляду**» у положенні стоячи подати команду «**Положення стоячи – до Бою**».

У положенні стоячи:

на рахунок роби «**РАЗ**» – утримуючи автомат лівою рукою знизу за цівку, правою відокремити магазин та покласти його у ліву руку подавальника догори (випуклою частиною від себе), пальцями лівої руки притиснути магазин до цівки автомата;

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомата із запобіжника, відвести затворну раму назад та повернути автомат трохи ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок «**ТРИ**» – відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу, поставити автомат на запобіжник, приєднати магазин та узяти автомат в положення на ремінь.

Контрольні питання

4. Види припинення стрільби та різниця між ними.
5. Дії по команді «**Зброю до огляду**» в положенні лежачи.
6. Дії по команді «**Зброю до огляду**» в положенні стоячи.

2. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються _____ - 1 год.

Правила стрільби – це комплекс обґрунтованих положень, закріплених посібниками зі стрілецької справи, точне дотримання яких, у поєднанні з прийомами стрільби, забезпечує виконання вогневих завдань.

Керівник заняття доводить курсантам, що для успішного виконання завдань у бою необхідно:

- безперервно спостерігати за полем бою;
- швидко та вірно готувати дані для стрільби;
- уміло вести вогонь по всіляким цілям у різноманітних умовах бойової обстановки як вдень так і вночі; для поразки групових та найбільш важливих одиночних цілей застосовувати зосереджений вогонь;
- спостерігати за результатами вогню та вміло його корегувати;
- слідкувати за витратою боеприпасів у бою та приймати заходи до своєчасного їх поповнення.

Далі розглядаючи перше питання керівник доводить що одиночну ціль, яку добре видно, обстрілювати короткими або довгими чергами у залежності від важливості цілі, її розмірів та відстані до неї. Чим небезпечна або чим даліше ціль тим тривалій повинна бути черга. Вогонь ведеться поки ціль не буде знищена або не сховається.

Для ураження цілі що з'являється, необхідно, побачивши місце її з'явлення, швидко приготуватися до стрільби і відкрити вогонь. Швидкість відкриття вогню має рішаче значення для ураження цілі.

Спочатку вивчається правила вибору і установа прицілу і точки прицілювання з урахуванням прицілу і точки прицілювання з урахуванням тільки відстаней до цілі і її розмірів (за сприятливих метеорологічних умов).

Для автоматів найбільш характерними є живі цілі – кулеметна обслуга та гарматка, групи стрільців або окремі фігури, ведучі вогонь із різноманітних положень.

Для вибору прицілу, точки прицілювання і цілика потрібно визначити дальність до цілі. Приціл, цілик і точка прицілювання вибираються з таким розрахунком, що при стрільбі середня траєкторія проходила посередині цілі.

При стрільбі з АК74 (РКК74) на дальності до 400 метрів вогонь потрібно вести, як правило з прицілом "П" або "4" і ціликом "0" цілятися у нижній край цілі або у середину, коли ціль висока (ростова фігура).

При стрільбі на дальність більш 400 метрів, приціл встановлюється відповідно дальності до цілі. За точку прицілювання як правило, приймається середина цілі. Крім того, з використанням характеристик дальності прямого пострілу, керівник заняття пояснює, коли і як можливо вести стрільбу, не знижуючи настанову прицілу.

Далі керівник заняття вказує курсантам цілі, які розташовані на ділянці місцевості у різноманітних напрямках і відстанях у межах від 100 до 500 метрів. Подає команду "ДО ЗБРОІ". Зброя установа на прицільних станках. Керівник вказує дальності до цілей, перевіряє наводку на ціль.

3. Вибір цілі, точки прицілювання _____ - 1 год.

Після цього керівник заняття приступає до вивчення способів визначення і внесення поправок на боковий вітер та рух цілі.

Боковий вітер виявляє значний вплив на польот кулі, відхиляє її у бік. Величина відхилення кулі залежить від швидкості та напрямку бокового вітру і дальності до цілі. Чим сильніше боковий вітер, чим ближче до 90° кут, під яким він дує і чим далше ціль, тим на більшу величину відхиляється куля у бік від напрямку стрільби. **У зв'язку з цим необхідно вносити поправку на боковий вітер.** Вона ураховується при стрільбі із автомата виносом точки прицілювання у фігурах або в метрах; при стрільбі з кулемета – установкою цілика у тисячних. Поправка на боковий вітер береться у тій бік, з відкілья вітер.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею поправок, вказує що величини поправок приведені для середніх умов стрільби при помірному вітрі – 4 м/с, який дує під кутом 90° до площини стрільби, для швидкості цілі 3 м/с по бігучим фігурам. При сильному (8 м/с), або слабким (2 м/с) вітрі поправки відповідно збільшується або зменшуються у двічі, при косим вітрі зменшуються у два рази з порівнянням з боковим вітром.

При стрільбі по цілях що рухаються особливу увагу потрібно уділити визначенню та обрахуванню попередження.

Попередження – це відстань, на яку переміститься ціль за час польоту кулі до неї.

Напрямок руху цілі відносно стрілка:

- фронтальний;
- під гострім кутом;
- фланговий.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею попередження.

При стрільбі по цілям які рухаються на стрільця – фронтальний рух, на відстанях прямого пострілу вогонь ведеться без попередження, з прицілом, відповідним відстаням до цілі.

При стрільбі по цілям що рухаються при – фланговому русі – (швидкість 3 м/с) на усіх відстанях "Попередження дорівнює прицілу".

Вогонь по цілях, рухаючи під кутом до площині стрільби ведеться засобом супроводження цілі або засобом очікування.

Керівник заняття використовує стрілецькі лінійки, мушки навчає курсантів визначенню внесення поправки на боковий вітер та рух цілі.

Закінчується розгляд цього питання роботою курсантів по картках.

Контрольні питання:

1. Для чого потрібні знання правил стрільби із автомата (кулемета).
4. Який потрібно установити приціл і де буде знаходитися точка прицілювання на відстанях до 400 м і більш 400 м при стрільбі по різноманітним цілям.
5. Визначення поправки на боковий вітер на різних відстанях (600, 700-800, 900-1000 м).

4. Відпрацювання нормативів підготовки до стрільби № 1, 2 _____ - 1 год.

Норматив з вогневої підготовки – це часовий, кількісний або якісний показник виконання деяких задач окремими військовослужбовцями або підрозділами з дотриманням послідовності (порядку), яка передбачена статутами, настановами, курсом стрільб, керівництвами та інструкціями.

Відпрацювання нормативів на заняттях, навчаннях та тренажах повинно сприяти удосконаленню прийомів та способів дій на полі бою, найшвидшому оволодінню стрілецькою зброєю, скороченню термінів виконання вогневих задач.

Відпрацюванню нормативів повинно передувати вивчення будови основних видів зброї, правил поводження з нею, мір безпеки та необхідних теоретичних положень, статутів, настанов, курсу стрільб, керівництв та інструкцій.

В процесі занять ті, хто навчається, спочатку повинні навчитися правильно та якісно виконувати той чи інший прийом за елементами в повільному темпі і тільки після цього переходити до відпрацювання нормативів в цілому за часом.

Якщо норматив в процесі навчання відпрацьовується декілька разів, то оцінка за його виконання визначається за останнім показаним результатом або за результатами контрольного заняття.

При відпрацюванні (перевірці виконання) нормативів необхідно керуватися такими вимогами:

6. Норматив вважається виконаним, якщо при відпрацюванні дотримані умови його виконання та не було допущено порушень вимог статуту, настанов, курсу стрільб, керівництв та мір безпеки.

Якщо при відпрацюванні нормативів тими, хто навчається, допущена хоча б одна помилка, яка може призвести (призвела) до травми (ураження) особового складу, до поломки зброї або аварії, виконання нормативу припиняється і оцінюється “незадовільно”.

7. За порушення послідовності виконання нормативу, яке не призводить до поломки зброї, аварії, а також за кожну помилку, вказану в умовах виконання нормативу (в керівництві, настанові), оцінка знижується на один бал.

8. При виконанні нормативів особовим складом в загальновійськовому захисному костюмі час збільшується на 25 %; при роботі в протигазі – на 10%, при температурі повітря -20°C та нижче ($+30^{\circ}\text{C}$ та вище), при сильному дощу, снігопаді – до 20 %; при діях вночі – до 30 %.

9. Час виконання нормативу визначається за секундоміром з моменту подачі команди “До виконання нормативу приступити” до моменту доповіді командира (того, хто навчається) про його виконання.

10. Офіцери та прапорщики підрозділів (факультетів) відпрацьовують нормативи нарівні з особовим складом.

Оцінка за виконання нормативів військовослужбовцям визначається:

– “відмінно”, якщо військовослужбовець виконав норматив правильно, у повному обсязі, з дотриманням вимог статутів, посібників, настанов, інструкцій та умов виконання нормативу; інструмент, приладдя і пристосування використовував правильно, діяв впевнено та спритно й уклався у час, передбачений для оцінки “відмінно”;

– “добре”, якщо дії виконані на оцінку “відмінно”, але військовослужбовець допустив помилки в користуванні інструментом, приладдям і пристосуваннями й уклався у час, передбачений для оцінки “добре”;

– “задовільно”, якщо військовослужбовець виконав норматив, але допустив порушення послідовності виконання операцій і помилки в користуванні інструментами, приладдям і пристосуваннями та уклався у час, передбачений для оцінки “задовільно”, або якщо норматив за часом виконано на “добре”, але при цьому була допущена одна помилка (на “відмінно” – дві помилки), які знижують оцінку на один бал;

– “незадовільно”, якщо не виконані умови для одержання задовільної оцінки .

Тренування і відпрацювання нормативів на практичних заняттях зі стрільбою проводиться у складі зміни (5 чоловік) під керівництвом помічника керівника заняття на навчальному місці (курсанта, який призначений керівником). Нормативи відпрацьовуються згідно “Збірника нормативів з бойової підготовки. Книга 10.”

Зміна вишикувана в одношеренговому строю. Керівник заняття доводить курсантам порядок виконання нормативу і вказує час на його виконання. Після цього він у повільному темпі показує і пояснює порядок його виконання по елементах, а потім у цілому.

Упевнившись, що ті, хто навчається, засвоїли порядок виконання нормативів, керівник тренує їх у виконанні по елементах (розподілах). Для цього він вказує вихідне положення та номер нормативу, який буде виконуватись. По готовності зміни (тих, хто навчаються) приймає норматив у кожного окремо на час.

Норматив № 1. Приготування до стрільби з різних положень (стоячи, з коліна, лежачи, із-за укриття) у пішому порядку.

Той, що навчається зі зброєю у вихідному положенні, за 10м від місця стрільби. Автомат у положенні на ремінь. Магазин споряджений 5 навчальними патронами. Сумка для магазинів застебнута. Керівник вказує місце, положення для стрільби і подає команді “До бою”. Той, хто навчається готується до стрільби (приймає вказане положення до стрільби, заряджає зброю) та доповідає: “Курсант такий-то до бою готовий”.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	6 сек;
- “Добре”	-	8 сек;
- “Задовільно”	-	10 сек.

Норматив № 2. Розрядження зброї у пішому порядку.

Той, хто навчається виконує команду “До бою” (зброю заряджена).

Керівник подає команду “Розряджай”.

Той, хто навчається розряджає зброю і бере автомат “На ремінь”. Витягає із магазину патрони, кладе магазин у сумку для магазинів і стає в 10м від вогневої позиції.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	15 сек.;
- “Добре”	-	17 сек;
- “Задовільно”	-	20 сек.

При назві нормативів необхідно підкреслити, що нормативи відпрацьовуються для різних зразків стрілецької зброї, тому в назві застосовується слово "зброя".

5. Умови вправи навчальних стрільб _____ -1 год.

Вправа навчальних стрільб Стрільба з місця по нерухомих цілях

Цілі:

грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75x0,75 м, нерухома, щит установлюється на рівні поверхні землі (без просвіту);

атакуючий (контратакуючий) стрілець – ростова фігура (мішень № 8).

Дальності до цілей:

до грудної фігури – 100 м;

до атакуючого (контратакуючого) стрільця – 200 м.

Кількість боєприпасів:

для автомата, ручного кулемета та кулемета – 11, з них 3 для стрільби по грудній фігурі з колами – одиночними пострілами, 8 – по атакуючому стрільцю (чергами для автомата і кулеметів);

для снайперської гвинтівки Драгунова (далі – снайперської гвинтівки) – 6.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упора (із сошок).

Оцінка:

“відмінно” – 25 очок та уразити мішень № 8;

“добре” – 20 очок та уразити мішень № 8;

“задовільно” – 15 очок та уразити мішень № 8.

Особливості виконання вправи

Після виконання вправи керівник стрільби разом з тим, хто навчається, оглядає мішені та вказує на допущені помилки.

III. Підведення підсумків заняття _____ - 30 хв.

- нагадати тему та мету заняття;
 - визначити ступінь досягнення мети;

 - провести короткий розбір заняття, активності та військової дисципліни на занятті;
 - оголосити оцінки;
 - дати завдання на самопідготовку;
 1. Удосконалювати заходи безпеки поводження зі зброєю.
 2. Повторити основні положення пройденого матеріалу.
- Догляд, збереження, огляд, чищення та змащування зброї.
- відповісти на запитання;
 - закінчити заняття.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення лекції

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

**Змістовний модуль 1.2 МАТЕРІАЛЬНА ЧАСТИНА СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ,
РУЧНИХ ГРАНАТ**

Тема: СТРІЛЕЦЬКІ ПРИЦІЛИ.

Харків

Заняття 11: Стрілецькі приціли

ЧАС: 2 години.

МІСЦЕ: навчальний клас.

НАВЧАЛЬНІ ТА ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Вивчити призначення і загальну будову стрілецьких прицілів та навчальних стрілецьких приладів.
2. Закріпити знання з будови стрілецької зброї, прийомів та правил стрільби з АК74 (РКК74).
3. Напрацювати навички у поводженні і застосуванні навчальних стрілецьких приладів та методиці їх використання.
4. Удосконалити знання з польових правил стрільби.
5. Виховувати у курсантів дисциплінованість, обов'язковість виконання наказів командирів, впевненість в високих бойових якостях вітчизняної зброї та бажання найкращого її вивчення.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛЕННЯ ЧАСУ:

Вступ

1. Класифікація, призначення та будова стрілецьких прицілів	5 хв.
2. Принцип дії і будова стрілецьких механічних прицілів	хв.
3. Принцип дії і побудова стрілецьких оптичних прицілів (ПСО)	хв.
4. Принцип дії і побудова стрілецьких нічних прицілів	хв.

Підведення підсумків заняття **5 хв.**

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

1. Приціли ПСО-1, ПГО	- по 1 шт.
2. Плакат "Приціл 1ПН22Н2"	- 1 шт.
3. Діафільм "Стрелковые прицелы"	
4. Стрілецькі та гранатометні лінійки	- 5 шт.
5. Мушки	- 3 шт.
6. Сітки оптичних прицілів	- 2 комплекти.
7. Картки контролю результатів прицілювання з використанням різних прицілів зброї	
8. Навчальні АК74	- 8 шт.
9. АК74 (бойові)	- у кожного, хто навчається.
10. Командирський ящики КЯ-83	- 3 шт.
11. Прицільні станки ПС-51	- 8 шт.

Література:

1. Вогнева підготовка, під загальним керівництвом О.В.Кривошеєва М.: Воениздат /1978-с.2-12.
2. Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове видавництво,1997-с.22-24.
3. Вогнева підготовка, ч.ІІ/ М.,ОІСВ №7 2375 – с.12-28.
4. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво,2005 – с.2-10,23.

5. Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений.-/М. Воениздат,1998- с.2-34,37,56-61.
6. Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво,2005-с.58.
7. Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво,2005-с.3-56.
8. О.В.Кривошеев. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.
9. О.В.Кривошеев. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.
10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч. посібн../- Х:ХУПС,2010.-304с.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронний відео проектор
- 2 Компютерне програмне забезпечення, слайди.
- 3.Плакати, схеми.
- 4.АК-74,РКК-74.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ:

Дана тема відпрацьовується під час первинної військово-професійної підготовки, а поглиблення та удосконалення знань здійснюється в комплексі з вивченням питань інших розділів вогневої підготовки, закріплення під час вивчення теми 8; "Організація та методика проведення занять з вогневої підготовки", та на окремих навчальних місцях при виконанні вправ навчальних стрільб.

Вивчення теми здійснюється на одному двогодинному занятті, тому напередодні проведення заняття, необхідно провести цільову самопідготовку з питань прийомів та правил стрільби та прицілювання.

Заняття необхідно побудувати таким чином:

- в першій половині заняття нагадати та провести коротке опитування з матеріальної частини стрілецької зброї та прийомів і правил стрільби, далі вивчається класифікація стрілецьких прицілів, будова оптичних та інших (комбінованих) прицілів, їх характеристики та принципи побудови кутів прицілювання, застосування стрілецьких прицілів ПСО-1, ПГО, вдосконалення навиків курсантів в користуванні механічними прицілами та тренувати прицілювання з оптичних прицілів, для цього необхідно заздалегідь підготувати навчальні картки та контрольні завдання. Під час практичного застосування прицілів та закріплення їх на зброї, методом контрольного опитування перевірити знання курсантів будови стрілецької зброї та її ТТХ.

- в другій половині заняття ознайомити курсантів з класифікацією, призначенням та загальною будовою навчальних стрілецьких приладів а також їх застосуванням на заняттях та стрілецьких тренуваннях. При цьому основний наголос необхідно зробити на розподілі навчальних стрілецьких приладів, які є у складі командирського ящика КЯ-83, на три групи:

- прилади, які застосовуються без зброї;
- прилади, які застосовуються на зменшених відстанях;
- прилади, які застосовуються на реальних відстанях.

При розгляданні прицільних станків більш докладно необхідно зупинитись на вивченні прицільного станка ПС-51.

Відпрацювати методику використання окремих навчальних приладів, та пояснити

як вони застосовуються на стрілецьких тренуваннях, для цього необхідно заздалегідь підготувати навчальні стрілецькі прилади, контрольні завдання та питання.

В наслідок вивчення даної теми курсант повинен

ЗНАТИ:

- класифікацію, принцип дії та загальну будову механічних та оптичних стрілецьких прицілів;
- призначення й загальну будову навчальних стрілецьких приладів, правила поводження та догляду за ними, а також використання навчальних стрілецьких приладів на стрілецьких тренуваннях.

ВМІТИ:

- використовувати механічні та оптичні стрілецькі приціли при стрільбі на різні відстані, спостерігати та визначати відстані до цілей;
- готувати та використовувати навчальні стрілецькі прилади на заняттях та стрілецьких тренуваннях відповідно до питань, які вивчаються.

ВИД ЗАНЯТТЯ: практичне.

Правильне і своєчасне застосування стрілецьких пристроїв в процесі навчання вогневої підготовки значно скорочує термін навчання виконанню влучного пострілу, підвищує якість підготовки стрільця й полегшує роботу командира при навчанні підлеглих.

Якість застосування стрілецьких пристроїв при навчанні залежить від підготовки самого керівника заняття та його помічників, тому командир повинен:

1. Знати призначення кожного навчального пристрою і можливі варіанти його застосування.
2. Визначити можливість використання навчальних стрілецьких пристроїв при навчанні виходячи із теми заняття і періоду навчання.
3. Користуватись при навчанні підлеглих тільки справними навчальними пристроями.

Готуючись до занять командир повинен продумати всі питання, щодо використання стрілецьких пристроїв і умілому застосуванню їх.

ПИТАННЯ № 1. Класифікація, призначення та будова стрілецьких прицілів

Траєкторія кулі у повітрі не є прямою лінією. Під дією сили тяжіння куля відхиляється від лінії кидання вниз і описує деяку криву лінію, яка звернута випуклістю уверх. При цьому, якщо виконати постріл, направивши вісь каналу ствола у ціль, куля впаде нижче цілі. Для того, щоб куля долетіла до цілі і влучила у неї, чи у якусь бажану точку, необхідно надати вісі каналу ствола відповідне положення у просторі (у горизонтальній і вертикальній площині).

Надання вісі каналу ствола зброї необхідного для стрільби положення у просторі називається **прицілюванням або наводкою**.

Надання вісі каналу ствола потрібного положення у горизонтальній площині називається **горизонтальною наводкою**.

Надання вісі каналу ствола потрібного положення у вертикальній площині називається **вертикальною наводкою**.

Наводка здійснюється за допомогою прицільних засобів та механізмів наводки.

Приціли - це прилади та пристосування, що призначені для наведення зброї на ціль, які також можуть застосовуватися для спостереження за полем бою і вибору цілі.

Приціли у своєму розвитку пройшли еволюцію від найпростіших механічних пристроїв до складних комплексів, що забезпечують автоматичне прицілювання по швидкорухомим цілям і застосовують для їх знаходження різні фізичні принципи. Першим найпростішим пристосуванням, яке було використано на початку 15 століття, була так звана прицільна лінія, що прокреслювалася на зовнішній поверхні ствола зброї. До найбільш складних відносяться сучасні приціли повітряної стрільби, бомбо- і торпедокидання. Очевидно, що тільки вид зброї визначає структурну схему побудови прицілу, його основні технічні характеристики і фізичні принципи візування цілі.

Приціли класифікуються:

1. По належності до зброї - на артилерійські (мінометні, зенітні), авіаційні, стрілецькі, танкові, ракетних комплексів та інші.

2. По принципу дії основних візирних пристроїв - на механічні, оптичні (в тому числі інфрачервоні), телевізійні, лазерні, радіолокаційні.

3. По ступеню прийняття участі людини - на автоматичні, напівавтоматичні, неавтоматичні.

В сучасній зброї будова прицілів різноманітна внаслідок її різного застосування. Але всі прицільні пристосування повинні відповідати наступним основним вимогам:

1. Встановлення прицілу для стрільби на різні відстані повинне бути звичайним і не повинне змінюватися під час стрільби.

2. Приціл повинен забезпечувати як може більшу точність наводки.

3. Приціл повинен бути стійким і по можливості нескладним.

4. Приціл повинен мати якнайменше виступаючих частин.

5. Конструкція прицілу повинна легко допускати вивірку прицільних пристосувань.

Приціли стрілецької зброї бувають механічні і оптичні.

ПИТАННЯ № 2. Принцип дії стрілецьких механічних прицілів

Найпростіші механічні прицільні пристосування застосовуються для наводки стрілецької зброї під час стрільби по наземних цілях і уявляють собою сукупність двох пристроїв, які мають назву **приціл** та **мушка**.

Приціл розміщується на казенній частині ствола і забезпечується ціликом із прорізью чи діоптром, через який виконується прицілювання. Будова прицілу дозволяє змінювати положення прорізи цілика відносно мушки і розміщувати лінію прицілювання під різними кутами по відношенню до вісі ствола. Мушка розміщується на дульній частині ствола і звичайно нерухома, вона може переміщуватися тільки під час приведення зброї до нормального бою.

Приціли, у яких для наводки служить прорізь напівкруглої чи прямокутної форми яка знаходиться на гривці прицільної планки чи цілика, називаються **відкритими**. Зброя із відкритим прицілом має мушку за своїм окресленням прямокутної або рідше круглої форми.

Позитивними сторонами відкритого прицілу є:

1. Простота будови, а тому і надійність у користуванні.

2. Можливість широкого огляду місцевості за фронтом, що дозволяє швидко знаходити ціль.

3. Зручність ведення швидкої стрільби, тому що процес прицілювання при цьому прицілі має мінімальний час.

Основними недоліками відкритого прицілу є низька точність прицілювання, яка пов'язана з неможливістю, у силу особливостей людського зору, чітко бачити одночасно три об'єкти - прорізь, мушку і ціль.

Приціли, у яких для наводки служить цілик, яка має маленький круглий отвір (діоптр), що призначений для тієї ж цілі що і прорізь у відкритому прицілі, мають назву **діоптричних** прицілів.

Мушки на зброї з такими прицілами прямокутної форми або кільцеві.

Позитивними сторонами діоптричного прицілу є:

1. Велика точність прицілювання, оскільки база прицілу на зброї з діоптричним прицілом значно довша, чим на зброї з відкритим прицілом, тому що діоптр можна розмістити біля самого ока стрільця.

2. При візуванні через діоптр око стрільця інстинктивно ставить мушку у центр отвору і фіксує тільки дві точки: вершину мушки і точки прицілювання на цілі.

3. Більш контрастне (різке) одночасне зорове сприйняття вершини мушки і цілі, які знаходяться на різній відстані від ока стрільця, дякуючи оптичній властивості маленького отвору, як діафрагми, збільшує глибину різкості.

До недоліків діоптричного прицілу слід віднести:

1. Чутливість до забруднення отвору пилюкою, або попадання снігу чи води.

2. Відокремленість поля зору, тому що стрілець через діоптр може бачити тільки ціль та невелику частку місцевості у районі цієї цілі, що знижує точність наводки і особливо не вигідно під час стрільби по рухомих цілях, які з'являються на короткий час.

3. Важко, а під час й неможливо вести стрільбу при слабкому освітленні та обмеженій бачності (сутінки, туман, снігопад і таке інше), тому що через малий отвір проникає відокремлений пучок світлових променів.

Ці особливості діоптричного прицілу визначають його широке застосування у спортивній стрільбі і різко знижують можливість бойового застосування.

Принципову схему роботи механічного прицільного пристосування можна надати таким чином. Для здійснення наводки шляхом переміщення цілика (прорізі прицілу) у першу чергу надають прицільній лінії таке положення, при якому поміж цією лінією і напрямом вісі каналу ствола виникає (у вертикальній площині) потрібний кут прицілювання α , а у горизонтальній площині потрібний боковий кут β . Кут прицілювання встановлюється залежно від відстані до цілі, боковий кут - у залежності від швидкості бокового вітру, швидкості бокового руху цілі чи деривації. Після встановлення кутів α і β здійснюється наводка шляхом візування через середину прорізі прицілу і вершину мушки у бажану точку на цілі (пряма наводка). Тоді під час стрільби середня траєкторія буде проходити через ціль.

У деяких прицілах не передбачається пересування цілика у боковому напрямку. При стрільбі з такими прицілами поправка на боковий вітер, боковий рух цілі і деривацію здійснюється шляхом винесення точки прицілювання вправо чи вліво.

Механічні приціли відрізняються великим різновидом механізмів для переміщення ліній прицілювання. Найбільше розповсюдження одержали такі приціли: **рамочні, ступінчато-рамочні, стоякові, приціли з ціликом, який обертається, секторні і постійні.**

Прицільні пристосування магазинних гвинтівок розраховувалися на велику дальність стрільби - до 2000 метрів і більше. Практично на такій відстані в умовах бою окремі живі цілі озброєним оком не видно, але під час стрільби залпами, наприклад по групових цілях, насічки на прицілах для таких далеких відстаней є

незайвими. Тому на перших порах використовувалися переважно різні **рамочні приціли** звичайно з декількома прорізами .

Надалі рамочні приціли застосовувалися в основному для станкових та крупнокаліберних кулеметів. Прикладом такого рамочного прицілу може служити приціл станкового кулемета системи Горюнова, виготовленого у 1943 році. У рамочного прицілу кулемета ДШК здійснено автоматичне внесення поправки на деривацію. Рамка прицілу нахилена вліво на 2 градуси 33 хвилини, завдяки цьому при переміщенні хомутика уверх він одночасно пересувається вліво.

Основою рамочного прицілу служить прямокутна рамка з нанесеними на неї рисками. По рамці переміщується і фіксується у ряді положень хомутик, який має проріз (діоптр), через яку здійснюється прицілювання. Для стрільби рамка встановлюється перпендикулярно вісі каналу ствола. При збереженні чи переносі зброї рамка опускається; для цього вона шарнірно закріплена до основи прицілу.

У теперішній час рамочні приціли одержали найбільше застосування у гранатометах (наприклад РПГ-7).

Позитивною стороною таких прицілів є можливість при компактній конструкції забезпечити встановлення великих кутів прицілювання (при стрільбі на великі відстані).

До недоліків належить віднести нерівномірність поділу на шкалі: перші риси розміщуються близько одна від одної, останні - на значній відстані одна від другої, а також звуження поля зору при спостереженні через проріз рамки.

Ступінчато-рамочні приціли схожі за конструкцією із рамочними. Різниця між ними полягає у тому, що у ступінчато-рамочних прицілів є ряд сходинок, на які може встановлюватися хомутик, який ковзається уздовж рамки. При встановленні хомутика на різні сходинки рамка із прорізу прицілу займає різні висоти.

Прикладом ступінчато-рамочного прицілу може служити приціл системи Коновалова у гвинтівки Мосіна виготовлений у 1891 році.

Ступінчато-рамочні приціли також широко застосовуються у магазинних гвинтівках.

Стоякові приціли схожі із рамочними. Різниця між ними полягає тільки у тому, що у стоякових прицілах замість рамки знаходиться стійка, яка виконує такі ж самі функції.

Прикладом стоякового прицілу може бути приціл станкового кулемету Максима виготовленого у 1910 році.

Приціли із ціликом, який обертається є різновидом стоякових. У них є два щитки (стійки), при цьому кожний щиток має проріз (діоптр) для стрільби на визначену відстань. Ці щитки розміщені під прямим кутом один до одного і можуть повертатися на поперечній вісі, яка фіксується у робочому положенні пружиною. Для стрільби один з щитків встановлюється перпендикулярно вісі каналу ствола. У залежності від дальності стрільби на цілику поставлені цифри.

Найбільш широко застосовуються ці приціли у зразках зброї із невеликою дальністю стрільби, пробивною здібністю і влучністю - пістолетах - кулеметах. Прикладом може служити приціл 5,45 - мм автомату Калашникова укороченого АКС-74У, у якого на цілику нанесені буква "П" і цифра "5", відповідно для стрільби на відстань 350 і 500 метрів. У пістолета - кулемета ПШШ цілик розраховано для стрільби на відстані 100 і 200 метрів, у відповідності з цим на цілику нанесені цифри 10 і 20.

У 1873 році полковник російської армії О.Ф. Ган розробляє нову систему кріпосної гвинтівки і унітарний патрон до неї із залізною кулею з свинцевим покриттям, яка надалі успішно застосовувалася у російське - турецькій війні 1877 - 1878 років.

Доброю особливістю цієї гвинтівки був **секторний приціл**, який ніколи раніше не застосовувався. Пріоритет цього винаходу належить російському офіцерові, а не німецькій фірмі "Маузер", яка скористалася безпечністю царських чиновників і присвоїла собі конструкцію секторного прицілу. Секторні приціли одержали найбільше застосування у сучасних гвинтівках, автоматах та кулеметах.

Секторний приціл складається з прицільної планки і хомутика із заціпкою і пружиною, шарнірно зв'язаних із колодкою прицілу, а також пластинчатої пружини, яка призначена для утримання прицільної планки у заданих положеннях. Цілик виконується разом із прицільною планкою.

Конструктивно секторні приціли можуть бути оформлені по різному. Звичайно вздовж планки пересувається хомутик, який одночасно обпирається на фігурні виступи (сектора), що зроблені на колодці прицілу. Встановлення прицілу у даному випадку визначається взаємодією трьох деталей : колодки прицілу, прицільної планки та хомутика. Шкала дальності нанесена на прицільній планці.

Прицільна планка кулеметів Калашникова, РКД та гвинтівки СГД має рухомий цілик. Така побудова прицільної планки дозволяє вводити поправки на боковий вітер і боковий рух цілі.

Існують секторні приціли і без хомутика, інколи їх називають **квадрантними** (гвинтівка Шмідт-Рубін 1889-96 роки, Швейцарія), у яких шкала дальності нанесена на одному з секторів основи прицілу. **Другий тип** секторних прицілів відрізняється від першого тим, що у них хомутик переміщується вздовж прямолінійного пазу в основі (колодки) прицілу. При цьому різки хомутика рухаються у фігурних пазах прицільної планки. Прикладом такого типу секторних прицілів може служити приціл гвинтівки Маузера, який складніший за будовою у порівнянні з прицілом першого типу і ремонт його внаслідок зношення більш важкий. **Третім різновидом** секторних прицілів є приціли барабанного типу. Прикладом такого прицілу може служити приціл 9 - мм автоматичного пістолета Стечкина. Приціл складається із барабанчика, який встановлюється, прицільної планки і її пружини. На цьому барабанчику нанесені цифри 25, 50, 100, 200, які означають дальність у метрах. Для зручності встановлення відповідної дальності на барабанчику знаходиться насічка. Прицільна планка фіксує встановлення барабанчика у різних положеннях. На задній частині прицільної планки є гривка із прорізю. До секторних прицілів можна віднести і приціл чехословацького кулемету 2В-30. Під час крутіння барабану разом з ним крутиться кулачок. При цьому кулачок діє на прицільну планку і заставляє її повертатися. Планка притискається до кулачка натиском із пружиною. Приціл такого типу складний за будовою і ремонт його дуже важкий. Прицільна планка, яка виходить за габарити зброї, легко може деформуватися під час експлуатації кулемету, що призводить до порушення нормального бою. При незначному зношенні помітно порушується бій зброї. Внаслідок перелічених недоліків секторні приціли такого різновиду мають дуже незначне застосування.

Секторні приціли не відокремлюють поле зору, сприяють швидкому знаходженню цілі і дозволяють корегувати дальність стрільби. Секторні приціли із прямолінійною прицільною планкою (першого типу) застосовують у більшості гвинтівок, автоматів та ручних кулеметів.

Надання зброї великих кутів прицілювання за допомогою секторних прицілів важке внаслідок необхідності збільшувати довжину прицільної планки.

Постійні приціли забезпечують стрільбу на малу дальність і складаються із нерухомого цілика і мушки, взаємне положення яких відповідає стрільбі на одну

відповідну дальність - звичайно 50 метрів. Прикладом постійного прицілу може служити приціл пістолету зразка 1933 року ТТ, ПМ і ПСМ.

ПИТАННЯ № 3. Принцип дії і будова стрілецьких оптичних прицілів (ПСО)

Під час прицілювання за допомогою механічного прицілу наводчик сполучає три точки, які знаходяться на різній відстані від ока: прорізь прицілу (діоптр), мушку і точку прицілювання. Звісно, око людини може одночасно добре бачити лише предмети, які знаходяться на одній відстані. При цьому більш близькі і більш віддалені предмети видно неявно, розпливчасте. Ця властивість ока не дозволяє бачити одночасно однаково чітко прорізь прицілу, мушку і ціль. Тому при візуванні неозброєним оком тяжко здійснити точну наводку. Відхилення кулі із-за неточності наводки може досягати значної величини.

Другим недоліком механічних прицілів являється те, що вони не можуть бути застосовані при стрільбі на великі дальності. Такі відокремлення зв'язані з властивістю людського ока, яке здібне бачити предмети лише в тому випадку, якщо кут зору не менше деякої величини. Чим далі ціль, тим менший кут зору, під яким її видно. Малі цілі при великих відстанях не видно неозброєним оком. Приблизно рахують, що механічними прицілами можна користуватися, якщо дальність до цілі не перевищує 2-3 км. В поганих умовах видимості і при малих розмірах цілі ця дальність зменшується в багато разів.

При візуванні оптичним прицілом наводчик зміщує зображення на перехресті з зображенням на крапці прицілювання. Дві точки однаково видно одночасно в одній площині, що забезпечує велику точність наводки.

Крім цього при користуванні оптичним прицілом наводчик бачить ціль під більш великим кутом зору, чим при візуванні неозброєним оком. Зображення цілі займає велику площу на сітчатці ока за рахунок чого сприймаються більш мілкі деталі цілі.

При користуванні оптичним прицілом в око стрілка поступає більш велика кількість променів світла, чим при спостереганні неозброєним оком.

Оптичні приціли дозволяють виконувати пряму наводку при великих відстанях до цілі і забезпечують можливість стрільби при поганому освітленні. На основі дослідних даних можна сказати, що гвинтівочні оптичні приціли підвищують точність наводки в 9-12 разів в порівнянні з механічними прицільними пристроями.

Оптичні приціли являються різновидністю оптичних приладів, які характеризуються визначеними параметрами.

До оптичних приладів відносяться технічні пристрої, дія яких застосована на хвильових властивостях світла, які дозволяють одержувати зображення об'єктів за допомогою оптичних систем (лінз, призм, дзеркал і т.п.).

До основних характеристик оптичних приладів відносяться: збільшення поле зору, величина вхідної і вихідної зіниці, віддалення вихідної зіниці, світлосила, світло пропускання і світлорозсіювання.

Збільшення - основна характеристика оптичних приладів, яка визначає дальність знаходження і розпізнавання об'єктів, точність наведення приладів, масштаб зображення. Розрізняють лінійне і кутове збільшення.

Лінійне збільшення - відношення лінійних розмірів зображення до лінійних розмірів об'єкту при спостереганні його неозброєним оком, а кутове збільшення - відношення тангенсів кутів, під яким об'єкт видно в приладі і неозброєним оком.

Збільшення характеризується кратністю. Наприклад, при двократному збільшенні зображення предмету в приладі в два рази більше, чим при спостереженні його неозброєним оком. Збільшення, чи кратність оптичних приладів позначається

цифрою зі знаком х (4х, 6х, Юх – чотирьох -, шоста -, десятикратне збільшення).

Поле зору - частина простору, яку видно в прилад без його переміщення. Воно характеризує пошукові можливості оптичного приладу і визначається тілесним кутом, під яким видно в приладі дві діаметрально протилежні крайні точки поля зору оптичних приладів, що зв'язані зворотною залежністю: чим більше збільшення, тим менше поле зору.

Вхідна зіниця - найменший отвір в об'єктиві приладу, чи в оптичних деталях перед об'єктивом, відокремлюючи підступ світла в прилад. Вимірюється в міліметрах (мм) і звичайно позначається на приладах (наприклад, шестикратний бінокль з діаметром вхідної зіниці 30 мм, позначається 6х30).

Вихідна зіниця - зображення вхідної зіниці, яке отримується в площині найменшого поперечного перерізу пучка світла, яке виходить з окуляру оптичного приладу. Діаметр вихідної зіниці визначає світлосилу оптичного приладу і можливість роботи в сутінках, при пониженій освітленості.

Віддалення вихідної зіниці - відстань від останньої лінзи окуляра до площини ока спостерігача і визначає придатність приладу при роботі з ним в протигазі.

Світлосила характеризує освітленість зображення об'єкта на сітчатці ока при спостереганні в прилад. Умовно світлосила позначається числом, рівним квадрату діаметра вихідної зіниці. Так, при діаметрі вихідної зіниці оптичного приладу в 5 мм його світлосила рівна 25.

Світло пропускання і світлорозсіювання характеризуються відповідними коефіцієнтами. Втрати світла, обумовлені поглинанням в оптичних системах і відбиттям від їх поверхні, знижує яскравість і контрастність зображення, зменшує дальність видимості об'єкта, особливо малоконтрастного.

Дозволена здатність - найменший кут між двома віддаленими сусідніми точками предмета, який спостерігають, зображення яких в оптичному приладі одержується окремо. Чим більше збільшення і діаметр вхідної зіниці оптичного приладу, тим вища його дозволена здатність.

Пластичність - властивість бінокулярних (придатних для нагляду обома очима одночасно) оптичних приладів давати спостерігачу відчуття глибини і рельєфності простору, який розглядається.

Перископічність характеризує можливість роботи оптичних приладів із-за укриття і відзначається відстанню по вертикалі між центрами вхідної і вихідної зіниць. В практиці побудови оптичних приладів перевага надається тим чи іншим характеристикам в залежності від призначення оптичного приладу.

По основному призначенню оптичні прилади поділяються на:

1. Прилади нагляду.
2. Прилади вимірювання дальності.
3. Прилади вимірювання кутів, напрямку і перевищувань.
4. Приціли і прилади для наводки.
5. Навігаційні прилади.
6. Прилади оптичного зв'язку.
7. Фотографічні і наглядно-фотографічні прилади.

В стрілецькій зброї оптичні приціли одержали застосування головним чином для снайперських гвинтівок, станкових кулеметів і гранатометів.

З 1930 року на озброєнні снайперів Радянської Армії була трьохлінійна (7.62-мм) снайперська гвинтівка зразку 1891/1930 років, з оптичним прицілом ПТ, аз 1931 року - з оптичним прицілом ВП. В 1938 році була прийнята на озброєння 7.62-мм снайперська

гвинтівка Токарева СГТ-38 з оптичним прицілом ПЕ. На основі бойового досвіду радянсько-фінської війни вона піддалась модернізації і подальшому вдосконаленню. І в 1940 році вона була прийнята на озброєння з новим оптичним прицілом ПУ під назвою СГТ-40.

В Великій Вітчизняній війні особистою зброєю снайперів були в основному дві гвинтівки СГТ-40 і гвинтівка зразку 1891/1930 років, на яку також ставили приціл ПУ. Особистою штатною зброєю снайпера з 1963 року являється 7.62-мм снайперська гвинтівка Драгунова (СГД) з оптичним прицілом ПСО-1.

Оптичні приціли складаються із **механічної і оптичної** частин. Для освітлення сітки прицілу при стрільбі у сутінках і вночі застосовують пристрій освітлення сітки.

Механічна частина прицілу включає: корпус прицілу з механізмами кутів прицілювання і бокових поправок, а також в залежності від побудови прицілу: кронштейн для кріплення прицілу на зброї, пристрій освітлення сітки прицілу, бленду, навічник, налобник, запобігаючий ковпачок, механізм збільшення та інші.

Оптична частина прицілу включає: об'єктив, систему яка розвертає, сітку і окуляр, а також може мати люмінесцентний екран, захисні скельця, світлофільтри та інше.

В залежності від пристрою системи, яка розвертає, оптичні приціли стрілецької зброї розподіляються на **телескопічні та призматичні**.

Об'єктивом називається оптична система, яка обернена в сторону предмету, який розглядається і призначена для побудови зменшеного і переверненого його зображення.

Система, яка розвертає, призначена для придання зображенню нормального (прямого) положення.

Сітка прицілу служить для прицілювання: вона зроблена на склі, закріпленому в рухомій рамці (каретці).

Окуляр також представляє собою оптичну систему і служить для розгляду спостерігачем збільшеного і прямого зображення, яке формується об'єктивом.

Люмінесцентний екран служить для знаходження інфрачервоних джерел світла, він представляє собою тонку пластинку із спеціального хімічного складу, яка вкладається між подвійним склом.

В фокальній площині об'єктиву прицілу ПСО-1 утримується дійсне обернене і зменшене зображення предмету. В цій же площині розміщується сітка прицілу. Після проходження променів через систему, яка розвертає, одержується дійсне і пряме зображення предмету і сітки прицілу в фокальній площині окуляра. Це зображення і розглядається стрільком через окуляр.

Оптичний приціл встановлюється на зброю за допомогою кронштейна так, щоб його головна оптична вісь була паралельна вісі каналу ствола.

Прицільною лінією в оптичному прицілі являється пряма, яка проходить через вершину прицільного пенька і центр об'єктива.

Для здійснення наводки за допомогою оптичного прицілу необхідно попередньо за допомогою механізмів прицілу (пересунути каретку з сіткою прицілу) придати прицільній лінії таке положення, при якому між цією лінією і віссю каналу ствола утворюється в вертикальній площині - кут, рівний куту прицілювання, а в горизонтальній площині - кут, рівний боковій поправці.

Потім потрібно сумістити прицільну лінію з точкою прицілювання на цілі, при цьому вісі каналу ствола придається потрібне положення в просторі.

До основних оптичних характеристик прицілів відносяться: збільшення, поле зору,

діаметр вихідної зіниці і його віддалення.

ПИТАННЯ № 4. Принцип дії нічних прицілів

Нічні приціли призначені для спостереження за полем бою, знаходження цілей і ведення прицільної стрільби в нічних умовах.

По принципу дії нічні приціли, які застосовуються в стрілецькій зброї і ручних гранатометах, підрозділяються на **підсвітні** нічні приціли і **безпідсвітні**.

Принцип будови і роботи нічних підсвітних прицілів основу роботи нічних підсвітних прицілів покладено принцип опромінювання місцевості (цілі) невидимими для ока людини інфрачервоними променями і послідуєчого перетворення відбитих від місцевих предметів (цілей) невидимих інфрачервоних променів в промені які можна бачити, тобто перетворення невидимого інфрачервоного зображення в зображення видиме. Рішення цієї задачі здійснено за допомогою інфрачервоного прожектора і електронно-оптичного приладу. Схему роботи нічного підсвітного прицілу можна представити наступним чином. Ціль, яка знаходиться перед прицілом, опромінюється невидимими для ока людини інфрачервоними променями, які випромінюються прожектором (прожектор закритий фільтром, який пропускає тільки інфрачервоні і затримує промені, які лежать у видимій частині спектра). Відбиті від цілі інфрачервоні промені влучають в об'єктив прицілу, який створює на фотокатоді електронно-оптичного перетворювача невидиме інфрачервоне зображення. Електронно-оптичний перетворювач (ЕОП) невидиме інфрачервоне зображення перетворює у видиме зображення.

Інфрачервоні промені, які попадають на фотокатод, вибивають з його поверхні електрони. Кількість електронів, які вилетіли з різних ділянок фотокатода, пропорційно кількості таких, що влучили на ці ділянки інфрачервоних променів, тобто кількості променів, відбитих від різних крапок предмету (цілі). Під дією високої напруги, електроні, які вилетіли з фотокатода спрямовуються через електростатичний фокусний пристрій до екрану ЕОП. Бомбардуючи екран, який покритий тонким шаром люмінесцентної речовини, електрони заставляють його світитися зеленуватим світлом. Яскравість світіння екрану в кожній крапці пропорційна кількості електронів, які впали на нього. На екрані ЕОП одержується видиме зображення предметів (цілі). Фотокатода із окису цезію, які застосовуються в ЕОП, чутливі до видимих променів, тому на їх екранах можна одержати зображення предмета (цілі), освітленого видимими променями.

Нічні підсвітні приціли складаються з наступних основних елементів:

1. Електронно-оптичного приладу.
2. Інфрачервоного прожектору.
3. Перетворювача напруги.
4. Акумуляторної батареї.

Електронно-оптичний прилад служить для перетворення невидимого інфрачервоного зображення в зображення видиме і збільшене. Він складається із об'єктива, ЕОП і окуляра, змонтованого в корпусі приладу.

Об'єктив створює зворотне невидиме інфрачервоне зображення на фотокатоді ЕОП. ЕОП перетворює зворотне невидиме зображення у пряме видиме.

Окуляр збільшує зображення, яке одержується на екрані ЕОП.

Інфрачервоний прожектор являється джерелом інфрачервоних променів і

призначений для опромінювання місцевості (цілі) інфрачервоними променями. Він складається із лампи-фари, фільтра і корпусу.

Лампа-фара випромінює видимі і інфрачервоні промені.

Фільтр інфрачервоного прожектора поглинає видимі промені і пропускає інфрачервоні промені з довжиною хвилі до 1,2 мкм (1мкм=0,001мм.) В нічних прицілах застосовуються інфрачервоні промені з довжиною хвилі приблизно від 0,8 до 1,2 мкм. Фільтр представляє собою скляну пластинку, до внутрішній поверхні якої наклеєна пофарбована спеціальним фарбником плівка.

Корпус служить для з'єднання частин інфрачервоного прожектора.

Перетворювач напруги служить для перетворення постійної низької напруги акумулятора (2-5 В) в високу напругу (18 кВ), необхідної для роботи ЕОП.

Акумуляторна батарея служить джерелом живлення електронно-оптичного приладу і інфрачервоного прожектору. Вона складається з декількох акумуляторів з'єднаних послідовно. В нічних прицілах застосовується кадмієво-нікелеві безламельні і срібно-цинкові акумулятори.

Принцип будови і роботи нічних безпідсвітних прицілів основу роботи нічних безпідсвітних прицілів покладено принцип електронно-оптичного підсилення яскравості зображення предметів (цілей), яке одержується в прицілі при природному нічному освітленні місцевості.

Зображення предмету(цілі), який спостерігається, малої яскравості, що створено об'єктивом, проектується спочатку на фотокатоді, а потім поступає на екран ЕОП. Яскравість зображення предмету (цілі) в багато разів підсилюється ЕОП і на екрані одержується достатня для розгляду його оком. В нічних прицілах між оком і екраном розміщується окуляр, який збільшує зображення предмету (цілі).

Нічні безпідсвітні приціли складаються з наступних основних елементів:

1. Об'єктива.
2. ЕОП.
3. Окуляр.
4. Високовольтного перетворювача напруги.
5. Механізму вивірки і встановлення прицілу.
6. Механізму світлофільтрів.
7. Механізму захисту прицілу від засліплення.
8. Діафрагми.
9. Акумуляторної батареї.

Об'єктив створює у своїй фокальній площині (в прицілі вона суміщається з фотокатодом ЕОП) зменшене перевернуте зображення малої яскравості предмету (цілі), що спостерігається.

Об'єктиви нічних прицілів складаються із 5 лінз, об'єднаних в дві групи і змонтованих в корпусі. Передня лінза об'єктива покрита захисним склом.

Всередині корпусу об'єктива розміщується: діафрагма, прозора пластина з призмою для проектування сітки в полі зору прицілу, механізм захисту прицілу від засліплення і механізм світлофільтрів.

ЕОП призначений для багатократного підсилення яскравості зображення предмету (цілі), що спостерігається, одержане об'єктивом на фотокатоді, для обертання зображення в вертикальній і горизонтальній площинах і побудови його на вихідному екрані. В нічних безпідсвітних прицілах застосовуються двокаскадні ЕОП, зібрані в скляному балоні, в якому створено високий вакуум.

Окуляр служить для збільшення зображення, одержаного на вихідному екрані

ЕОП. В нічних прицілах застосовуються чотири-лінзові симетричні окуляри з 7,2-кратним звеличенням.

На корпус окуляра для зручності спостереження і стрільби одягається гумовий навічник. В окуляр для підсушки від вологи, яка проникає в приціл в процесі експлуатації, вставляється патрон підсушки.

Високовольтний перетворювач напруги служить для перетворення електричного струму акумуляторної батареї у постійний струм високої напруги для живлення ЕОП. Він складається з перетворювача напруги, високовольтного блоку, дільника напруги. Перетворювач напруги служить для перетворення постійного струму акумуляторної батареї низької напруги (3,7-4,5В) у змінну високу напругу (7-8 кВ).

Високовольтний блок служить для випрямлення і збільшення змінної напруги, одержаної в перетворювачі, в постійну напругу 38 кВ.

Дільник напруги здійснює подачу необхідної напруги у кожен камеру ЕОП.

Механізм вивірки та установки прицілу служить для проведення вивірки прицілу по висоті та боковому напрямку, а також для установки необхідних кутів прицілювання і вводу бокових поправок.

Механізм вивірки та установки прицілу встановлюється на корпусі об'єктива і має: зовні - маховички (ковпачки) із шкалою і стопорними гвинтами; усередині - проєкційну систему для проєктування в поле зору прицілу сітки з прицільними кутниками і вертикальними і горизонтальними поділками. Проєкційна система складається з прозорої пластини з призмою (розміщуються на оптичній вісі прицілу), чотирьох лінз, чотирьох призм, сітки і захисного скла. Для освітлення сітки в корпусі влаштована лампочка.

Механізм світлофільтрів служить для отримання максимальної контрастності зображення цілі і підвищення можливості роботи прицілу при різноманітному нічному освітленні.

Механізм захисту прицілу від засліплення полум'ям свого пострілу встановлюється на прицілах ПГН-1 і ППН-3. Автоматично при здійсненні натиску на спусковий гачок (у момент здійснення пострілу) він закриває об'єктив позаду, перегороджує потік світла шлях на ЕОП. Завдяки цьому виключається засліплення прицілу полум'ям свого пострілу.

Діафрагма одягається на корпус об'єктива при вивірці прицілу вдень або в сутінках, а також для спостереження при високому природному освітленні.

Акумуляторна батарея служить джерелом живлення високовольтного перетворювача, лампи підсвітки сітки прицілу і механізму захисту прицілу від засліплення. Кадмієво-нікелева і срібно-цинкова акумуляторні батареї складаються з трьох послідовно з'єднаних акумуляторів, розташованих у пластмасовому корпусі. Вони вміщені у спеціальному відсіку прицілу. Напруга кадмієво-нікелевої батареї 3,7 В, а срібно-цинкової - 4,5 В.

Ємність (місткість) батарей 1,5 А/г, що забезпечує в середніх умовах приблизно 6 годин роботи прицілу.

Акумуляторні батареї мають позначки ЗКНБН-1,5 і ЗСЦС-1,5. Перша цифра показує число акумуляторів в батареї, букви позначають назви акумуляторів (КНБН - кадмієво-нікелевий і СЦС - срібно-цинковий із середнім режимом розряду) і остання цифра - ємність батареї у А/г.

Дальність видимості цілей у нічні безпідсвітні приціли підвищується при більш високому освітленні місцевості (в світлу місячну ніч, сутінки) при пересуванні цілей і

розташуванні їх на світлому фоні. У похмурі і темні ночі, а також при розміщенні цілей на темному фоні (хвойний ліс, пашня) або при діях їх у костюмах захисного кольору дальність видимості в прицілі зменшується.

Спостереження і стрільба із зброї з нічними прицілами ведуться, як правило, з стійкого положення (з коліна, лежачи, стоячи з окопу, з БТР, з місця).

Час роботи прицілів до заміни джерела живлення складає влітку 6-8 годин, взимку 4-5 годин.

По закінченню керівник проводить розбір заняття, нагадує тему і мету заняття, вказує якість засвоєння матеріалу, відповідає на питання тих, хто навчається і дає завдання на самопідготовку (яке може включати розробку завдань, які вирішуються з використанням стрілецьких і гранатометної лінійок, а також мушки, сіток оптичних прицілів і магнітного тримача, пояснення помилок в показах бокового скла і екрана з магнітною указкою).

Підведення підсумків заняття.

1. Дати оцінку проведеного заняття, відмітити, позитивні та негативні сторони в підготовці курсантів до заняття та при його проведенні, назвати кращих курсантів та тих, яким необхідно попрацювати над навчальним матеріалом.
2. Оголосити оцінки та виставити їх до журналу обліку навчальних занять.
3. Оголосити тему наступного заняття.
4. Дати завдання на самостійну роботу:
5. Відповісти на запитання.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ**

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
проведення практичного заняття

Дисципліна: СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

**Змістовний модуль 1.2 МАТЕРІАЛЬНА ЧАСТИНА СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ,
РУЧНИХ ГРАНАТ**

Тема: ПІСТОЛЕТ МАКАРОВА.

НАВЧАЛЬНО - ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Вивчити призначення, бойові властивості, будову пістолета, принцип дії, роботу частин і механізмів.

2. Навчити курсантів проводити розбирання і збирання пістолета.

3. Виховати у курсантів почуття любові до своєї зброї, як до надійного засобу захисту, потяг до відмінного знання зброї і бережливого відношення до неї.

МЕТОД: пояснення, показ, вправа (вправа).

Місце: клас вогневої підготовки.

ЧАС: 2 години.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ:

I. Ввідна частина

хв.

II. Основна частина.....

хв.

1. Призначення, бойові властивості, поняття про будову, принцип дії пістолета

Макарова

хв..

2. Назва, призначення і взаємодія деталей і механізмів.....

хв.

3. Неповне розбирання та збирання після неповного розбирання пістолета

хв

III. Заключна частина.....

хв.

НАВЧАЛЬНО - МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

1. ПМ учбовий в комплекті - на кожного курсанта.

2. Плаката "9-мм пістолет Макарова (ПМ)" -1 комплект.

3. Плакати "ТТД пістолетів" -1 шт.; "Схема автоматики ПМ" - 1 шт.

4. Учбове місце "Основні частини ПМ" - на кожного курсанта.

5. Електричний стенд "Будова ПМ" - 3 шт.

6. Набір протиральних і мастильних матеріалів.

7. Указка.

Література:

10. Вогнева підготовка, під загальним керівництвом О.В.Кривошеєва М.:
Воениздат /1978-с.2-12.

11. Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове
видавництво, 1997-с.22-24.

12. Вогнева підготовка, ч. II, / М., ОІСВ №7 2375 – с.12-28.

13. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки
в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво, 2005 –
с.2-10,23.

14. Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений. -/М.
Воениздат, 1998- с.2-34,37,56-61.

15. Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво, 2005-с.58.

16. Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво, 2005-с.3-
56.

17. О.В.Кривошеєв. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.

18. О.В.Кривошеев. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.

10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч. посібн./- Х:ХУПС,2010.-304с.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронний відео проектор
- 2 Компютерне програмне забезпечення, слайди.

Питання 1. ПРИЗНАЧЕННЯ, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ, ПОНЯТТЯ ПРО ПОБУДОВУ, ПРИНЦИП ДІЇ ПМ.

Викладач пояснює, що в 1951 р. чудовим конструктором - збройовиком М.Ф. Макаровим, був збудований пістолет, відповідаючи вимогам сучасного бою, який і поступив на озброєння у війська замість пістолета ТТ (Тульський-Токарев).

9-мм пістолет Макарова є особистою зброєю нападу і захисту, призначений для враження противника на коротких відстанях.

Далі викладач повідомляє основні бойові властивості пістолета:

- вогонь з пістолета ведеться одиночними пострілами;
- вогонь з пістолета найбільш ефективний на відстані до 50м;
- вбивча сила кулі зберігається до 350 м;
- бойова швидкострільність 30 постр./хв;
- місткість магазину 8 набоїв;
- маса пістолета з магазином без набоїв - 730 гр;
заряджений вісьма набоями - 810 гр;
- для стрільби застосовуються 9-мм пістолетні набої;
- початкова швидкість польоту кулі 315 м/с (1134 км/час).

Далі викладач пояснює переваги даного пістолета перед пістолетом ТТ і пістолетами, які є на озброєні іноземних армій (малий за своїми розмірами, легкий, зручний для носіння, калібр 9 мм, має надійний запобіжник, завжди готовий до дії завдяки наявності само взводного ударно-спускового механізму куркового типу). Приводить таблицю порівнювальних даних пістолетів:

Тактико-технічні дані пістолетів.

№	Назва зброї	Де знаходиться на озброєнні	Калібр, мм	Маса, г	Довжина, мм	Початкова швидкість кулі, м/с	Найбільш ефективна дальність стрільби, м	Бойова швидкострільність, постр./хв	Місткість магазину, набоїв	Маса патрона, г
1	Пістолет Макарова (ПМ)	СНД	9.0	730	161	315	50	30	8	10
2	Пістолет Токарева (ТТ)	СНД	7.62	854	195	420	50	24	8	10.2-11.0
3	Пістолет Кольт 1911А1	США	11.4	1200	218	250	70	14	7	21.2
4	Пістолет №2	Великобританія	9.0	900	197	-	50	26	8	-

	МК-1									
5	Пістолет т Вальте р Р38	Німеч- чина	9/0	780	215	320	50	16	8	-

Далі викладач пояснює і показує загальну будову пістолета Макарова згідно НСД "9-мм пістолет Макарова (ПМ)" стор. 3-5, використовуючи при цьому раніше розібраний пістолет.

Але, так як частини пістолета малі за своїми розмірами, то необхідно звертати увагу на зображення даної частини (механізму) на плакаті.

При вивченні будови пістолета викладач пояснює, що пістолет складається з семи основних частин та механізмів і показує їх:

- 1) рамка зі стволом і спусковою скобою;
- 2) замок з ударником, викидачем і запобіжником;
- 3) зворотна пружина;
- 4) ударно - спусковий механізм;
- 5) рукоятка з гвинтом;
- 6) замкова затримка;
- 7) магазину.

До кожного пістолета додається приладдя:

- запасний магазин;
- протирка;
- кобура;
- пістолетний ремінець.

Далі викладач пояснює, що пістолет - зброя самозарядна, так як його перезарядження під час стрільби проводиться автоматично. Робота автоматики пістолета базується на принципі використання віддачі вільного замка (в автоматі Калашникова - на використанні енергії порохових газів, які відводяться з каналу ствола до газового поршня замкової рами). Замок з цівкою зчеплення не має. Надійність запирання каналу ствола при пострілі досягається великою масою замка і силою зворотної пружини (в автоматі Калашникова запирання замка здійснюється його поворотом праворуч і заходженням бойових виступів замка в вирізи ствольної коробки).

Завдяки наявності в пістолеті само взводного ударно-спускового механізму, можна швидко відкрити вогонь безпосереднім натиском на хвіст спускового гачка без попереднього взведення курка (продемонструвати на пістолеті).

Пістолет має запобіжник, розміщений на лівій стороні замка. Крім того курок автоматично стає на запобіжний взвод під дією бойової пружини після спуску курка ("відбій курка") і при відпущеному спусковому гачку.

Потім викладач коротко пояснює принцип роботи пістолета, супроводжуючи пояснення показом на зброї і на плакаті, попередньо спорядивши магазин 2-3 учбовими набоями і зарядивши зброю.

Принцип роботи пістолета викладач викладає в такому порядку:

- при натисканні на спусковий гачок, курок наносить удар по ударнику, який розбиває капсуль набою. В результаті цього запалюється пороховий заряд і створюється велика кількість порохових газів.

Пуля під тиском газів викидається з каналу ствола. Замок під тиском газів, котрі передаються через дно гільзи, відходить назад, утримуючи викидачем гільзу, яка при зустрічі з відбивачем викидається на зовні через вікно замка; стискається зворотна пружина. Курок під дією замка становиться на бойовий взвод.

- при русі вперед, замок досилачем просовує з магазину черговий набій в патронник. Канал ствола запертий; пістолет знову готовий до пострілу.

Для проведення наступного пострілу потрібно відпустити спусковий гачок, а потім знову натиснути на нього.

Після використання всіх набойів з магазину замок стає на замкову затримку і

залишається в крайньому задньому положенні.

Далі викладач шляхом опитування слухачів закріплює засвоєння даного навчального питання.

КОНРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Назвіть призначення та бойові властивості пістолета.
2. Покажіть і назвіть основні частини пістолета Макарова.
3. Розкажіть на якому принципі базується робота автоматики пістолета та чим забезпечується надійність запирання каналу ствола при пострілі.

ОЧІКУЄМА ВПОВІДЬ НА ПИТАННЯ 3.

Робота автоматики пістолета основана на принципі використання віддачі вільного замка.

Надійність запирання каналу ствола при пострілі досягається великою масою замка і силою зворотної пружини.

Питання 2. НАЗВА, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ДЕТАЛЕЙ І МЕХАНІЗМІВ.

При вивченні назви та призначені частин пістолета викладач називає частину та показує її, далі показує на плакаті і, якщо можливо, її місце в пістолеті, а після цього пояснює призначення цієї частини.

Призначення частин і механізмів:

Рамка пістолета служить для з'єднання всіх частин пістолета.

Ствол служить для направлення польоту кулі.

Основа рукоятки служить для кріплення рукоятки, бойової пружини та для розміщення магазину.

Спускова скоба служить для запобігання хвоста спускового гачка від необережного натиску на нього та обмеження ходу замка.

Замок служить для подачі набою в набійник, запирання каналу ствола при пострілі, утримання гільзи (витягнення набою) і постановки курка на бойовий взвод.

Ударник служить для розбиття капсуля.

Викидач служить для утримання гільзи (набою) в чашечці замка до зустрічі з відбивачем.

Запобіжник служить для забезпечення безпеки поводження з пістолетом.

Цілик разом з мушкою служить для прицілювання.

Зворотна пружина служить для повернення замка в попереднє положення після пострілу.

Замкова затримка служить для утримання замка в задньому положенні після використання всіх набоїв з магазину.

Рукоятка з гвинтом служить для зручності тримання пістолета у руці.

Ударно спусковий механізм складається з курка, шептала з пружиною, спускової тяги з важелем взводу, спускового гачка, бойової пружини та за дивижки бойової пружини і служить для спуску курка, нанесення удару по ударнику, для забезпечення стрільби самовзводом; для виконання і припинення пострілу.

Курок - для нанесення удару по ударнику.

Шептало - для утримання курка на бойовому і запобіжному взводі.

Спускова тяга з важелем взводу - для спуску курка з бойового взводу і взведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка.

Спусковий гачок - для спуску курка з бойового взводу і взведенні курка при стрільбі самовзводом .

Бойова пружина - для приведення в дію курка, важеля взводу і спускової тяги.

Магазин служить для розміщення вісьма набоїв і складається з корпусу, подавача, пружини подавача і кришки.

Корпус магазину - для з'єднання всіх частин магазину.

Подавач - для подачі набоїв і включення замкової затримки після використання всіх

набоїв з магазину.

Пружина подавача - для подачі в верх подавача з набоями при стрільбі.

Кришка магазину - для закриття корпусу магазину.

Потім викладач опитом 4-5 курсантів повторює назви частин і механізмів пістолета.

ПИТАННЯ 3. НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ І ЗБИРАННЯ ПІСЛЯ НЕПОВНОГО РОЗБИРАННЯ ПІСТОЛЕТА.

Пристаючи до вивчення даного питання, викладач нагадує, що розбирання пістолета може бути неповним і повним, а також вказує, що неповне і повне розбирання проводиться з такою ж метою, що і в автомата Калашникова. Після цього викладач пропонує слухачам доповісти з якою метою проводиться неповне і повне розбирання пістолета.

ВАРІАНТ ДОПОВІДІ.

Неповне розбирання проводиться для чистки, змазки і огляду пістолета.

Повне розбирання проводиться для чищення при сильному забрудненні пістолета, після знаходження його під дощем або в снігу, при переході на нову змазку, а також при ремонті.

Далі викладач нагадує, що при розбиранні і збиранні необхідно дотримуватись наступних правил:

- розбирання проводити на столі або лавці, а в полі - на чистій підстильці;
- частини і механізми класти в порядку розбирання, обходитися з ними обережно, не допускати лишніх зусиль і різних ударів;
- при збиранні звертати увагу на нумерацію частин, щоб не переплутати їх з частинами інших пістолетів (НСД ст. 6).

Пристаючи до навчання неповного розбирання і збирання пістолета, викладач зразково показує розбирання і збирання в цілому. Завершуючи показ, підкреслити, що простота будови пістолета забезпечує швидкість його розбирання і збирання, а потім приступає до навчання розбирання пістолета в порядку черговості по частинам.

При навчанні розбиранню пістолета по частинам, викладач спочатку показує що потрібно зробити, наприклад: "Витягнути магазин з основи рукоятки". Потім у відповідності з пунктом 1 ст. 8 "Наставление по стрелковому делу 9-мм пістолета Макарова (ПМ) пояснює і показує, як потрібно діяти при витягненні магазину.

Після цього подає команду: "Всім витягнути магазин з основи рукоятки" і слідкує за діями курсантів, вказує на помилки і виправляє їх.

Розібравши пістолет, викладач проводить опитування курсантів про порядок розбирання.

ОЧІКУЄМА ВІДПОВІДЬ.

1. Витягнути магазин з основи пістолетної рукоятки. Перевірити чи немає в набійнику набою.

2. Від'єднати замок від рамки.

3. Зняти зі ствола зворотну пружину.

При навчанні неповного розбирання пістолета, викладач повинен звернути увагу слухачів на те, що при розбиранні зброї обов'язковим моментом є перевірка відсутності набою в набійнику.

Таким ж МЕТОДОМ слухачі навчаються збиранню пістолета.

Далі викладач дає одному курсанту провести неповне розбирання пістолета, пояснюючи уголос свої дії; інші проводять розбір разом з ним.

Для збирання пістолета після неповного розбирання призначається другий курсант, якому пропонують приєднати замок з перекосом і без перекоосу.

Після того як слухачі з'ясували дії при розбиранні і збиранні пістолета, викладач дає 2-3 хвилини для проведення розбирання і збирання самостійно, при цьому вказує, щоб

після вправи пістолети залишилися на столі в розібраному виді, при цьому контролює своєчасність постановки спускової скоби на місце (зразу після відділення замка). А після збирання звертає увагу на включення запобіжника.

При наявності часу викладач нагадує курсантам назву нормативів № 8, 9, які відпрацьовувались при вивченні АК-74 (РКК74) і доводить відмінності у відпрацьовуванні нормативу № 8 і діях при неповному розбиранні ПМ.

№ нормат	Назва нормат.	Умови (порядок) виконання нормат.	Вид зброї	Оцінки за часом		
				відмінно	добре	задовільно
8	Неповний розбір зброї	Зброя на підстилі, інструмент наготові. Навчаємий знаходиться біля зброї норматив виконується одним навчаємим.	Автомат	12 с	14 с	17 с
			РКК	13 с	15 с	17 с
			ККТ	15 с	17 с	21 с
			пістолет	15 с	8 с	10 с
9	Збір зброї після неповного розберу	Зброя розібрана. Частина і механізми охайно розложені на підстилі, інструмент наготові. Норматив виконується одним навчаємим.	Автомат	22 с	25 с	30 с
			РКК	22 с	25 с	30 с
			ККТ	25 с	28 с	-
			пістолет	8 с	10 с	12 с

Організує змагання серед курсантів по виконанню нормативів.

Заключна частина заняття.

Перевіривши наявність і комплектність навчальної зброї, викладач підводить підсумки заняття, ще раз звертаючи увагу на позитивні сторони вивченого зразка стрілецької зброї. Доводить завдання на самостійну підготовку: вивчити НСД "9-мм пістолет Макарова (ПМ)" ст. 1 - 9, 12 – 45 навчальний посібник О.В. Кривошеєв "Вогнева підготовка" ст. 6, 7, 21.

Тема наступного заняття: Прийоми і правила стрільби з пістолета.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

**Змістовний модуль 1.2 МАТЕРІАЛЬНА ЧАСТИНА СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ,
РУЧНИХ ГРАНАТ.**

Тема: РОБОТА ЧАСТИН ТА МЕХАНІЗМІВ ПІСТОЛІТА
МАКАРОВА.

НАВЧАЛЬНА ТА ВИХОВНА МЕТА :

Навчити курсантів вмілому виконанню прийомів та правил стрільби з ПМ.

Підвищити навички виконання прийомів стрільби із стрілецької зброї.

Удосконалювати знання матеріальної частини ПМ.

Довести умови та порядок виконання нормативів № 1, 2.

Виховувати впевненість у поведженні з особистою зброєю офіцера, пістолетом ПМ, та його високих бойових якостях.

МЕТОД ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ: пояснення, показ, вправа.

МІСЦЕ: стрілецький тир.

ЧАС: 2 години

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ:

Вступ	5 хв.
1. Приготування до стрільби . Затримки при стрільбі з пістолета і способи їх усунення	10 хв.
2. Прийоми стрільби з пістолета Макарова - приготування до стрільби; - виконання пострілу, - припинення стрільби.	35 хв.
3. Заходи безпеки під час проведення стрільб із ПМ.	10 хв.
4. Правила стрільби з пістолета Макарова: вибір місця для стрільби; вибір цілі; вибір точки прицілювання; стрільба в умовах обмеженого зору; стрільба в умовах дії отруйних та радіаційних речовин.	15 хв.
5. Нормативи № 1,2.	10 хв.
Підведення підсумків заняття	5 хв.

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

1. ПМ учбовий в комплекті - на кожного курсанта.
2. Кобури з протирками - на кожного курсанта.
3. 9 мм (навчальні) набої - по 3 шт. на кожного курсанта.
4. Мішені № 4 з кругами зменшені - на кожного курсанта.
5. Плакати.
6. Указка.

Література:

19. Вогнева підготовка, під загальним керівництвом О.В.Кривошеєва М.: Воєніздат /1978-с.2-12.
 20. Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове видавництво, 1997-с.22-24.
 21. Вогнева підготовка, ч.ІІ, / М., ОІСВ №7 2375 – с.12-28.
 22. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво, 2005 – с.2-10,23.
 23. Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений.-/М. Воєніздат, 1998- с.2-34,37,56-61.
 24. Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво, 2005-с.58.
 25. Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво, 2005-с.3-56.
 26. О.В.Кривошеєв. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.
 27. О.В.Кривошеєв. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.
10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч. посібн../- Х:ХУПС, 2010.-304с.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронний відео - проектор
2. Комп'ютерне програмне забезпечення, слайди.
3. Плакати, схеми.
4. АК-74, РКК-74.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Тематика відпрацьовується на двогодинному занятті, після вивчення курсантами прийомів та правил стрільби з АК74 (РКК74) та КК, матеріальної частини пістолета Макарова.

В наслідок вивчення курсант повинен

ЗНАТИ:

1. Затримки при стрільбі з ПМ та способи їх усунення.
 1. Прийоми та правила стрільби з ПМ.
 2. Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю;
 3. Команди, які подаються при стрільбі з ПМ.
 4. Методи та способи визначення дальності до цілей;
 5. Умови виконання нормативів № 1,2.

ВМІТИ:

1. Чітко виконувати прийоми стрільби з ПМ з різних положень.
2. Дотримуватись заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю.
3. Вміти використовувати правила стрільби із ПМ по нерухомих цілях, та цілям що з'являються.
4. Виконувати нормативи № 1,2.

На занятті основний наголос робити на послідовне вивчення дій при виконанні кожного прийому та дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю і боєприпасами і вивчення правил стрільби з ПМ, вивчення нормативів підготовки до стрільби (нормативи № 1, 2). Але перед тим, як приступити до вивчення прийомів стрільби, необхідно розглянути затримки які виникають під час стрільби та способи їх усунення, при цьому особливу увагу звернути на дотримання заходів безпеки під час їх усунення.

На початку заняття слід нагадати, що стрільба із стрілецької зброї, незалежно від того з якого положення вона ведеться, складається з виконання наступних прийомів:

- приготування до стрільби;
- виконання стрільби (пострілу);
- припинення стрільби.

Послідовність навчання прийомів стрільби в основному відповідає послідовності їх виконання при стрільбі, але у деяких випадках цю послідовність потрібно порушувати. Наприклад, не можливо навчати заряджанню пістолета не навчивши спорядженню магазину.

При проведенні заняття керівник повинен дотримуватись наступної методичної послідовності навчання прийомів стрільби:

- спорядження магазину патронами та виймання патронів з неї;
- заряджання та розряджання зброї;
- відпрацювання приготування до стрільби з різних положень (лежачі, з коліна; стоячи);
- виконання стрільби (пострілу) і її припинення (тимчасове і повне) в різних умовах і положеннях.

В бою вогонь з пістолета ведеться самостійно.

В навчальних цілях з різних положень подається команда, наприклад « **Потакій - то цілі, лежачи (з коліна, стоячи) - ВОГОНЬ**».

За цією командою необхідно прийняти вказане положення, вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз) і, прицілившись, виконати постріл самозводом. Постріл за цією командою може бути виконаний також з попереднім взведенням курка на бойовий взвод. В цьому випадку, після постановки курка на бойовий взвод, необхідно прицілитись і натиснути на хвіст спускового гачка.

Для виконання прийомів стрільби, які б забезпечили найкращу влучність і зручність дій того, хто стріляє, кожен військовослужбовець повинен в залежності від своїх індивідуальних особливостей виробляти найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, при цьому добиватись одноманітного положення рукоятки в руці і найбільш зручного положення корпусу, рук і ніг.

Питання 1. Приготування до стрільби. Затримки при стрільбі і способи їх усунення.

Підготовка пістолета до стрільби проводиться з метою забезпечення безвідмовної роботи пістолета під час стрільби і збереження його нормального бою.

Підготовку пістолета до стрільби потрібно виконувати в такій послідовності:

- оглянути пістолет в зібраному виді;
- оглянути пістолет в розібраному виді:
- оглянути набої;
- спорядити магазин набоями;
- безпосередньо перед стрільбою прочистити і протерти насухо канал ствола;

Правильна підготовка пістолета до стрільби є основою безвідмовної роботи пістолета в бою, під час стрільби.

Затримки при стрільбі з пістолета і способи їх усунення.

Керівник звертає увагу курсантів, що пістолет при правильному користуванні ним, уважному поводженні і зберіганні є надійною і безвідмовною зброєю. Але при довгостроковому використанні, внаслідок зносу частин і механізмів, а частіше при необережному поводженні і неуважному обходженні, можуть виникнути затримки при стрільбі.

Далі керівник вказує, що кожний курсант зобов'язаний знати і виконувати наступні заходи попередження затримок при стрільбі з пістолета і забезпечення безвідмовної роботи пістолета:

- правильно готувати пістолет до стрільби;
- своєчасно і з виконанням всіх правил оглядати, чистити і змащувати пістолет, особливо слідкувати за чистотою і змащенням тих частин пістолета, які труться;
- своєчасно проводити ремонт пістолета;
- перед стрільбою оглядати набої, несправні, ржаві і брудні набої для стрільби не застосовувати;
- під час стрільби при переміщеннях, оберігати пістолет від забруднення та ударів;
- якщо пістолет перед стрільбою знаходився довгий час на сильному морозі, то перед його заряджанням декілька разів енергійно відвести затвор рукою та відпустити його, після кожного відведення та відпускання затвора, здійснювати спуск курка натиском на хвіст спускового гачка.

Керівник підкреслює, що основним способом усунення затримок при стрільбі є перезаряджання пістолета. Якщо перезаряджанням затримка не усувається, то необхідно з'ясувати її причини, а вже потім приступати до усунення затримки.

Для кращого запам'ятовування затримок при стрільбі з пістолета їх можна розподілити на 3 групи:

- затримки, котрі виникають при русі рухомої частини вперед (заряджання пістолета);
- затримки, котрі виникають при стрільбі;

-затримки, котрі виникають при русі рухомої частини назад (розряджання, перезарядження пістолета).

Використовуючи таблицю, керівник показує групу затримок для пістолета.

Затримки, котрі виникають при:			Загальна кількість затримок
Заряджанні	стрільбі	розряджанні	
Неподача або непросування патрона з магазину в патронник; недокриття патрона затвором.	осічка; автоматична стрільба.	Прихват (защемлення) гільзи затвором.	п'ять

Керівник, практично на своєму пістолеті та на пістолетах декількох курсантів штучно утворює ту чи іншу затримку, називаючи її, дає її опис. При утворенні затримок забороняється штучно проводити ламання або деформацію частин пістолета.

Керівник дає можливість курсантам уважно оглянути пістолети та з'ясувати характер (сутність) показаної затримки. Далі ставить проблемне питання: Які причини можуть викликати дану затримку?

Керівник узагальнює названі курсантами причини затримок та сам вказує, при необхідності, дійсні причини затримки. Після цього пояснює та показує практично на своєму пістолеті способи усунення затримки, не забуваючи, про раніш вказаний основний спосіб усунення всіх затримок - перезаряджання.

Для закріплення знань затримок та вироблення практичних навиків їх усунення, керівник на пістолеті одного з курсантів утворює ту чи іншу затримку та наказує йому назвати затримку, причини котрі її викликали та спосіб її усунення. Вимагає практично її усунути. Решта курсантів уважно спостерігають за діями того хто відповідає, при помилках у відповідях та діях, доповнюють і виправляють його. Техніка штучного утворення затримок на пістолеті, а також порядок їх описання надано в таблиці.

Назва затримки	Порядок утворення затримки та її опис
----------------	---------------------------------------

<p>Неподача або непросування патрона з магазина в патронник.</p>	<p>1. Взяти магазин, спорядити його декількома навчальними патронами та вставити його в основу рукоятки правою рукою так, щоб він не дійшов до крайнього верхнього положення, заціпка магазина не заскочила за виступ на стінці магазина . Вимкнути запобіжник, лівою рукою відвести затвор у крайнє заднє положення. Натиском великого пальця правої руки на затворну затримку, відпустити затвор. Пояснити, що пістолет заряджений та готовий до стрільби. Натиснути на спусковий гачок. Вказати, що стрільба (постріл) не здійснюється. Запропонувати подивитися в патронник - набою там немає. Зробити висновок, що виникла затримка - не подача патрона з магазину до патронника, при якій затвор в передньому положенні, але патрона в патроннику немає.</p> <p>2. Вставити споряджений магазин в основу рукоятки. Вимкнути запобіжник, відвести лівою рукою затвор до крайнього заднього положення. Притримуючи лівою рукою відпустити затвор так, щоб він зупинився в середньому положенні разом з патроном. Зробити висновок, що виникла затримка не просування патрона із магазина до патронника, при якій затвор зупинився у середньому положенні разом з патроном, недославши його до патронника.</p>
<p>Недокриття патрона затвором.</p>	<p>Вставити споряджений магазин до основи рукоятки. Вимкнути запобіжник, відвести лівою рукою затвор до крайнього заднього положення.</p> <p>Притримуючи лівою рукою, відпустити затвор так, щоб він зупинився, надійшовши до крайнього переднього положення. Зробити висновок про те, що виникла затримка – не докриття набою затвором, при якій затвор зупинився, надійшовши до крайнього переднього положення; здійснити спуск курка. неможливо.</p>

Осічка.	Зарядити пістолет. Натиснути на спусковий гачок. Вказати, що стрільба (постріл) не здійснюється. Зробити висновок, що виникла затримка - осічка, при якій патрон в патроннику, затвор в крайньому передньому положенні, курок спущений, але постріл не здійснюється.
Автоматична стрільба.	Зарядити пістолет. Натиснути на спусковий гачок. Вказати, що стрільба ведеться автоматично. Зробити висновок, що вийшла затримка - автоматична стрільба.
Прихвачування (защемлення) гільзи затвором.	Вставити магазин в основу рукоятки. Вимкнути запобіжник, відвести лівою рукою затвор трохи назад. Правою рукою взяти гільзу та влаштувати її між затвором та казенним зрізом ствола. Зробити висновок, що виникла затримка - прихвачування (защемлення) гільзи затвором, при якій гільза не викинута назовні через вікно в затворі та залишилась між затвором та казенним зрізом ствола.

Підводячи підсумок, керівник вказує, що уміння попереджувати затримки у стрільбі та швидко їх усунути, є основою забезпечення безвідмовної роботи пістолета в бою.

Питання 2. Прийоми стрільби з пістолета Макарова (ПМ).

Прийоми стрільби – це найбільш доцільні дії стрільця при підготовці до стрільби, веденні вогню і його припиненні, які закріплені в Посібниках зі стрілецької справи. Розкриваючи питання, доводиться, що стрільба з пістолета складається з виконання тих же прийомів, що і стрільба з автомата. З метою визначення рівня знань прийомів стрільби із автомата, а також підготовки до більш якісного засвоєння нового матеріалу проводиться контрольне опитування за наступними запитаннями: *Назвіть із скількох прийомів складається стрільба з автомата?* Пропонується підняти руки тих, хто знає відповідь, та опитати їх, добиваючись правильного та однакового розуміння відповіді на кожне запитання. При необхідності, доводяться правильні відповіді. Пропонується самим визначити прийоми стрільби із пістолета, виходячи із знання будови пістолета та порівнюючи їх з прийомами стрільби із автомата.

Прийоми стрільби із автомата

1. Приготування до стрільби
- прийняття положення до стрільби;

Прийоми стрільби із пістолета

1. Приготування до стрільби
- заряджання пістолета;

- заряджання автомата.

- прийняття положення для стрільби.

2. Виконання стрільби (пострілу)

2. Виконання пострілу

- встановлення прицілу;

- прицілювання;

- встановлення перевідника

на потрібний вид вогню;

- спуск курка.

- прикладка;

- прицілювання;

- спуск курка;

- утримання автомата при стрільбі.

3. Припинення стрільби

3. Припинення стрільби

- тимчасове

- тимчасове (команда “Стій”)

- повне

- повне (команда “Розряджай”)

Особовий склад повертається обличчям до стенду “Прийоми стрільби із пістолета” та розглядаючи прийоми стрільби із пістолета нагадується, що стрільба виконується системою “стрілець - зброя”, яка складається з двох елементів, тому прийом “*приготування до стрільби*” складається із приготування до стрільби зброї – це заряджання пістолета та приготування до стрільби стрільця – це прийняття положення до стрільби. Така послідовність виконання цього прийому пов’язана із забезпеченням заходів безпеки. Прийом “*приготування до стрільби*” виконується за командою “*До бою*” (для тренування за розподілами можуть подаватися команди “*Заряджай*”, “*До бою*”). Розкриваючи прийом “*виконання пострілу*”, пов’язується різниця у назвах цього прийому для автомата та пістолета з будовою ударно-спускового механізму пістолета, а різниця у складових цього прийому пов’язується із загальною будовою пістолета. Прийом “*виконання пострілу*” виконуються за командою “*Вогонь*”. Таким же чином розглядаються і види припинення стрільб. Прийом “*тимчасове припинення стрільби*” виконуються за командою “*Стій*”, а прийом “*повне припинення стрільби*” – за командою “*Розряджай*”.

Закінчуючи розглядання цього питання, пропонується в подальшому, при виконанні будь-яких дій з пістолетом, завжди згадувати та знати до якого прийому вони відносяться.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СТРІЛЬБИ.

Спорядження магазину .

Керівник заняття, вишикувавши курсантів і оглянувши зброю, подає команду на видачу навчальних патронів. Але перед тим, як почати заняття з навчальними патронами, необхідно попередньо вивчити з особовим складом їх будову, правила огляду та відміну навчальних патронів від бойових. Пояснити та показати курсантам, що НАВЧАЛЬНІ патрони за зовнішнім виглядом аналогічні бойовим, але на гільзі є повздовжні вм’ятини або отвори, капсуль холощений,

пороховий заряд відсутній. Щоб не визвати псування зброї, НАВЧАЛЬНІ патрони повинні бути справні та чисті. Після огляду навчальних патронів показати та пояснити тим, хто навчається, що спорядження магазину патронами проводиться за командою "Магазин - СПОРЯДИТИ".

Дане питання відпрацьовується методом показу та пояснення. Для цього необхідно попередити, що будь-які дії, курсанти повинні виконувати після моєї команди: "**Роби**". Показ здійснюється чітко та у повній відповідності з вимогами "Наставлення по стрелковому делу. 9мм. пістолет Макарова (ПМ)" спочатку в цілому, а потім за розподілами. Дії, що виконуються, коротко пояснюються. Роздавачі видають тим, хто навчається, по три навчальних патрона. Названа дія буде відпрацьовуватись за розподілами до досягнення певних навиків, а після цього – у комплексі. Тренування проводиться у такій послідовності:

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
СПОРЯДЖЕННЯ МАГАЗИНА	
<p>КОМАНДА: "Зміна, за розподілами, магазин - СПОРЯДИТИ".</p> <p><i>Витягти пістолет із кобури – РОБИ.</i></p> <p><i>Взятись за магазин – РОБИ.</i></p> <p><i>Взятись магазин – РОБИ.</i></p> <p><i>Вкласти пістолет в кобуру – РОБИ.</i></p> <p><i>Взятись магазин – РОБИ.</i></p>	<p>Підтримуючи лівою рукою кобуру, правою відчиняє кришку та виймає пістолет із кобури. Тримає його прямовисно дуловою частиною угору проти правого ока, зберігаючи при цьому положення кисті руки на рівні підборіддя, вказівний палець на спусковій скобі і на спусковий гачок не накладається.</p> <p>Вказівним пальцем лівої руки обхоплює виступаючу частину кришки магазину, а великим пальцем впирається у защіпку магазину.</p> <p>Повернувши кисть руки, що тримає пістолет, трохи вправо, відводить великим пальцем лівої руки защіпку магазину назад до упору і одночасно відтягає вказівним пальцем лівої руки виступаючу частину кришки магазину, витягає магазин з основи рукоятки.</p>

**ДІЇ ТА КОМАНДИ
КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ**

**ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО,
ХТО НАВЧАЄТЬСЯ**

Взятися патрон – РОБИ.

Впевнившись, що всі правильно тримають магазин та патрон, переходять до наступної дії.

Спорядити магазин одним патроном – РОБИ.

Вийняти патрон із магазину – РОБИ.

Пересуваючись вздовж строю, контролюється правильність спорядження та розрядження магазину одним патроном. Далі проводиться тренування спорядження та розрядження магазину самостійно.

Спорядити магазин двома патронами – РОБИ.

Вийняти патрони із магазину – РОБИ.

Пересуваючись вздовж строю, контролюється правильність спорядження та розрядження магазину двома патронами. Особлива увага звертається на порядок дій при вкладанні другого патрона. При необхідності проводиться показ з поясненням.

Вкладає пістолет у кобуру.

Перекладає патрони у праву руку. Тримає магазин лівою рукою подавачем догори, уперши його скосом бокової стінки у відведений великий палець, скосами бокових стінок праворуч.

Бере один патрон так, щоб дно гільзи трохи виступало над великим та вказівним пальцями, кулею до мізинця. Інші патрони тримає у кулаку.

Споряджає магазин одним патроном. Для цього, вкладає у магазин патрон, натискаючи великим пальцем так, щоб патрон зайшов за верхні загнуті краї бокових стінок корпусу магазину, просуваючи його капсулем впритул до задньої стінки корпусу магазину.

Виймає патрон із магазину; утримуючи магазин у лівій руці, великим пальцем правої руки пересуває патрон вперед по подавачу магазину і підхоплює його у долонь. Проводжує самостійне тренування у спорядженні магазину.

Споряджає магазин двома патронами.

Виймає патрон із магазину.

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
<p><i>Спорядити магазин трьома патронами – РОБИ.</i></p> <p><i>Вийняти патрони із магазину – РОБИ.</i></p> <p>Впевнившись, що дії спорядження та розрядження магазину засвоєні, магазин залишається спорядженим трьома патронами.</p> <p>Магазин покласти, патронами вниз, до кишені кобури та самостійно визначити як правильно вкласти його у кишеню кобури.</p> <p><i>Вкласти магазин в кишеню кобури – РОБИ.</i></p> <p>Впевнившись, що магазини покладені правильно, оглянути кришку магазину та запам'ятати розміщення отвору для відігнутого (нижнього) кінця пружини подавача.</p> <p>Правило стрільби із пістолета “Живлення патронами та витрачення їх в бою”: запас патронів переноситься у запасному магазині в кобурі. Кожний військовослужбовець, озброєний пістолетом, повинен піклуватися про поповнення патронів і економно витратити їх у бою.</p>	<p>Проводжує самостійне тренування у споряджанні магазину.</p> <p>Споряджає магазин трьома патронами.</p> <p>Виймає патрони із магазину.</p> <p>Проводжує самостійне тренування у споряджанні магазину.</p> <p>Правою рукою прикладає магазин до кишені кобури та впевнюється, що магазин вкладається у кишеню кобури патронами вниз і кулями вперед.</p> <p>Вкладає магазин у кишеню кобури.</p> <p>Проводячи великим пальцем по кришці магазину, впевнюється, що отвір для відігнутого (нижнього) кінця пружини подавача розміщується ближче до переднього краю кобури.</p>

Зарядження пістолета

Керівник заняття зразково показує зарядження та розрядження пістолета. Далі показує дії в повільному темпі за розподілами з коротким поясненням.

Команда: “зміна, за розподілами - ЗАРЯДЖАЙ” .	
--	--

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
<p><i>Витягти магазин із кишені кобури – РОБИ.</i></p> <p><i>Витягти пістолет із кобури – РОБИ.</i></p> <p><i>Вставити магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ.</i></p> <p><i>Дослати магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ.</i></p> <p><i>Виключити запобіжник – РОБИ.</i></p> <p><i>Охопити затвор – РОБИ.</i></p>	<p>Притримуючи лівою рукою кобуру, правою достає магазин і перекладає його у ліву руку.</p> <p>Притримуючи лівою рукою кобуру, правою дістає пістолет і тримає його прямовисно проти правого ока, кисть руки на рівні підборіддя, вказівний палець на спусковій скобі і на спусковий гачок не накладається.</p> <p>Трохи повернувши кисть правої руки праворуч, великим і вказівним пальцем лівої руки вставляє магазин в основу рукоятки.</p> <p>Натискає на кришку магазина великим пальцем так, щоб защіпка заскочила за виступ на стінці магазина (при цьому повинно відбутися клацання). Удари по магазину не допускаються. Переносить ліву руку на запобіжник.</p> <p>Великим пальцем лівої руки виключає запобіжник (переводить прапорець у нижнє положення). Переносить руку на затвор.</p> <p>Охоплює затвор лівою рукою за насічки. Середній або безіменний палець впирається у запобіжник. При цьому вікно для викидання гільзи великим пальцем не закривається.</p>

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
<p><i>Дослати патрон у патронник – РОБИ.</i></p> <p><i>Включити запобіжник – РОБИ.</i></p>	<p>Досилає патрон у патронник, для чого, різко відводить затвор у крайнє заднє положення і відпускає, не супроводжуючи рукою. Утримує руку позаду біля затвора.</p> <p>Вказівним пальцем лівої руки включає запобіжник (переводить прапорець у верхнє положення).</p>

Розряджання пістолета.

Навчивши курсантів за розподілами заряджати пістолет, керівник заняття приступає до навчання розряджання пістолета за розподілами.

<p>Команда : “Зміна, за розподілами - РОЗРЯДЖАЙ”</p> <p><i>Витягти магазин із основи рукоятки пістолета – РОБИ.</i></p> <p><i>Виключити запобіжник – РОБИ.</i></p> <p><i>Вилучити патрон у патронник – РОБИ</i></p>	<p>Витягає магазин із основи рукоятки пістолета і тримає його у лівій руці. Переносить руку з магазином на запобіжник.</p> <p>Утримуючи магазин, великим пальцем лівої руки виключає запобіжник (переводить прапорець запобіжника у нижнє положення). Переносить руку на затвор.</p> <p>Обхоплює затвор лівою рукою за насічки. Середній або безіменний палець впирається у запобіжник. При цьому вікно для викидання гільзи великим пальцем не закривається. Витягає патрон із патронника, для чого, трохи нахиливши праву руку з пістолетом у правий бік, відводить затвор у крайнє положення і відпускає, не</p>
--	---

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
<p><i>Підняти патрон – РОБИ</i></p> <p><i>Включити запобіжник – РОБИ.</i></p> <p><i>Вкласти пістолет в кобуру – РОБИ</i></p> <p><i>Вийняти патрони із магазину – РОБИ</i></p> <p><i>Вийняти пістолет із кобури – РОБИ.</i></p> <p><i>Вставити магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ.</i></p> <p><i>Дослати магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ.</i></p>	<p>супроводжуючи рукою. Утримує ліву руку позаду біля затвора.</p> <p>Піднімає з землі (полу) патрон, викинутий затвором із патронника, і протирає його.</p> <p>Вказівним пальцем лівої руки включає запобіжник (переводить прапорець запобіжника у верхнє положення).</p> <p>Вкладає пістолет у кобуру.</p> <p>Виймає патрони із магазину; утримуючи магазин у лівій руці, великим пальцем правої руки пересуває патрони один за другим вперед по подавачу магазину і підхоплює їх у долоню.</p> <p>Виймає пістолет із кобури. Тримає його прямовисно дуловою частиною угору проти правого ока, зберігаючи при цьому положення кисті руки на рівні підборіддя, вказівний палець на спусковій скобі і на спусковий гачок не накладається.</p> <p>Трохи повернувши кисть правої руки праворуч, великим і вказівним пальцем лівої руки вставляє магазин в основу рукоятки.</p> <p>Натискає на кришку магазину великим пальцем так, щоб заціпка заскочила за виступ на стінці магазину (при цьому повинно відбутися клацання).</p>

ДІЇ ТА КОМАНДИ КЕРІВНИКА ЗАНЯТТЯ	ДІЇ ТА ДОПОВІДІ ТОГО, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ
<p><i>Вкласти пістолет в кобуру – РОБИ.</i></p> <p>Два-три рази повторюються дії після кожного розряджання пістолета спорядити магазин трьома патронами. Закінчивши тренування роздавачам зібрати по два навчальних патрони та вкласти їх в зачупорки, а патрон, що залишився, покласти у кишеню куртки.</p>	<p>Удари по магазину не допускаються.</p> <p>Вкладає пістолет у кобуру і закриває кришку кобури. Тренуються у зарядженні, розрядженні пістолета і спорядженні магазина.</p>

Прийняття положення для стрільби.

Загальним опитуванням досягається впевнене розуміння курсантами, що “прийняття положення для стрільби” виконується після “заряджання пістолета” та є складового першого прийому стрільби із пістолета. Пропонується доповісти з яких положень ведеться стрільба із автомата і доводиться, що стрільба з пістолета виконується з положення **стоячи, з коліна, лежачи, з руки чи з упору або під час руху на машині та ін.**

Підкреслюється, що всі прийоми стрільби ті, хто стріляє повинні використовувати швидко не припиняючи спостереження за ціллю.

Для виконання прийомів стрільби, що забезпечують найбільшу влучність і зручність дій стріляючого, кожний військовослужбовець повинен в залежності від своїх індивідуальних особливостей виробити найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, домагаючись при цьому одноманітного положення рукоятки в руці і найбільш зручного положення корпусу, рук і ніг.

Роз’яснюється правило стрільби із пістолета “Вибір місця для стрільби”, яке визначає, що стрільба із пістолета ведеться з будь-якого положення, які забезпечують ураження цілі за найкоротший час.

В бою місце для стрільби із пістолета вибирається стріляючим самостійно. При виборі місця для стрільби необхідно враховувати обстановку і характер місцевості.

Вибране місце для стрільби повинно в найбільшій ступені забезпечувати зручність дій, найбільшу дієвість вогню та захист від вогню супротивника.

Викликається заздалегідь підготовлений військовослужбовець та йому наказується послідовно прийняти положення для стрільби стоячи, з коліна і лежачи. Кожний прийом виконується двічі спочатку зразково в цілому, а потім за розподілами. При показі за розподілами пояснюється різниця та, що є єдиного у прийнятті одного і того ж положення при стрільби із автомата та пістолета.

Виходячи з того, що перша вправа навчальних стрільб виконується із положення стоячи більшість часу приділяється відпрацюванню цього положення.

Доводжу, що згідно вимог “Наставлення по стрелковому делу”, “9-мм пістолет Макарова” для прийняття положення для стрільби стоячи необхідно:

- повернутися півоберта ліворуч і, не приставляючи правою ногою, виставити її вперед у напрямку на ширину плечей (як краще за зростом), розподілити масу тіла рівномірно на обидві ноги;
- відкрити кришку кобури та витягнути пістолет;
- тримати пістолет відвічно дуловою вгору проти правого ока, зберігаючи при цьому тулуба або закладена за спину;
- утримуючи пістолет дуловою частиною вгору, накласти великий палець правої руки на прапорець запобіжника та опустити його вниз (вимкнути запобіжник); вкласти вказівний палець в спускову скобу, не торкаючись спускового гачка.

Примітка: 1. При стрільбі з лівої руки положення тулуба зворотне, правою рукою витягти пістолет з кобури і перекласти його і ліву руку.

2. Якщо стрільба буде вестись з попереднім взводом курка, а не само взводом, то після вимикання запобіжника необхідно натискаючи великим пальцем правої руки на головку курка, поставити курок на бойовий звід.

Пояснюється, що в “Наставлении ...” вказується можливість поводитися з пістолетом однією рукою, але з метою підвищення купчастості стрільби та забезпечення заходів безпеки, дії вимикання (вмикання) запобіжника та відведення курка необхідно виконувати лівою рукою, а вказаний палець правої руки вкладати в спускову скобу лише після команди “Вогонь”.

За командою курсанти тренуються у прийнятті положення для стрільби стоячи в такий послідовності:

- надання ногам, рукам та тулубу правильного положення та розподілу ваги тіла рівномірно на обидві ноги;
- тримання (хватка) пістолета;
- приймання положенні в цілому.

Використовуючи стенд “Прийоми та правила стрільби із ПМ”, пояснюється, що при стрільбі стоячи з пістолета, тулуб та ноги того хто стріляє займають положення як при гімнастичній стійці (ступні ніг розставлені приблизно на ширину плечей з природно розсунутими носками під деяким кутом одна до одної, каблук знаходяться на одній лінії, паралельно лінії плечей). Відстань між ступнями ніг не може бути однаковою для всіх і залежить від росту людини. При правильному прийнятті положення для стрільби стоячи, тулуб стрільця та його ноги знаходяться приблизно в одній вертикальній площині під деяким кутом до напрямку стрільби. Вага стрілка повинна бути рівномірно розподілена на обидві ноги. Руки вільно опущені вниз.

подається команда: **“Положення для стрільби стоячи - ПРИЙНЯТИ”**.

Для перевірки правильності прийняття положення для стрільби необхідно, не дивлячись на ціль повільно витягти у напрямі цілі праву руку і, повернувши голову, перевірити положення руки. Якщо рука спрямована не на ціль, проводжуючи спостереження за ціллю, привести її в необхідне положення пересуванням стоп ніг, а не переміщенням руки або тулуба.

подається команда: **“Положення для стрільби стоячи – ПЕРЕВІРИТИ”**. Після прийняття всіма курсантами правильного положення для стрільби стоячи,

подається команда: **“Вихідне положення прийняти”** та ще 2-3 рази повторюються дії щодо прийняття положення для стрільби стоячи.

Переконавшись в засвоєнні цих дій, переходять до навчання правильному утриманню (хватці) пістолета, тобто утриманню рукоятки пістолета у долоні руки, що має велике значення для влучної стрільби.

Показується та роз'яснюється, що для правильної хватки пістолета необхідно вставити рукоятку пістолета у м'якоть долоні правої руки, як би «втискуючи» його у “вилку” між великим і вказівним пальцями. Хватка повинна бути глибокою, такою, при якій “вилка” розташована на рукоятці як можна вище і ближче до осі ствола. Потім, загнувши пальці, - середній, безіменний і мізинець, обхопити передню частину рукоятки, при цьому пальці повинні бути не дуже стиснути, а тильна частина рукоятки впирається у м'якоть основи великого пальця. Середній палець служить упором для спускової скоби. Великий палець утримується паралельно осі ствола, приблизно біля затворної затримки. Вказівний палець витягнутий вздовж спускової скоби (на спусковий гачок не накладається). Кисть не напружена. Хватка повинна бути постійною, що необхідно добре закріпити м'язовою пам'яттю стрільця, це досягається під час вправ і тренувань.

Для тренування подається команда: **“Пістолети - ВИТЯГТИ”**, **“рукоятку пістолета у вилку - РОБИ”**, **“Тримати пістолет великим та вказівним пальцями - РОБИ”**, **“Тримати пістолет усіма пальцями - РОБИ”**. Повторивши ці декілька разів необхідно перейти до тренування прийняття положення для стрільби зі зброєю.

Вказуються умовне вихідне положення та в кроку від нього рубіж відкриття вогню і подається команда: **“Зміна, на рубіж відкриття вогню – ДО БОЮ”** та контролюються дії тих, хто навчається. Вимагаю щоб прийняття положення для стрільби закінчувалося доповіддю, а лише після цього перевірялась хватка та правильність прийняття положення для стрільби.

Перевіряючи виконання дій звертається увага на положення голови, яке повинно бути таким, щоб видимість цілі та прицільного пристрою пістолета була найкращою, і на те, щоб рука повністю розпрямилась в сторону цілі, це диктується необхідністю витримувати постійну, відстань між оком стрільця та прицілним пристроєм, тобто створити умови для однакового прицілювання. Випрямлена рука значно краще та однаково надає опір відбою пістолета, завдяки чому кут вильоту стає більш постійним, а це покращує купчастість стрільби.

Після кожного виконання команди **“ДО БОЮ”** подається команда **“СТІЙ”**, а потім **“Пістолети до кобури - ПОКЛАСТИ”**, додатково відпрацьовуючи тимчасове припинення стрільби.

Після відпрацьовування прийняття положення для стрільби стоячи, 2-3 рази проводиться тренування за розподілами прийняття положень для стрільби з коліна і лежачи. Наприкінці нагадується, що було відпрацьовано прийом стрільби **“Приготування до стрільби”**, який складається із заряджання пістолета та прийняття положення для стрільби.

ВИКОНАННЯ ПОСТРІЛУ (ПРИЦІЛЮВАННЯ)

Загальним опитуванням закріплюються знання прийомів стрільби: *Назвіть другий прийом стрільби із пістолета? З чого складається другий прийом стрільби із пістолета? Що таке “рівна мушка”? дайте характеристику прицільного пристосування пістолета ПМ? Доводячи правило стрільби “Вибір цілі”, нагадую, що цілями для стрільби із пістолета в бою є по одиночні солдати та офіцери супротивника, які розташовані відкрито, зненацька з’являються або рухаються. При виборі цілі керуватися значенням цілі, вибираючи найближчу і найбільш уразливу.*

Нагадується, що другий прийом стрільби із пістолета “виконання пострілу” складається з прицільювання та спуска курка.

Прицільювання складається з взяття “рівної мушки” та приведення її до центру району прицільювання. Використовуючи стенд “Прийоми та правила стрільби із пістолета”, нагадується суттєвість “рівної мушки” та до чого приводять помилки в розміщенні мушки в прорізу цілика.

Доводячи правило **“Вибір точки прицільювання”** за допомогою таблиці перевищення траєкторії над лінією прицільювання пояснюється, що для більш надійного ураження цілі необхідно враховувати дальність до неї і величину перевищення траєкторії (на 35м – 12,5 см, на 50 м – 16,8 см .) При стрільбі у нерухомі цілі на дальностях до 50 м точка прицільювання вибирається кожний раз згідно з розташуванням цілі та її висотою. Використовуючи стенд “Район прицільювання” та прибор “мушка К”, доводиться суттєвість прицільювання із пістолета:

- фіксувати погляд на мушці, при цьому мішень бачити розпливчато;
- не зважаючи на коливання руки, утримувати мушку у межах прорізу цілика (переміщення мушки в прорізу цілика на 1 мм призводить до переміщення точки влучення на дальності 25 м на 19 см);
- центром району прицільювання є середина “тулуба” без голови (висота мішені № 4 – 50 см).

Оптимальну картину прицільювання дуже важливо тримати в пам’яті, при цьому необхідно завжди пам’ятати не тільки взаємне розташування мушки, прорізу та цілі, але і їх взаємну чіткість відносно одне одного.

Ще раз нагадується, що прицільювання є складовою другого прийому стрільби “виконання пострілу”.

Виконання пострілу (спуск курка)

Пояснюється, що техніка спуску курка має велике, а під час й найважливіше значення у виконанні влучного пострілу. Спуск курка досягається натисканням на спусковий гачок. При виконанні цієї дії пістолет не повинен змінювати свого положення у просторі, тобто не повинно збиватися прицільювання.

Доводжу, що під час спуску курка необхідно, затримавши дихання повільно, прикладаючи зусилля вздовж вісі каналу ствола, натискати першим суглобом вказівного пальця на хвіст спускового гачка, доки курок непомітно для

того, хто стріляє, як би сам по собі не зірветься з бойового зводу, тобто доки не пролунає постріл. Елемент несподіваності є фактором доброго пострілу, особливо для непідготовлених стрільців, яки очікують та бояться пострілу. Для досягнення влучного пострілу звичайно рекомендується робити плавний натиск на хвіст спускового гачка.

Плавний, розтягнутий за часом натиск на спусковий гачок необхідний стрільцю для збереження правильного положення мушки в прорізу цілика в процесі обробки спуску. Задача стріляючого – визначити для себе оптимальний характер натиску на хвіст спускового гачка, коли в процесі натиску не збивається положення мушки в прорізу цілика. Це досягається:

- правильним утриманням пістолета у руці (хватка пістолета);
- постійним та впевненим зусиллям, з яким стрілок стискає рукоятку пістолета;
- правильним розміщенням вказівного пальця на спусковому гачку;
- вибором оптимального руху вказівного пальця при натисканні на спусковий гачок.

подається команда: **“Витягти пістолет із кобури”** та впевнившись у правильному триманні пістолета у руці переходять до тренування без зв’язку з прицілюванням за вправами:

Перша вправа. Тренування зусилля, з яким стрілець стискає рукоятку пістолета.

Підкреслюється, що воно може бути охарактеризоване як щільне, утворююче почуття впевненого, але не надмірно міцного, утримання зброї і характеризується утриманням мушки у прорізу цілика. Зайве напруження м’язів кисті може викликати тремтіння руки, що зовсім не допустимо. У той же час при розслабленій хватці утруднюється натиск на спусковий гачок, виникають випадкові різкі м’язові скорочення, збиваючи наведення зброї.

Наказується прийняти положення для стрільби сточи, навести пістолет на білу стіну та по черзі посилювати, а потім послаблювати стискання рукоятки. При правильному положенні рукоятки у руці ця дія не повинна позначатися на положенні мушки в прорізу цілика.

Наказується виконати цю дію 10-12 разів. Спостерігаючи за діями курсантів, звертаючи увагу на постійність хватки і особливо положення великого пальця.

Після цього наказується, прицілившись, заплющити очі, а потім відкрити та визначити положення мушки відносно прорізу цілика. Якщо вона зміщена ліворуч або праворуч, необхідно відповідно змінити положення рукоятки пістолета відносно кисті руки.

Наказується виконати цю дію 10-12 разів, закріплюючи зусилля затиску м’язовою пам’яттю тих, хто навчається.

Друга вправа. Тренування у натисканні на спусковий гачок.

Команда: **“Виключити запобіжники”, “Відвести курки назад”**.
Перевіривши правильність хватки, встановлюються пістолети кришкою магазину у долоню загнутої в лікті лівої руки. Після команди “Вогонь”, накладається вказівний палець першою фалангою на спусковий гачок, прикладаючи зусилля

вздовж вісі ствола, впевнено вибирається вільний хід спускового гачка. Утримавши 2-3 с натиснутим, відпускається спусковий гачок. Наказується виконати цю дію 5-6 разів.

Впевнившись, що всі навчилися вибирати вільний хід спускового гачка, наказується після вибору вільного ходу спускового гачка продовжувати нарощувати зусилля доки курок не зірветься з бойового зводу. При цьому м'язовою пам'яттю контролювати свої дії. Дії виконуються вірно, якщо при зриві курка з бойового зводу ствол пістолета та вказівний палець залишаються у відносній нерухомості. Не відпускаючи вказівного пальця, повертають праву руку трохи ліворуч та перевіряють його положення. Бажано, щоб вказівний палець зовсім не торкався поверхні рукоятки пістолета. Наказується виконати цю дію 10-12 разів.

Після цього ця дія виконується у двох. Перші номери утримують пістолет у повністю розпрямлений правий руці, вільний хід спускового гачка вибрано. Другі номери встановлюють навчальний патрон зверху на затвор. Перші номери намагаються відпрацювати спуск курка та відпускати вказівний палець так, щоб навчальний патрон не падав. Після виконання цієї вправи 5-6 разів міняються місцями та проводжується тренування.

Після закінчення тренування покласти навчальні патрони у кишеню куртки.

Оскільки прицілювання та спуск курка в процесі виконання пострілу виконуються одночасно, продовжується тренування у натиску на спусковий гачок одночасно з прицілюванням.

Третя вправа. Тренування у натисканні на спусковий гачок з утриманням “рівної мушки” на білому фоні (пізніше на вертикальній лінії, на горизонтальній лінії тощо).

Четверта вправа. Тренування у натисканні на спусковий гачок з аналізом положення мушки у прорізу цілика під час “пострілу”.

Вибірково наказується курсантам, після фіксування положення “рівно мушки” під час умовного пострілу, провести його оцінку, наприклад: **“рівна мушка” відхилилася від центру району прицілювання вправо на 3 см – пробойна відхилилася у той же бік на 3 см” або “Мушка притримана в прорізу прицілу донизу на 1 мм – пробойна відхилилася вниз на 19 см”.**

Закінчивши тренування, особовий склад шикуються у одно шеренговому строю, пістолети знаходяться у кобурі, кришки кобур зачинені, навчальні патрони, по одному у кожного курсанта, у кишенях курток.

Наприкінці відпрацювання цього питання нагадується основне прислів'я стрільців:

“Не дихати, плавно натискати, рівну мушку тримати”.

Виконання пострілу (дії стріляючого за командою “Вогонь” на 6 рахунків).

Поєднуючи попередні вправи, виконується постріл в цілому. Попередивши, що усі дії повинні виконуватись лише після команди **“Роби”**, приступають до тренування у такій послідовності:

Дії та команди керівника стрільби	Дії та доповіді того, хто навчається
<p data-bbox="204 141 794 226">Команда: “Зміна, за розподілами на шість рахунків - ВОГОНЬ”.</p> <p data-bbox="204 241 400 280"><i>Раз – РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 477 400 515"><i>Два – РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 712 400 750"><i>Три - РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 947 464 985"><i>Чотири - РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 1592 443 1630"><i>П'ять – РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 1888 453 1926"><i>Шість – РОБИ</i></p> <p data-bbox="204 1944 778 2152">Після кожного виконання умовного пострілу, наказується великим пальцем лівої руки відвести курок назад. Впевнившись, що всі дії виконуються впевнено та</p>	<p data-bbox="903 259 1433 421">Спостерігаючи за ціллю, витягує руку в сторону цілі та накладає вказівний палець на спусковий гачок.</p> <p data-bbox="903 506 1374 629">М'яко натискаючи вказівним пальцем на спусковий гачок, вибирає його вільний хід.</p> <p data-bbox="903 714 1401 875">Переводячи погляд з мушки на цілик, а потім на ціль, вводить рівну мушку в центр району прицілювання.</p> <p data-bbox="903 960 1469 1464">Проконтролювавши ненапружений стан руки, фокусує погляд на мушці, затримує подих на природному виходу і починає плавно та рівномірно (але не повільно) натискати на спусковий гачок. В момент пострілу по положенню мушки в прорізі цілика оцінює результат пострілу, приводить руку в положення, яке було перед пострілом, тобто знов прицілюється.</p> <p data-bbox="903 1550 1469 1711">Припиняє натиск на спусковий гачок, витягує вказівний палець вздовж спускової скоби, відновлює нормальне дихання.</p> <p data-bbox="903 1796 1098 1834">Згинає руку.</p> <p data-bbox="903 1852 1453 1975">Перевіряє хватку пістолета у руці, великим пальцем лівої руки зводить курок.</p>

контролюються свідомістю, проводиться тренування на чотири рахунки. Команда: *“Зміна, за розподілами на чотири рахунки – ВОГОНЬ”*.

Раз – РОБИ

Спостерігаючи за ціллю, витягує руку в сторону цілі та накладає вказівний палець на спусковий гачок. М'яко натискаючи вказівним пальцем на спусковий гачок, вибирає його вільний хід. Переводячи погляд з мушки на цілик, а потім на ціль, вводить рівну мушку в центр району прицілювання. Проконтролювавши ненапружений стан руки, фокусує погляд на мушці, затримує на природному видиху.

Два – РОБИ

Починає плавно та рівномірно (але не повільно) натискати на спусковий гачок. В момент пострілу по положенню мушки в прорізі цілика оцінює результат пострілу, приводить руку в положення, яке було перед пострілом, тобто знов прицілюється.

Три – РОБИ

Припиняє натиск на спусковий гачок, витягує вказівний палець вздовж спускової скоби, відновлює нормальне дихання.

Чотири – РОБИ

Після кожного виконання умовного пострілу, наказується великим пальцем лівої руки відвести курок назад та продовжити тренування.

Згинає руку.

Перевіряє хватку пістолета у руці, великим пальцем лівої руки зводить курок.

Тренується у виконанні умовного пострілу.

Закінчивши тренування, вкласти пістолети у кобури та закрити кришки кобур.

ПРИПИНЕННЯ СТРІЛЬБИ.

Керівник заняття пояснює, що припинення стрільби може бути тимчасове та повне.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда "Стій", для повного "Стій, розряджай", або "Припинити вогонь, розряджай".

Керівник пояснює та показує спочатку в цілому, а потім по розподілам порядок тимчасового припинення стрільби та приступає до вправи з курсантами, попередньо зарядивши пістолети.

Розімкнувши курсантів на один крок керівник подає команду: "Стій, по розподілам роби РАЗ" - за цією командою курсанти припиняють натиск на хвіст спускового гачка; "Роби ДВА" - курсанти, утримуючи пістолети в правій руці, великим пальцем цієї руки піднімають прапорець запобіжники догори так, щоб він закрит червоний кружечок (вмикають запобіжник). Далі керівник заняття тренує курсантів виконанню команди "Стій" в цілому.

Переконавшись, що курсанти правильно виконують команду "Стій", керівник пояснює та показує з початку в цілому, а далі по розподілам порядок повного припинення стрільби та приступає до відпрацьовування даного питання.

Керівник командує:

- "Стій, розряджай, по розподілам роби РАЗ" або "Припинити вогонь, розряджай, по розподілам роби РАЗ" - курсанти припиняють натиск на хвіст спускового гачка;

- "Роби ДВА" - вмикають запобіжники;

- "Роби ТРИ" - виймають магазини з основ рукояток;

- "Роби ЧОТИРИ" - вимикають запобіжники (опускають прапорці до низу), утримуючи пістолети в правій руці за рукоятку, лівою рукою відводять затвори назад і відпускають їх;

- "Роби П'ЯТЬ" - піднімають з землі (підлоги) патрони, викинуті затворами з патронників і обтирають їх;

- "Роби ШІСТЬ" - вмикають запобіжники, вкладають пістолети до кобур;

- "Роби СІМ" - беруть магазин до лівої руки, великим і вказівним пальцями правої руки здвигають патрони один за одним вперед по подавачам магазинів та підхвачують їх долонею тієї ж руки;

- "Роби ВІСІМ" - виймають пістолети з кобур, вставляють магазин в основу рукояток, вкладають пістолети в кобури, закривають кришки кобур і доповідають: "Курсант, зброю розряджено".

Після відпрацювання розряджання пістолета по розподілам керівник заняття приступає до вправи з курсантами в цілому, звертаючи при цьому увагу на правильність і чіткість дій курсантів.

Переконавшись, що курсанти правильно виконують команду "Стій, розряджай або "Припинити вогонь, розряджай", керівник пояснює та показує з початку в цілому, а потім по розподілам **порядок огляду пістолета** та приступає до відпрацювання вказаного питання з положення стоячи.

Дії за командами “Зброю – ДО ОГЛЯДУ”, “ОГЛЯНУТА” та “Передати, ЗБРОЮ”

Пояснюється, що згідно вимог Наставлення по стрелковому делу “9-мм пістолет Макарова (ПМ)” за командою “Зброю – ДО ОГЛЯДУ” стріляючий повинен, лівою рукою вийняти магазин з основи рукоятки пістолета і вкласти його під великий палець правої руки попереду запобіжника так, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора. Додатково пояснюється як потрібно тримати пістолет при перевірці керівником стрільби (положення правої руки з пістолетом повинно забезпечувати огляд патронника і магазину).

Після огляду зброї керівником стрільби за командою: “**ОГЛЯНУТА**”:

- взяти магазин у ліву руку;
- великим пальцем правої руки натиснути на кнопку затворної затримки та звільнити затвор;
- натиснути на спусковий гачок, виконати контрольний спуск курка;
- встановити запобіжник у положення “запобігання”;
- вставити магазин в основу рукоятки;
- вкласти пістолет до кобури і застебнути кришку кобури.

Доводиться, що з метою забезпечення заходів безпеки при поводженні з пістолетом, краще всі дії управління його частинами виконувати лівою рукою, зберігаючи відносно нерухоме положення пістолета.

Тренування виконання цих команд проводиться у такій послідовності:

Дії командира керівника заняття	Дії та доповіді того, хто навчається
Команда: “ Зміна, за розподілами, зброю – ДО ОГЛЯДУ ”. Вийняти пістолет із кобури – РОБИ	Виймає пістолет із кобури. Тримає його прямовисно дуловою частиною угору проти правого ока, зберігаючи при цьому положення кисті руки на рівні підборіддя, вказівний палець на спусковій скобі і на спусковий гачок не накладається.

Виключити запобіжник – РОБИ

Поставити затвор на затворну затримку – РОБИ

Витягти магазин із основи рукоятки пістолета – РОБИ

Пістолет для огляду – РОБИ

Команда: *“Зміна, за розподілами, ОГЛЯНУТА”*.

Взяти магазин у ліву руку – РОБИ

Натиснути на затворну затримку – РОБИ

Великим пальцем лівої руки виключає запобіжник (переводить прапорець запобіжника у нижнє положення).

Охоплює затвор лівою за насічки. Середній або безіменний палець впирається у запобіжник. При цьому вікно для викидання гільзи великим пальцем не закривається. Різко відводить затвор у крайнє заднє положення і відпускає, не супроводжуючи рукою. Затвор повинен утримуватися затворною затримкою у задньому положенні.

Лівою рукою витягає магазин із основи рукоятки пістолета і вкладає його під великий палець правої руки попереду запобіжника так, щоб подавач магазину був на два-три сантиметри вище затвора.

Нахиляє і утримує пістолет так, щоб керівник стрільби на ділянці, пересуваючись позаду строю, міг перевірити відсутність патрона у патроннику та магазині.

Бере магазин у ліву руку та накладає її великий палець на кнопку затворної затримки.

Великим пальцем лівої руки натискає на кнопку затворної затримки, при цьому затвор повинен перейти у переднє положення. Переносить ліву руку на запобіжник.

Спрямувавши руку з пістолетом у напрямі мішені, вказівним пальцем правої руки натискає на спусковий гачок.

<p>Натиснути на спусковий гачок – РОБИ</p> <p>Включити запобіжник – РОБИ</p> <p>Вставити магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ</p> <p>Дослати магазин в основу рукоятки пістолета – РОБИ</p> <p>Вкласти пістолет в кобуру – РОБИ</p>	<p>Вказівним пальцем лівої руки включає запобіжник (переводить прапорець запобіжника у верхнє положення).</p> <p>Зігнувши руку з пістолетом у лікті, трохи повертає кисть праворуч, великим і вказівним пальцем лівої руки вставляє магазин у основу рукоятки, через нижнє вікно.</p> <p>Натискає на кришку магазину великим пальцем так, щоб заціпка заскочила за виступ на стінці магазину (при цьому повинно відбутися клацання). Удари по магазину не допускаються.</p> <p>Вкладає пістолет у кобуру і закриває кришку кобури.</p>
---	--

Досягнувши впевнених дій тих, хто навчається, за розподілами, 2-3 рази відпрацьовуються дії в цілому.

При проведенні занять виникає необхідність, за командою керівника заняття, отримувати, передавати та здавати зброю, з їх допомогою показують як виконуються дії, а потім відпрацьовують їх з усіма у такій послідовності:

Дії командира керівника заняття	Дії та доповіді того, хто навчається
<p>Команда: “Зміна, за розподілами, передати – ЗБРОЮ”.</p>	<p>Знаходяться в одному кроку від одного, пістолети у кобурі, кришка кобури застебнута.</p> <p>За попередньою командою “передати”, витягують пістолет із</p>

<p>“Попередню команду “передати” - РОБИ”</p> <p>Пояснюють дії при огляді пістолета товариша та пояснюють, що при здачі пістолет тримається у руці таким же чином.</p> <p>“Виконавчу команду “ЗБРОЮ” - РОБИ”</p> <p>Пояснюють, що при отриманні пістолета дії з ним такі ж самі.</p>	<p>кобури та не підіймаючи ствола, перекладають його у ліву руку. Тримують пістолет у зігнутій в лікті руці стволом донизу, пістолетною рукояткою від себе.</p> <p>Впевнюються у наявності магазину та контролюють знаходження запобіжника у положенні “запобігання” на пістолеті товариша.</p> <p>Долонею правої руки обхоплюють рукоятку пістолета товариша і, не змінюючи положення ствола донизу, утримуючи лівою рукою кришку кобури відкритою, вкладають пістолет у кобуру закривають кришку кобури.</p>
---	--

Закінчивши показ за розподілами з поясненням, необхідно розрахувати на 1-й та 2-й, повернути обличчям один до одного та провести тренування спочатку за розподілами, а потім в цілому. Після тренування особовий склад шикується у одно- шеренговий стрій.

Питання 3. Заходи безпеки під час проведення стрільб із ПМ.

Курсанти під керівництвом керівника занять на навчальному місці використовуючи наочні посібники стрілецького тиру, навчальні посібники вивчають умови виконання 1-ї вправи стрільби з ПМ, заходи безпеки. Необхідно довести тим, хто навчається що до стрільби допускаються особи, які здали залік із знань матеріальної частини зброї, умов та правил виконання вправ стрільб, заходів безпеки при стрільбі. Особливо зосередити увагу на тому, **що суворо забороняється під час проведення стрільб:**

- заряджати зброю бойовими або холостими патронами до команди “Заряджай” (“До бою”) керівника стрільби;
- починати стрільбу без команди “Вогонь”;
- прицілюватись та направляти зброю на людей, в бік чи тил тиру, незалежно від того заряджена вона чи ні;
- залишати вогневий рубіж із зарядженою зброєю;
- залишати де-небудь заряджену зброю;
- відкривати та вести вогонь з несправної зброї, несправними боєприпасами;
- проводити стрільбу за директрисою тиру;
- знаходитись на рубежі відкриття вогню, окрім зміни, яка стріляє;

- залишати тир до доповіді про здачу зброї, наявність гільз і невикористаних боеприпасів.

Стрелець який порушив вимоги інструкції або не виконав наказ старшого керівника стрільби, від подальшої стрільби усувається.

Питання 4. Правила стрільби з пістолета Макарова.

Правила стрільби зі стрілецької зброї – це комплекс обґрунтованих положень, закріплених Посібниками зі стрілецької справи, точне дотримання яких, у поєднанні з прийомами стрільби, забезпечується виконання вогневих завдань. Правилами стрільби із пістолета є:

- вибір місця для стрільби;
- вибір точки прицілювання;
- стрільба в умовах обмеженої видимості;
- стрільба в умовах дії отруйних та радіоактивних речовин;
- живлення патронами та витрачання їх в бою.

Підкреслюється, що прийоми і правила стрільби знаходяться у взаємному зв'язку і їх вивчення буде проходити паралельно.

Вибір місця для стрільби.

Стрільба з пістолета ведеться з любого місця та з любого положення, забезпечуючи поразку цілей за короткий час.

В бою місце для стрільби з пістолета вибирається стрільком самостійно. При виборі місця для стрільби необхідно враховувати обстановку та характер місцевості.

Обране місце для стрільби повинно у найбільшому ступені забезпечувати зручність дій, найбільшу дійсність вогню та укриття від вогню ворога.

Вибір цілі.

Цілями для стрільби з пістолета в бою є одиночні солдати та офіцери ворога, розташовані відкрито, зненацька з'являючись чи рухаючись.

При виборі цілі керуються значенням цілі, вибираючи найближчу і найбільш вразиму.

Вибір точки прицілювання.

Для більш надійного враження цілі враховувати відстань до неї і величину перевищення траєкторії, керуючись приведеною таблицею.

Відстань, м	Підвищення (приниження) середньої траєкторії в см при стрільбі з пістолета, стрільбі з пістолета приведенного до нормального бою на 25м	Радіус розсіювання, см
-------------	---	------------------------

	3	3	100%	50%
	Підвищення середньої точки влучення на 12.5 см вище точки прицілювання	Суміщення середньої точки влучення з точкою прицілювання	куль	куль
10	+5.0	0	3.5	2.0
15	+7.8	+0.3	5.0	3.0
20	+10.2	+0.2	6.5	4.0
25	+12.5	0	7.5	4.5
30	+13.9	-0.5	9.0	6.0
40	+16.0	-2.5	12.0	7.0
50	+16.8	-5.7	16.0	8.0

Примітка. Зі знаком плюс (+) вказано підвищення траєкторії над лінією прицілювання, зі знаком (-) пониження.

При стрільбі по нерухомим цілям на дальностях до 50 м точка прицілювання вибирається кожний раз у відповідності з розташуванням цілі та її висотою.

Стрільбу по цілям, котрі рухаються в площині стрільби, вести так, як і по нерухомим цілям.

Для влучення цілі, рухомої під кутом до площини стрільби, точку прицілювання виносити у напрямку руху цілі, враховуючи швидкість її руху.

Стрільбу по цілі, котра з'являється на короткий час чи зненацька, вести самозводом та відкривати вогонь навскидку в момент найзручнішого положення цілі.

Стрільба в умовах обмеженої видимості.

При стрільбі вночі при штучному освітленні від стріляючого вимагається велике вміння, щоб здійснити постріл за короткий проміжок часу. При освітленні місцевості стріляючий повинен швидко знайти ціль та здійснити навскидку постріл, або ряд пострілів в залежності протяжності освітлення.

Стрільбу під час потемніння та в світлу (місячну) ніч здійснювати за тими ж правилами, що і вдень.

Вночі, коли немає можливості освітити ціль і прицілитися, вести вогонь навскидку по силуетам або в сторону спалахів пострілів і звуків, які відрізняються і, доносяться зі сторони ворога.

Стрільба в умовах дії отруйних і радіоактивних речовин.

Стрільба в умовах дії отруйних і радіоактивних речовин ведеться в засобах індивідуального захисту.

Правила стрільби по різних цілях такі ж, що і для стрільби в звичайних умовах.

Постачання набоями та витрата їх в бою.

Запас патронів для пістолета носить в запасному магазині в кобури. Кожний військовослужбовець, озброєний пістолетом, зобов'язаний турбуватися про поповнення набоїв і економно витратити їх у бою.

Питання 5. Нормативи № 1,2.

Перевірив наявність особового складу та оголосив навчальні питання, які відпрацьовуються на визначеному навчальному місці, помічник керівника, доводить номери нормативів, які відпрацьовуються на цьому навчальному місці, навчальну та виховну мету.

Пропонує підняти руки тим, хто знає назви та умови виконання нормативів

№ 1, 2. Вибірково опитує, дає можливість іншому оцінити правильність відповіді, і коли є які-небудь недоліки, виправити їх. Опитування про умови виконання нормативів проводить частковими запитаннями, наприклад, : *Назвіть, де знаходиться магазин на початку виконання нормативу № 1? Назвіть кількість навчальних патронів, необхідних для виконання нормативу № 1. Чим закінчується виконання нормативу № 1 (2) та ін.* При необхідності приводить правильні відповіді.

Якщо кількість тих, хто навчається, перевищує шість чоловік, шикують їх у дві шеренги. Визначає для кожної шеренги вихідне положення та на відстані 10 м – рубіж відкриття вогню. Призначає по одному курсанту з кожної шеренги роздавачами патронів. Наказує їм отримати навчальні патрони та видати кожному курсанту по п'ять патронів. Командує: **“Магазини – СПОРЯДИТИ”**. Контролює правильність спорядження магазинів та їх вкладання у кишеню кобури. Командує: **“Перша та друга шеренги, на вказані вихідні положення, кроком – РУШ”**, після зайняття вихідних положень доводить, що норматив буде відпрацьовуватися обома шеренгами та призначає напрямки стрільби кожному стрільцю. Приступає до відпрацювання нормативів **№ 1, 2** у такій послідовності - подає команду, **”ДО БОЮ”** і слідкує за діями курсантів, як було приведено вище на попередніх заняттях.

Якщо більшість курсантів виконують нормативи правильно, переходить до відпрацювання нормативів з урахуванням часу. При цьому нормативи приймає у курсантів

однієї шеренги, а правильність дій курсантів другої шеренги перевіряє оглядом після виконання нормативу без урахування часу.

Залежно від наявності часу продовжує тренування. При необхідності ускладнює умови виконання нормативів.

Якщо більшість курсантів виконують нормативи неправильно, повертається до відпрацювання нормативів за розподілами. При наявності часу і, впевнившись, що курсанти спроможні виконувати нормативи правильно, приймає виконання нормативів з урахуванням часу.

Після останнього виконання нормативу № 2 наказує курсантам, призначеним роздавачами боєприпасів, зібрати навчальні патрони та вкласти їх в закупорки. За кращими показниками визначає оцінки за виконання нормативів. Перевіряє наявність навчальних патронів та пістолетів. Доводить результати виконання нормативів, визначає кращих та загальні недоліки. За командою керівника заняття **“Підготуватися до зміни місць”** шикує навчальну групу для зміни навчальних місць.

Після відпрацювання нормативів усіма змінами підводить загальні підсумки заняття, визначає кращих за виконання кожного нормативу та доповідає результати керівнику заняття.

Підведення підсумків заняття.

Група шикується, здає навчальні пістолети, кобури і навчальні патрони. Заслухавши доповідь про наявність зброї і навчальних патронів, нагадується тема та мета заняття, відповіді на запитання, відмічаються кращі і які слабо засвоїли дану тему, вказуються загальні помилки, їх причини та напрямки усунення.

Наступна тема заняття: Виконання 1-ї вправи навчальних стрільб із ПМ.

Завдання на самостійну підготовку:

- законспектувати прийоми та правила стрільби із пістолета;
- вивчити алгоритм дій стрільця після команди **“ВОГОНЬ”** на шість рахунків;
- вивчити заходи безпеки при стрільбі;
- вивчити умови та порядок виконання 1-ї вправи навчальних стрільб із ПМ;
- удосконалювати знання загальної будови пістолета ПМ (визначити які основні частини пістолета мають пружини та які складаються із однієї деталі?).

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 1.3 БОЄПРИПАСИ

Тема: БОЄПРИПАСИ ДО СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Для проведення практичного заняття з навчальної дисципліни «Стрілецька зброя та вогнева підготовка»

Змістовий модуль 1.3 Боєприпаси..

Заняття 14. Боєприпаси до стрілецької зброї.

Навчальний потік: для всіх потоків

Час: 90 хв.

Місце: аудиторія згідно опису.

1. Навчити курсантів порядку підготовки зброї до бойового застосування.
2. Розвинути практичні навички курсантів по підготовці до стрільби та виконання пострілу з ПМ.
3. Навчити заходам безпеки під час проведення стрільб.
4. Виховувати у тих, хто навчається, патріотизм, почуття відповідальності за захист своєї Батьківщини.

Навчальні питання і розподіл часу

Вступ	5 хв.
1. Визначення, призначення, класифікація боєприпасів.	40 хв.
2. Устрій боєприпасів до стрілецької зброї та їх класифікація	40 хв.
Висновки та відповіді на запитання	5 хв.

Навчальна література

1. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів. Навчальний посібник. – Харків, ХУПС, 2010.
2. Настанова по ручним гранатам. Київ, 2005 р.с.30-60
3. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Горчаков Л.О.с.199-216.,276.
4. Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів. Київ, 2005 р,с.12
5. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин СВ ЗС України.

Зміст заняття та методика його проведення.

Готуючись до заняття, керівник повинен з'ясувати тему і вимоги навчальної програми. Після цього, вивчає положення настанов, вимоги наказів і директив Міністра оборони та Начальника Генерального штабу Збройних Сил України. Крім того, керівник заняття підбирає приклади чіткого виконання вимог настанов, керівництв, використовуючи досвід служби в лавах Збройних Сил України.

Заняття переслідують мету одночасного навчання всієї групи,

Вступна частина

- Заслухати рапорт чергового взводу;
- Перевірити наявність навчаємих і готовність матеріального забезпечення.

- Провести опитування з раніше вивченої теми;
- Оголосити тему та мету заняття.

Доповісти послідовність та порядок відпрацювання навчальних питань.!

1.Визначення, призначення, класифікація боєприпасів.

Довести студентам,що **боєприпаси** —це складова частина озброєння, безпосередньо призначена для ураження живої сили і військової техніки, руйнувань споруд (укріплень), а також, виконання спеціальних завдань (освітлення, задимлення, перекидання агітаційної літератури і т. і)

До боєприпасів відносяться:авіаційні і глибинні бомби ,артилерійські постріли, бойові (головні) частини різноманітних типів ракет і торпед, *гранати*, димові шашки,інженерні і морські міни,*патрони до стрілецької зброї* ,підривні заряди , реактивні снаряди.

Розкрити сучасну класифікацію боєприпасів

Боєприпаси класифікуються:1.За належністю 2. За призначенням 3. за характером (вмісту) заряду4.Сигнальні, освітлювальні й шумові засоби. 5.• Вибухові речовини (ВВ) 6. Пороха.

1.За належністю;(- артилерійські;- авіаційні ,- морські; стрілецькі;- інженерні);

2.За призначенням(• основні (**бойові**) - (для ураження цілей);• спеціальні (для освітлення, задимлення, агітації і т. д.);• допоміжні (навчальні, холості, для спеціальних випробувань і т.

3.За характером (вмісту) заряду: (із звичайним ВВ (конвенціональні);• ядерні;• об'ємного вибуху; • хімічні;• біологічні та інші

А)Постріли танкової, протитанкової, польової й самохідної артилерії.

1. з осколково-фугасної гранатою. 2. з бронебійним підкаліберним снарядом., 3.з кумулятивним снарядом. 4. з касетним снарядом з кумулятивними та осколковими бойовими елементами 5. зі снарядом для постановки радіоперешкод., 6. з освітлювальним снарядом. 7. з димовим снарядом,8. з пристрілювально-цілевказівним снарядом.,9. практичні для навчальної стрільби.

Б) Реактивні снаряди до систем залпового вогню.

1. осколково-фугасні некеровані, 2. збільшеної ефективності.,3. з самопричеплюваними бойовими елементами., 4. з кумулятивними осколковими бойовими елементами.,5. для постановки протитанкових мінних загороджень., з димовидільною головною частиною.,7. освітлювальні. , 8. для постановки радіоперешкод.,9. імітатори повітряних цілей.)

В) З термобаричною головною частиною.

1. З розвідувальним БЛА,2. навчально-тренувальні.

Г)Комплекси керованого озброєння та активного захисту.

1. Для артилерійських знарядь, 2для мінометів,3. для оснащення об'єктів бронетанкового озброєння і техніки

Д)Ракети протитанкових ракетних комплексів.

1. Керовані у контейнерах, 2. багатоцільові керовані,3. з лазерною напівактивною головкою самонаведення

Є)Постріли до мінометів.

1. з осколкової міною,2. з осколково-фугасної міною,3. з димозавісною міною, 4. з запальною міною,5. з активно-реактивної фугасної міною,6. з осколкової касетною активно-реактивної міною,7. з димової міною,8. з освітлювальної міною

Ж)Постріли до гранатометів .

1 . з осколково - фугасної гранатою підвищеної ефективності, 2 . з кумулятивною осколкової гранатою, 3 . з Термобаричним спорядженням, 4 . з гранатою ударно - шокової дії,5 . з еластичною картечкою,6 . з гранатою сльозогінної -подразнюючої дії 7 . з гранатою світлозвукового дії, 8 . з гранатою фарбувального дії, 9 . з гранатою димового дії,10 . з запалювальною гранатою,11 . з освітлювальної гранатою,12 . з практичної гранатою для навчальної стрільби,13. Реактивні протитанкові гранати,14. Реактивні штурмові гранати,15 . Реактивні багатоцільові гранати

З)Ракети й постріли до зенітних систем і гармат.

1. Зенітні керовані ракети,2. імітатори ракет,3. Навчально-тренувальні ракети, 4. Головки самонаведення ЗУР, 5. Постріли з осколково-фугасні снаряди, 6. Постріли з осколково-фугасним запальним снарядом,7. Постріли з осколково-трасуючим снарядом, 8. Постріли з бронебійно- трасуючим снарядом, 9. Постріли з бронебійним підкаліберним снарядом, 10. Постріли практичні для навчальної стрільби

І)Авіаційні бомбові засоби ураження.

1. Фугасні,2. осколково-фугасні,3. протитанкові,4. об'ємно-детонуючі, 5. бетонобійні, 6. універсальні,7.. агітаційні,8 освітлювальні,9. термостійкі сигнальні,10. фотографічні,11. коректовані,12. бомбові касети,13. гальмівні пристрої для авіабомб,14. запальні баки,15. аеростатні касети,16. авіаційні засоби пожежогасіння,17. практичні (навчальні)

К) Авіаційні ракети

1.Керовані (УР) ,2.Некеровані (НУР) 3.Реактивні снаряди (РС)

Л)Інженерні боєприпаси.(1. Протитранспортні міни, 2. Протитанкові міни, 3. Протипіхотні міни,4.Річкові міни

М)Патрони стрілецької зброї класифікуються на :Патрони

1. з звичайною кулею; 2. з кулею підвищеного пробиття; 3. з зменшеною швидкістю кулі;4.з бронебійної кулею; 5.з трасуючою кулею; 6. з бронебійною запалювальною кулею; 7.з бронебійною запальною трасуючою кулею; 8. з запальною кулею миттєвої дії; 9. Піротехнічні рідинні; 10. Спеціальні; 11. Холості ; 12. Навчальні.

Н)Ручні гранати

1.Протитанкові; 2. Кумулятивні; 3. Осколкові дистанційної дії; 4. Наступальні 5. Оборонні; 6. Засліплюючої і жахливого дії ; 7. Сльозогінної та -подразнюючої дії; 8. Світлозвукові безосколкові; 9. Миттєвої постановки димової завіси; 10. спеціального призначення ;11. Допоміжного призначення

- **Сигнальні, освітлювальні й шумові засоби.**
- **Вибухові речовини (ВВ).**
- **Порох.**

2. Устрій боєприпасів до стрілецької зброї та їх класифікація

Розкриваючи друге навчальне питання необхідно спочатку довести призначення набоїв до стрілецької зброї та коротку історію їхнього розвитку

2.1 Призначення набоїв до стрілецької зброї і коротка історія їхнього розвитку.

Для ураження різних цілей зі стрілецької зброї застосовуються унітарні набої з кулями різного призначення (різної конструкції).

Унітарні набої почали застосовувати для стрілецької зброї у другій половині XIX століття.

Протягом всієї історії розвитку зброї основною метою було підвищення ефективності стрільби (дія куль по цілях, дальність польоту кулі, влучність, скорострільність) і маневрових властивостей зброї при найменших затратах матеріальних засобів і людських резервів у виробництві і експлуатації озброєння.

Порох вперше винайдено близько 600 року н. е. у Китаї винахідником Сунь-Си-Мяо. Про використання пороху як засобу метання у нашій країні стало відомо у 1382 році. Унітарні набої вперше були використані у Австро-Пруській війні 1866 року и у Північно-Американській війні 1861 - 1868 років.

Це стало можливим через те, що до цього часу склались необхідні технічні умови для виробництва зброї, яка заряджається з казенної частини, і унітарних набоїв, а також створення якісно нових порохів (бездимних): у 1887 р. – піросіліновий – Г. Г. Сухачов, у 1899 р. – піроколідний – Д. І. Менделєєв.

Великий внесок в цю роботу зробили конструктори, у тому числі і офіцери, В. Л. Чебишев, М. М. Баранов, А. П. Горлов, К. І. Гунич та ін.

Виробництво унітарних набоїв з металевими гільзами у Російській імперії розпочато в 1869 році у набійній майстерні Охотинського порохового заводу, а з липня 1869 р. розпочав роботу новий набойний завод у Перербурзі, який за 4 місяці (до листопада) випустив 30 млн. набоїв.

У 1885 р. членом Артилерійського комітету П. Роговцевим розроблений набій для російської 3-лінійної гвинтівки. Цей набій у той час був найдосконалішим, а після часткових змін його конструкції і технології виробництва **використовується й досі!** (Раніше використовувались тупоголові кулі. У 1894 році Г. П. Кісменський запропонував використовувати гострякуваті кулі, які у 1908 році прийняли на озброєння, називаються 7,62-мм набоями зразка 1908 року). В подальшому проводилось удосконалення куль і створення спеціальних куль.

Нові набої розробляються дуже рідко, не тому, що вони не потрібні, а тому, що обмежені умови їх використання.

Наприклад: (досвід Великої Вітчизняної війни 1941 - 1945 років) тільки протягом останніх 3-х років війни у Радянському Союзі промисловість випускала щороку 2 млн. автоматів, 450 тис. кулеметів і 3 млн. гвинтівок та карабінів. Лише для них у 1944 році випущено 7 млрд. 400 млн. набоїв!

Якщо запровадити новий набій, тоді куди дівати таку велику кількість стрілецької зброї? Зброя створюється під набій!

Довідка: за останнє сторіччя для зброї, що маємо її зараз, набої розроблялися тільки 5 разів (окрім пістолетних):

- наприкінці 1891 р. – 7,62-мм гвинтівочний набій зразка 1908 року;
- у 30-х роках – 12,7-мм набій;
- під час Великої Вітчизняної війни – 14,5-мм набій;

- у 1943 р. – 7,62-мм проміжний набій (між гвинтівочним і пістолетним) зразка 1943 року.

Необхідність застосування набою зразка 1943 р. була викликана необхідністю створити ручну (легку) автоматичну зброю з кращими тактико-технічними характеристиками. Винахідники набою зразка 1943 року Н. М. Єлізаров, Б. В. Сьомін, П. В. Рязанов.

2.2. Загальна будова набоїв та їх класифікація за призначенням.

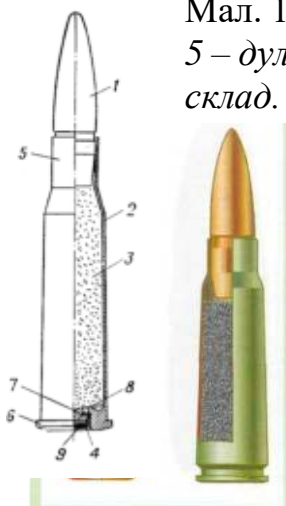
Боєприпасами до стрілецької зброї є унітарні набойі, тобто набойі, в яких куля, пороховий заряд і капсуль з'єднані в одне ціле за допомогою гільзи.

Куля є основним елементом набою, що забезпечує потрібну дію по цілі.

Пороховий заряд слугує для передачі пулі поступової дії.

Капсуль слугує для запалення порохового заряду.

Гільза слугує для з'єднання усіх частин набою, запобігає зовнішнім впливам на пороховий заряд, а також для перешкодження прориву порохових газів у бік затвору. Вона полегшує процес заряджання, створює умови для автоматизації цього процесу, раптово збільшує скорострільність і забезпечує тривалість збереження набоїв.

Мал. 1. Бойовий набій. 1 – куля; 2 – гільза; 3 – пороховий заряд; 4 – капсуль; 5 – дульце; 6 – закраїна; 7 – наковальня; 8 – затравочний отвір; 9 – ударний склад.

Сучасні гільзи виготовляються з латуні або спеціальної маловуглецевої сталі.

Довести студентам вимоги до матеріалів гільз.

До матеріалів гільз висуваються наступні вимоги:

- 1) Висока пластичність, що допускає обробку тиском у холодному стані і деформацію гільзи при пострілі без порушення міцності.
 - 2) Висока міцність при відносно тонких стінках.
 - 3) Здатність до зміцнення під час обробки тиском і висока упругість для забезпечення легкої екстракції гільзи з патронника після пострілу.
 - 4) Незмінність механічних властивостей у процесі збереження.
 - 5) Висока антикорозійна стійкість.
 - 6) Стійкість до високої температури при пострілі.
 - 7) Хімічна нейтральність відносно до порохового заряду.
- Найповніше цим вимогам відповідає латунь.

Зміст елементів у латуні

		Л-68	Л-70
	<i>Cu</i>	67-70%	69-72%
	<i>Zn</i>	33-30%	31-28%
<i>Домішки</i>	<i>Fe</i>	0,1%	0,1%
	Pb	0,03%	0,03%
	<i>P, As, Su</i>	0,005% (фосфор, мишак, олово)	
	<i>S, Sb, Bi</i>	0,002% (сіра, сурьма, вісмут)	

Проте, цей матеріал дорогий і дефіцитний для масового виробництва. Більш дешевим і недефіцитним матеріалом є маловуглецева сталь (містить С – 0,11 – 0,22%).

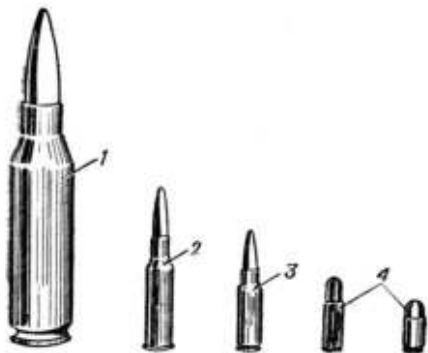
Приклад: для виробництва 100 млн. набоїв до АКМ необхідно: сталі – 794 т; Рb – 220 т, латуні – 25 т.

За основним призначенням усі набої до стрілецької зброї діляться на 2 групи:

- бойові;
- допоміжні.

Бойові набої призначені для ураження живої сили і вогневих засобів: до них відносяться:

- револьверні і пістолетні набої;
- проміжні (автоматні) набої;
- гвинтівочні (гвинтівочно-кулеметні);
- великокаліберні набої;
- малокаліберні набої.

Мал. 3. Набої до стрілецької зброї. 1 – калібру 14,5 мм; 2 – 7,62 гвинтівочний; 3 – 7,62-мм зр. 1943 р.; 4 – пістолетні.

Бойові набої в свою чергу поділяються за дією куль на набої:

- з звичайними кулями для ураження живої сили супротивника;
- зі спеціальними кулями для виконання спеціальних завдань (трасуючі, броньбійні тощо).

На сучасному етапі розвитку стрілецької зброї розрізняють патрони : 1. Зі звичайною кулею. 2. З кулею підвищеного пробиття. 3. З зменшеною швидкістю кулі. 4. З броньбійною кулею. 5. З трасуючою кулею. 6. З броньбійною запальною кулею. 7. З броньбійною запальною трасуючою кулею. 8. З запальною кулею миттєвої дії. 9. Піротехнічні рідинні. 10. Спеціальні. 11. Холості. 12. Навчальні.

Довести студентам, що **допоміжні набої** призначені для навчання військ, для перевірки роботи механізмів озброєння і для спортивної стрільби (**холості, учбові, спортивні, з посиленням зарядом** – для випробування зброї – вузлів запирання;

високого тиску – перевірка міцності стволів; **зразкові** (еталонні) для перевірки балістичної апаратури і балістичних випробувань порохів і патронів, патрони **для метання гранат**).

Холостий патрон - для імітації звуку пострілу в ході навчання стрільців, а також для твору салютів використовується холостий патрон. Не містить порохового заряду і має вихолощений капсуль-запальник або латунний ковпачок від капсуля-запальника. Спільно з втулкою для холостої стрільби, що нагвинчується на дульну частину ствола автомата або ручного кулемета дозволяє створювати необхідний тиск порохових газів в стволі. Холостий патрон забезпечує роботу пересувних частин автоматики зброї.

Холостий патрон калібру 7,62 мм відрізняється від бойового відсутністю кулі і подовженим дульцем гільзи. Дульце гільзи обжате звездкой і покрито шаром герметизуючого лаку фіолетового або червоного кольору. Холостий патрон калібру 5,45 мм відрізняється від бойового наявністю пластикового імітатора кулі, який згорає під час пострілу.

Мал.4.а,б Калібр 7, 62 мм

Калібр 5,45 мм

Учбовий патрон - використовується для навчання прийомам заряджання зброї, виробництва пострілу і спорядження магазинів. Патрон не містить порохового заряду і має вихолощений капсуль-запальник або латунний ковпачок від капсуля-запальника.

Куля учбового патрона відмітного забарвлення не має, але на гільзі патрона виконані чотири симетрично розташовані подовжні видавки.

Мал.5.Учбовий набій

Патрон високого тиску призначений для перевірки міцності заготовок стволів і використовується тільки на заводах-виробниках зброї. Куля цього патрона складається з біметалічної оболонки і свинцевого сердечника. Вона різко відрізняється формою і конструкції від куль бойових патронів. Куля має коротку оживальну частину і плоску вершину. У донню часті кулі є конічне поглиблення для забезпечення щільного притиснення ведучої часті кулі до внутрішньої поверхні каналу ствола.

Відмітного забарвлення куля не має. Патрони ранніх років випуску можуть мати жовте забарвлення всієї поверхні кулі. На пакувальних коробках і ящиках є напис «Високий тиск».

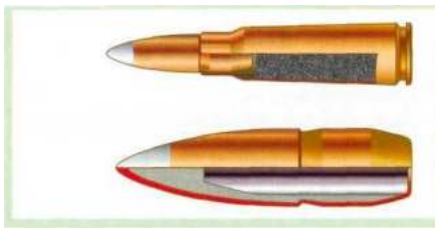
Мал.6.Патрон високого тиску

Патрон з посиленням зарядом призначений для перевірки міцності замикаючого механізму зброї і використовується при виготовленні зброї і його капітальному ремонті. Він створює такий же тиск в каналі ствола, як і при стрільбі бойовими патронами при температурі + 70°С. Для відмінності від бойових патронів куля патрона УЗ забарвлюється чорним лаком на велику частину довжини кулі або до місця обтиску дульця гільзи. На пакувальних коробках і ящиках є напис «Посилений заряд». Їх застосування в ході стрільби категорично заборонено.

Мал.7.Патрон з посиленням зарядом

Зразковий патрон Для контролю вимірювальних засобів (в ході балістичних випробувань) і балістичної зброї, а також для атестації цієї зброї. Виготовляється з підвищеною точністю. Вершина кулі зразкового патрона калібру 7,62 мм зр. 1943 г забарвлюється в білий колір. На упаковці зразкових патронів наноситься напис «Зразкові».

Мал.8.Зразковий (еталонний) патрон

Патрони для метання гранат - спеціальні допоміжні патрони для метання гранат. Спеціальний вишибний патрон ПХС-19 (патрон холостий спеціальний). Дульце гільзи цього патрона обжате зірочкою. Він коротший за холостий патрон.

Мал.9.Патрон для метання гранат

Патрон ПС1 для спеціального пістолетного (автоматного) комплексу

На основі гільзи патрона калібру 7,62 мм зр. 1943 р. був створений 7,94-мм спеціальний патрон ПС1 з дюбелем для кріплення спеціальних пристроїв до конструкцій, створених з різних матеріалів, - наприклад сталь, бетон, дерево. Так само під цей патрон був розроблений стріляючий пристрій. Застосування спеціального-пістолетного комплексу СПП-1 та автомата спеціального АПС можливе не тільки на суші, але і під водою.

Мал.10. Патрон ПС1 .

Спеціальні патрони СП-4 для безшумної стрільби з пістолета ПСС і ножа розвідника, що стріляє НІ

Мал.11. Спеціальні патрони СП-4

Спортивні малокаліберні патрони

Малокаліберний патрон призначений для спорту і полювання. Він використовується для стрільби на дальності до 100 метрів. Початкова швидкість кулі у різних найменувань патронів може коливатися від 300 до 400 і навіть 450 м/с. Маса кулі коливається в межах від 2,2 до 2,7 р. Гільза виконується з латуні або сталі. Сталева покривається лаком, нікелем або цинком.

Мал.12. Спортивні малокаліберні патрони

Спортивні патрони для гладкоствольної та нарізної зброї - призначені для спорту і полювання.

Мал.13. Спортивні патрони для гладкоствольної та нарізної зброї

Спортивні кульки для пневматичної зброї - призначені для спортивних змагань.

Калібр 4,5 мм, вага – від 0,45 г до 0,65 г в залежності від будови.

Мал.14. Спортивні кульки для пневматичної зброї

Вид набоїв	Калібр (мм)	Довжина набою	Вага, г			Початкова	
			Набою	Кулі	Іорохового	Швидкості	Енергія

		(мм)			заряду	кулі (м/с)	кулі (Дж)
Пістолетний	9,00	25,0	10,0	6,1	0,25	315	310
Автоматний	7,62	56,0	16,4	7,9	1,6	715/745*	
Автоматний (малокаліберний)	5,45	56,5	10,2	3,4	1,39	900/960*	1410/1600*
Гвинтівочний (куля з стальним осердям)	7,62	77,2	21,8	9,6	3,1	825	3290
Великокаліберний з кулею Б-32	12,7	149	135	48,3	18	8200	16600
Великокаліберний з кулею Б-32	14,5	156	200	64,0	30	945	29130

* У знаменнику – для ручних кулеметів

До пістолетних набоїв, окрім калібру 9 мм, відносяться пістолетні і револьверні набої калібру 7,62 мм.

Автоматні набої використовуються і для ручних кулеметів, а гвинтівочні - і для станкових кулеметів.

Прийнятий в останні роки бойовий малокаліберний набій для автоматів і ручних кулеметів дає ряд переваг перед зброєю, в якій використовується патрон зразка 1943 року. Так, зброя калібру 5,45 мм має меншу масу. Менша потужність набою дозволила поліпшити стійкість і кучність зброї при стрільбі чергами за рахунок зменшення імпульсу віддачі; менша маса набою дозволяє збільшити боєкомплект, що носить.

Малокаліберна куля на невеликих дальностях стрільби має перевагу у відлогості траєкторії за рахунок більшої початкової швидкості. Так, найбільше перевищення траєкторії над лінією прицілювання на $D = 500$ м з АКМ – 129 см, а у АК-74 - 71 см.

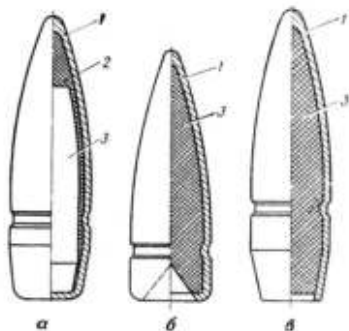
2.3. Устрій набоїв зі звичайними кулями та кулями спеціального призначення

Розкриваючи устрій набоїв зі звичайними кулями та кулями спеціального призначення

довести студентам, що кулі бойових патронів розподіляють на звичайні і спеціальні. Звичайна куля складається:

- сталеве осердя;
- стала, вкрита томпаком, оболонка.

Між оболонкою і осердям є свинцева сорочка.

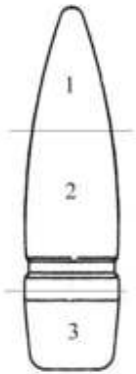
Мал. 15. Кулі. а – з стальним осердям; б – легка; в – важка; 1 – оболонка; 2 – свинцова рубашка; 3 – осердя

Товщина оболонки сучасних куль складає 0,06 – 0,08 калібру кулі. Матеріалом для оболонки кулі застосовують маловуглецеву сталь плановану (від французького Phaguer - вкривати) томпаком (біметал). Томпак – мідь 90% і цинк – 10%. Такий склад дає гарне врізання кулі в нарізи і малу спрацьованість стволу.

Осердя – маловуглецева сталь, а у пістолетних набоєх зі свинцю з домішкою 1 - 2% сурьми для підвищення міцності сталі.

Звернути увагу студентів, що у зовнішньому вигляді кулі розрізняють *головну, ведучу* і *хвостову* частини.

Головна частина кулі робиться з урахуванням швидкості її польоту. Чим більше швидкість польоту кулі, тим довшою має бути її головна частина. При цьому сила опору повітря менше. У сучасних кулях довжина головної частини береться 2,5 – 3,5 калібру.

Ведуча частина – циліндрична, призначена придати напрямок і обертальний рух, а також заповнити нарізи каналу ствола і тим самим усунути можливість прориву порохових газів.

Довжина ведучої частини складає 1 – 1,5 калібру. Діаметр кулі зазвичай 1,02 – 1,04 калібру.

Хвостова частина, - довжина 0,5 – 1 калібр і кут конусу 6 - 9°, завдяки їй зменшується область розрядженого простору і завихрення позаду кулі, що летить.

Мал. 16. Складові кулі. 1 – головна частина; 2 – ведуча частина; 3 – хвостова частина.

Гільзи виготовляються 2 видів: циліндричні і пляшкові.

Мал. 17. Гільзи різних типів.

Пороховий заряд складається і бездимного піроксилінового пороху, а в набоях калібру 5,45 мм – нітроглицеринового.

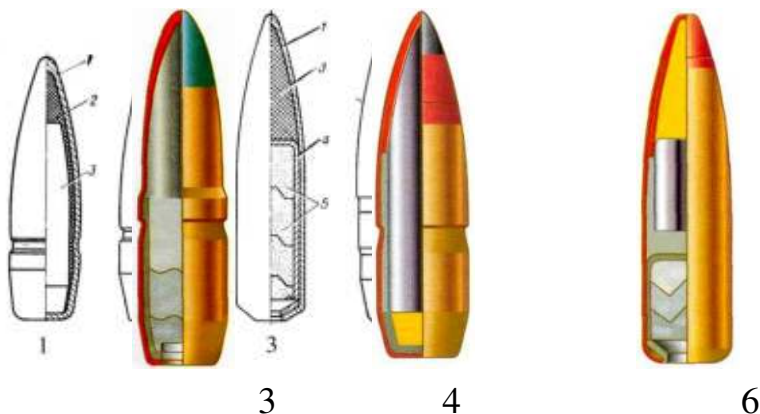
Капсуль складається з ковпачка, ударного складу і фольгового кружечка.

Примітка: ковпачок капсуля – латунь; ударний склад – гримуча ртуть – 16%, хлорат калію – 55,5% і антимоніт – 28,5%.

Спеціальні кулі. Спеціальні кулі наділені спеціальною дією і призначені для стрільби по бойовій техніці і коригування вогню.

Вони поділяються на: трасуючі, запальні, бронебійні, пристрільні (розривні).

Спеціальні кулі можуть бути подвійної і потрійної дії (бронебійно-запалювальні, бронебійно-трасуючі і бронебійно-запалювально-трасуючі).

Мал. 18. Кулі спеціальні. 1 – з сталевим осердям; 2 – важка; 3 – трасуюча; 4 – бронебійно-запалювальна. 5– осердя; 6 – запалювальний склад

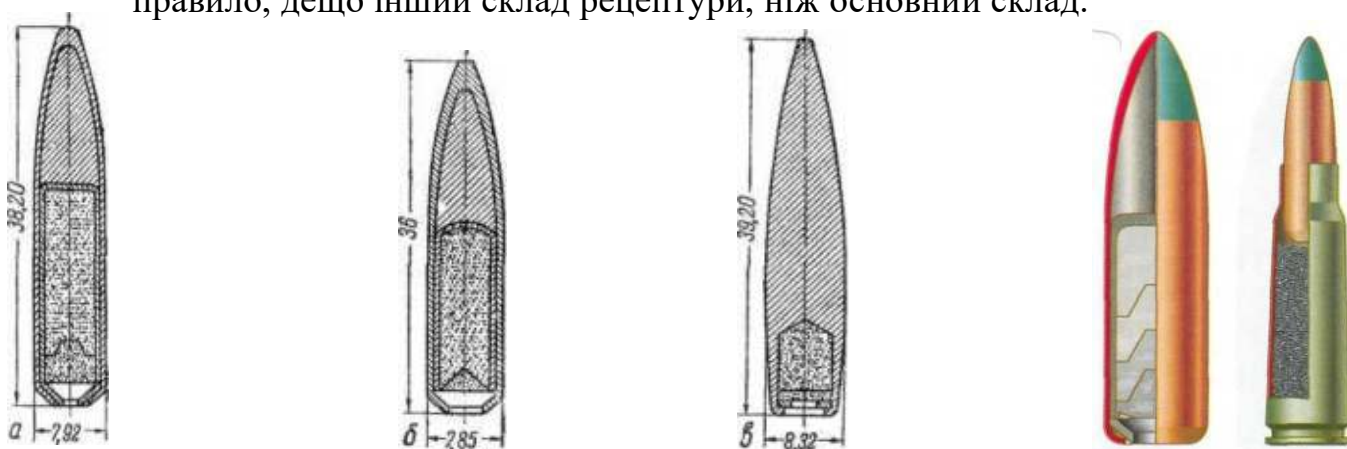
Трасуючі кулі призначені для цілевказівки і коригування вогню на відстанях 800 - 1000 метрів, а також для ураження живої сили противника.

У оболонці трасуючої кулі у головній частині вміщене свинцеве осердя, а у донній – склянка зі спресованим трасуючим складом.

.Від звичайних куль відрізняються тим, що сердечник укорочений, а позаду нього вставляється стаканчик, що містить трасуючий (світить, димової) складу,що займається при пострілі і згорає під час польоту кул.

Позаду стаканчик прикривається кільцем з отвором, розміри якого впливають на швидкість згорання складу

В суцільній кулі трасуючий склад запресовується в гнізді в хвостовій частині кулі (мал. 18). Для забезпечення займання ближче до задньої частини запресовується ,як правило, дещо інший склад рецептури, ніж основний склад.

Мал. 19 Трасуючі кулі.а — куля Т-30 (СРСР), б — куля SPOA (Англія), в куля Т (Франція).

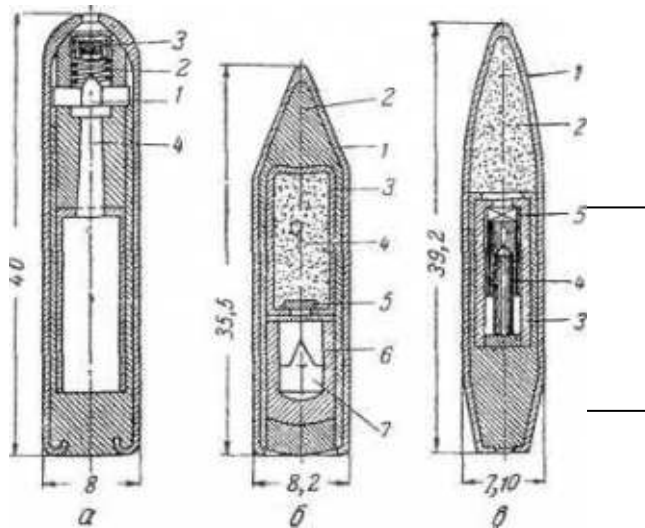
Запалювальні кулі зустрічаються двох типів: *перший тип* дає горіння запалювального складу (зазвичай жовтого фосфора) на політ кулі; запалення відбувається від сполуки фосфору з киснем повітря, після виплавлення під час пострілу пробки з легкоплавкого металу, що прикриває отвір в оболонці. При цьому розплавлений фосфор зазвичай видавлюється назовні важким тілом що знаходиться всередині кулі.

Другий тип пристрою запалювальних дає займання запалювального складу при ударі кулі у перешкоду; запалювальний склад міститься у головній частині. Трасуючі склади являють собою зазвичай суміш порошкоподібної маси (алюміній, магній), що дає яскраве полум'я, з окислювачами (солі, багаті киснем), що склеюються речовинами (смоли, оліфа і ін) і уповільнюють горіння (масла, парафін та ін)

Пристрілювальні (розривні) кулі служать для стрільби по повітряним цілям і для корегування вогню на дальніх дистанціях, даючи при розриві помітні хмарки диму. По живим цілям здійснюють значне руйнування і були заборонені до застосування Гаазької конвенції. За будовою є найбільш складним видом куль, тому,що вимагають розміщення надійно діючого детонатора в малому габариті кулі. Спроби застосування дистанційних пристрілювальних куль, що дають розрив на певній відстані, не мали успіху.

Відома лише стара німецька куля такого типу (Мал.30, а) в головній частині якої є капсуль-запальник,що утримується пружиною 2. При пострілі капсуль осідає і наколюється на жало 1; промінь вогню передається розривному заряду через канал 4 з повільно палаючим складом, тривалість горіння якого узгоджена з часом польоту кулі

на певну відстань. Німецька куля такого типу (Мал.29, а)

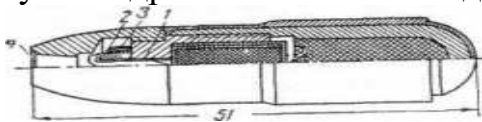

Більш поширені пристрілювальні кулі ударної дії; в німецькій кулі (мал. 20, б) головна частина заповнена свинцем 2 і під оболонкою 1 є свинцева сорочка; всередині останньої поміщений стаканчик 3 з вибуховою речовиною 4 і капсулем 5; всередині сталевого стаканчика 6 в хвостовій частині кулі є ударник 7, що утримується силою тертя біля дна стаканчика; при ударі об перешкоду ударник розбиває капсуль

Устрій іспанської кулі (мал. 20, в) більш складний, але він забезпечує надійну дію і більшу безпеку патрона під час звернення.

В головній частині оболонки кулі 1 поміщений розривний димоутворюючий заряд 2, капсуль 5 і ударник 4 зібрані в гільзі 3, причому ударник тертям утримується в латунному запобіжнику

Для поліпшення дії по літакам в великокаліберних кулеметах застосовуються розривні кулі з підривником миттєвої дії..

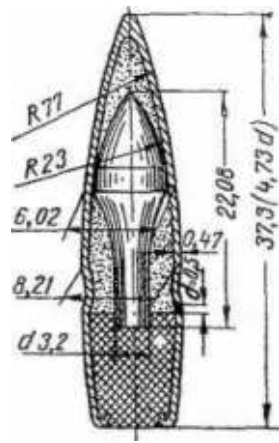

Мал. 21. Розривна куля кулемета «Бреда».

Кулі комбінованої дії. До числа таких куль відносяться: бронebійно-трасуючі, бронebійно-запалювальні та бронebійно-запально-трасуючі.

Бронebійно - трасуючі кулі відрізняються від бронebійних укороченою серцевиною, позаду якого розташовується трасуючий склад, що розміщується так само, як і в трасуючих кулях

Бронebійно-запалювальні кулі, прикладом яких можуть служити вітчизняні кулі Б-32 (калібр 7,62, і 14,5 12,7 мм), що відрізняються від бронebійних тим, що в головній частині замість потовщення свинцевої сорочки простір між сердечником і оболонкою заповнено запальним спеціальним складом, що займається при ударі об броню і запалює палне в баках при пробиванні таких кулею

Мал. 22. Броньбійно-запальвальна куля РтК калібру 7,92 мм

Мал.23.7,62-мм патрон зразка 1943 р. з броньбійно-запальною кулею БЗ. Маса патрона - 16,1 г, маса кулі - 7,7 г, довжина кулі — 27,7 мм, початкова швидкість - 725 - 740 м/с

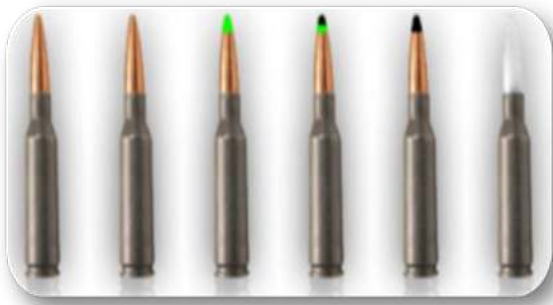
Броньбійно-запально-трасуючі кулі, прикладом яких може служити вітчизняного виготовлення куля БЗТ, відрізняються від попереднього виду укороченою серцевиною і розміщенням позаду останнього стаканчика з трасуючим складом

Запально-пристрілювальна куля зразка ЗП вітчизняного виготовлення має пристрій, подібний з пристроєм німецької пристрільної кулі, що відрізняється від останньої деталями складання стаканчика з ударником, запобіжником і капсулем з розміщенням в головній частині запального складу

Раціональне співвідношення та порядок заряджання стрічок і магазинів набоїв з різноманітними кулями:

1. При стрільбі по живій силі супротивника 1 – трасуюча; 4 – звичайні; 1 – трасуюча; 4 – звичайні...
2. При стрільбі по вогневих засобах супротивника і при виконанні інших спеціальних завдань 1 – трасуюча; 3 – звичайні; 1 – броньбійно-запальвальна; 1 – трасуюча; 3 – звичайні; 1 – броньбійно-запальвальна.

Відмінний окрас куль різноманітного призначення

Мал.24. Відмінний окрас куль різноманітного призначення.
Розробив: Старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 1.4 ЕКСПЛУАТАЦІЯ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

Тема: ПЕРЕВІРКА БОЮ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ І ПРИВЕДЕННЯ ЇЇ ДО НОРМАЛЬНОГО БОЮ.

ЧАС: 2 години.

МІСЦЕ: тир.

НАВЧАЛЬНІ ТА ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Навчити тих хто навчається перевіряти бій автомата Калашникова, ручного кулемета і пістолета Макарова.
2. Закріпити знання з будови стрілецької зброї.
3. Вивчити методику приведення зброї до нормального бою.
4. Удосконалити знання з польових правил стрільби.
5. Виховувати у курсантів дисциплінованість, обов'язковість виконання наказів командирів, впевненість в високих бойових якостях вітчизняної зброї та бажання найкращого її вивчення.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛЕННЯ ЧАСУ:

Вступ	5 хв.
1. Перевірка бою автомата ,ручного кулемету і пістолета Макарова.	40хв.
2. Приведення зброї до нормального бою.	30хв.
Підведення підсумків заняття	5 хв.

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

12. Приціли ПСО-1, ПГО	- по 1 шт.
13. Плакат "Приціл 1ПН22Н2"	- 1 шт.
14. Діафільм "Стрелковые прицелы"	
15. Стрілецькі та гранатометні лінійки	- 5 шт.
16. Мушки	- 3 шт.
17. Сітки оптичних прицілів	- 2 комплекти.
18. Картки контролю результатів прицілювання з використанням різних прицілів зброї	
19. Навчальні АК74	- 8 шт.
20. АК74 (бойові)	- у кожного, хто навчається.
21. Командирський ящики КЯ-83	- 3 шт.
22. Прицільні станки ПС-51	
- 8 шт.	

Література:

28. Вогнева підготовка, під загальним керівництвом О.В.Кривошеєва М.: Воєнздат /1978-с.2-12.
29. Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове видавництво, 1997-с.22-24.
30. Вогнева підготовка, ч.ІІ/ М., ОІСВ №7 2375 – с.12-28.
31. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво, 2005 – с.2-10,23.
32. Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений.-/М. Воєнздат, 1998- с.2-34,37,56-61.

33.Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво,2005-с.58.

34.Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво,2005-с.3-56.

35.О.В.Кривошеев. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.

36.О.В.Кривошеев. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.

10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч. посібн./- Х:ХУПС,2010.-304с.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронний відео проектор
- 2 Компютерне програмне забезпечення, слайди.
- 3.Плакати, схеми.
- 4.АК-74,РКК-74.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Питання 1 Загальні положення.

Перевірка бою зброї проводиться з метою виявлення відповідності відхилення середньої точки влучення (СТВ) і розсіювання куль установленим нормам.

Перевірка бою зброї виконується:

- при надходженні її до підрозділу;
- після ремонту зброї і заміни частин, які могли б змінити її бій;
- при виявленні під час стрільби значного відхилення куль;
- в умовах бойової обстановки – періодично при кожній можливості.

Приведення зброї до нормального бою проводиться стрільбою з наступним регулюванням прицільних пристосувань. Перевірка бою зброї і приведення її до нормального бою проводиться кращими стрільцями підрозділу під керівництвом командира роти (взводу).

Стрільба при перевірці бою зброї і приведенні її до нормального бою проводиться в сонячні, без вітряні дні або на захищеній від вітру ділянці стрільбища.

Стрільба проводиться звичайними патронами однієї партії. Стрільби із гвинтівки, карабіна і автомата проводяться з положення лежачи на ґрунті середньої густини (зернистому ґрунті). Стрільба з пістолета проводиться з положення стоячи як з упором так і без нього.

Найбільш зручною формою мішені для приведення зброї до нормального бою є прямокутник або коло чорного кольору. Ширина мішені повинна бути рівною видимій ширині мушки. При прицілюванні у таку мішень мушка своїми боковими гранями зливається з краями прямокутника, що дає можливість стріляючому помічати незначні відхилення у боковому напрямку. Висота мішені повинна забезпечувати чітку видимість точки прицілювання.

Дальність стрільби визначається можливістю перевірити якість зброї, уникнути впливу метеорологічних умов на політ кулі і мати добру точність прицілювання.

Такою дальністю є:

- для пістолета – 25-50 м;
- для автомата – 50-100 м;
- для інших видів зброї – 100 м.

Для більшості взірців зброї перевірка бою виконується з прицілом 3. Цей приціл частіш за все використовується в бойовій практиці, і при ньому одержується зручне для обробки мішені перевищення контрольної точки над точкою прицілювання.

Кількість патронів визначається заданою точністю приведення зброї до нормального бою. Дослідним шляхом та розрахунками встановлено: при стрільбі одиночними пострілами необхідно 4 патрони; збільшення кількості патронів незначно підвищує точність визначення СТВ, але одночасно призводить до збільшення витрати патронів.

При приведенні зброї до нормального бою автоматичним вогнем помилка в прицілюванні впливає на відхилення всієї черги. Тому для визначення СТВ з достатньою точністю необхідно проводити дві – три черги, для чого необхідно 8 – 10 патронів. Чотири постріли одиночним вогнем і 8-10 пострілів автоматичним вогнем дозволяють зробити висновок також і про купчастість бою зброї.

Перевірочна мішень закріплюється на білому щиті заввишки 1 м та завширшки 0,5 м суворо перпендикулярно. Точка прицілювання (ТП) повинна знаходитись приблизно на висоті (рівні) голови стріляючого. Точкою прицілювання є середина нижнього краю перевірочної мішені, відрізаної по білій лінії відповідно до кожного виду зброї.

Обробка мішені після виконання стрільби починається з перевірки купчастості бою габаритом. Якщо купчастість бою виявляється ненормально, то зброя оглядається,

виявляється і усуваються несправності, що стали причиною великого розсіювання. Після цього повторно проводиться перевірка бою. Якщо купчастість бою знов виявиться ненормальною, або несправності не можуть бути усунені на місці, зброя передається в майстерню для ремонту.

При задовільній купчастості визначається положення середньої точки влучення і величина її відхилення від контрольної точки. При відхиленні, більше допустимого, проводиться регулювання положення прицільної лінії.

Робота щодо регулювання положення прицільної лінії називається приведенням зброї до нормального бою.

Таким чином, суттєвість приведення зброї до нормального бою полягає в налазці прицільного пристрою так, щоб зброя задовольняла щодо точності встановлені норми.

Наладка прицільного пристосування виконується звичайно переміщенням мушки. Мушка вкручується в тому випадку, якщо середня точка влучення відхиляється вниз від контрольної точки; мушка викручується, якщо середня точка влучення відхиляється вгору від контрольної точки. При відхиленні середньої точки влучення ліворуч (праворуч) від контрольної точки мушка пересувається ліворуч (праворуч).

Регулювання прицільних пристроїв пістолета виконується за рахунок переміщення або підбору цілика. Відпилювати мушку пістолета забороняється. Цілик переміщають в бік, протилежний відхиленню середньої точки влучення.

Для виправлення бою зброї мушку слід переміщати в той бік, в який при стрільбі відхилилась СТВ.

Для знаходження середньої точки влучення за чотири пробоїнами необхідно:

- з'єднати прямою лінією дві найближчих пробоїни і проміжок між ними розділити навпіл;
- отриману точку з'єднати з третьою пробоїною і відстань між ними розділити на три рівні частини;
- точку поділу, найближчу до двох перших пробоїн, з'єднати з четвертою пробоїною і відстань між ними розділити на чотири рівні частини.

Точку поділу, найближча до перших двох пробоїн, і буде середньою точкою влучення (СТВ).

Якщо всі чотири пробоїни не вміщуються у вказаний габарит, СТВ дозволяється знаходити за трьома більш купчасто розташованими пробоїнами за умови, що четверта пробоїна віддалена від СТВ, визначеної за цими трьома пробоїнами більш ніж на 2,5 радіуса кола, яке вміщує ці пробоїни.

Для знаходження СТВ за трьома пробоїнами необхідно:

- з'єднати прямою лінією дві найближчі пробоїни і відстань між ними розділити навпіл;
- отриману точку з'єднати з третьою і відстань між ними розділити на три рівні частини. Точка поділу, найближча до перших двох пробоїн, і буде СТВ.

Таким чином, бій зброї перевіряється подвійно: по розташуванню пробоїн у габариті роблять висновок щодо купчастості бою, а по розташуванню СТВ відносно КТ – про влучність бою зброї.

Окрім перевірки одиночним вогнем, для кулеметів передбачена перевірка бою автоматичним вогнем.

СТВ при стрільбі автоматичним вогнем визначається таким чином:

- зверху або знизу відраховується половина пробоїн, які відокремлюються горизонтальною лінією;

- таким же чином відраховується половина пробоїн справа або зліва, які відокремлюються вертикальною лінією.

Точка перетину горизонтальної та вертикальної ліній визначає положення СТВ.

Якщо при автоматичній стрільбі СТВ відхилилась від КТ більш ніж на допустиму величину, після огляду кулемета і перевірки його установки на вогневій позиції, стрільбу слід повторити. Якщо в результаті повторної стрільби СТВ все ж відхилилась більш ніж на допустиму величину, то необхідно змінити положення мушки так, як вказувалося раніше. Після зміни положення мушки стрільба повторюється.

Якщо кулемет не вдається привести до нормального бою автоматичним вогнем, то він відправляється в ремонтну майстерню для огляду та ремонту.

Перевірка бою зброї вважається закінченою, коли зброя як відносно купчастості, так і в відношенні положення середньої точки влучення задовольняє вимоги нормального бою.

Після приведення зброї до нормального бою стара риска на полозку мушки забивається, а замість неї набивається нова.

Останній результат стрільби при приведенні зброї до нормального бою заноситься в картку якісного стану автомата, карабіна, пістолета або в формуляр кулемета, снайперської гвинтівки.

Приклад оформлення результатів перевірки бою автомата наведений нижче::

Дата	Результат	Підпис
20.06.98 р.	<u>Л 4-2</u> 10	капітан Величко

Запис результату перевірки бою расшифровується таким чином: чисельник дробу визначає відхилення середньої точки влучення від контрольної (літера Л означає ліворуч, літера П – праворуч, знак “+” – відхилення вверх, знак “-” – відхилення вниз); знаменник – габарит розташування пробоїн.

У наведеному прикладі:

Л 4-2 – відхилення СТВ від КТ на 4 см ліворуч та вниз на 2 см;

10 - габарит розсіювання (купчастості) дорівнює 10 см.

Контрольні запитання:

1. З якою метою проводиться перевірка бою зброї?
2. Порядок знаходження середньої точки влучення за чотирма пробоїнами.

Питання 2 . Перевірка бою АК74 (РКК), КК (ККМ).

Перед перевіркою бою АК74 (РКК), КК (ККМ) варто ретельно оглянути й усунути виявлені недоліки.

Перевірка бою АК74 (РКК), КК (ККМ) і приведення його до нормального бою здійснюється на стрільбище в безвітряну погоду, у закритому чи тирі на захищеному від вітру ділянці стрільбища при нормальному освітленні.

Стрільба при перевірці бою АК74 (РКК), КК (ККМ) і приведенні їх до нормального бою здійснюється кращими стрільцями (навідниками) підрозділу, відібраними командиром роти. Солдатам і сержантам, що роблять стрільбу, ходити до мішеней не дозволяється.

При перевірці бою повинні бути присутні автоматники (кулеметники) за яким закріплені автомати (кулемети), майстер по ремонту зброї з необхідним інструментом.

Перевірка бою АК74 (РКК), КК (ККМ) і приведення його до нормального бою виробляються стріляниною на дальність 100 м патронами зі звичайною кулею

узятими з герметичної укупорки.

Перевірка бою і приведення до нормального бою проводиться для:

- автомату АК74 стрільбою одиночними пострілами (4 патрона);
- кулемету РКК – спочатку стрільбою одиночними пострілами (4 патрона), а потім автоматичним вогнем (8 патронів у 2 – 3 черзі);
- кулеметів КК(ККМ) – спочатку стрільбою одиночними пострілами (4 патрона), а потім автоматичним вогнем (10 патронів у 3 – 4 черзі);
- кулемета ККТ – тільки автоматичним вогнем (10 патронів однією чергою).

Стрільба ведеться: з автомату АК74 із положення лежачи з упору, з кулемету РКК74 із положення лежачи із сошки із прицілом 3 і цілком 0, по перевірочній мішені (чи чорному прямокутнику розміром 35 см по висоті і 25 см по ширині), укріпленої на білому щиті висотою 1 м і шириною 0,5 м. Точкою прицілювання служить середина нижнього краю перевірочної мішені, відрізаної при стрільбі із автомату по п'ятій горизонтальній лінії, при стрільбі із кулемету по восьмій горизонтальній лінії, за контрольну точку приймається центр кіл. Точка прицілювання повинна знаходитися приблизно на рівні ока стріляючого. Положення контрольної точки відмічається по стрімкій лінії на 13 см вище крапки прицілювання при стрільбі із автомату, із кулемету – на 11 см.

Автомат приводиться до нормального бою з дуловим гальмом компенсатором, а кулемет – з полум'ягасником.

Стрільба з кулеметів КК(ККМ) ведеться: із положення лежачи із сошки із прицілом 3 і цілком 0, по перевірочній мішені (чи чорному прямокутнику розміром 35 см по висоті і 25 см по ширині), укріпленої на білому щиті висотою 1 м і шириною 1 м, поставленому перпендикулярно до площини стрілянини. Крапкою прицілювання служить середина нижнього краю перевірочної мішені, відрізаної по другій горизонтальній лінії, чи чорного прямокутника; вона повинна знаходитися приблизно на рівні ока стріляючого. По стрімкій лінії на 15 см вище крапки прицілювання на чорному прямокутнику відзначається (крейдою, кольоровим олівцем) нормальне положення середньої крапки влучення. Ця чи крапка центр кіл перевірочної мішені є контрольною крапкою (КК).

Після стрілянини чотирма одиночними пострілами командир, що керує перевіркою бою, по розташуванню пробоїн визначає купчастість бою і положення середньої крапки влучення.

Купчастість бою автомату (кулемету) визнається нормальною, якщо всі чотири пробоїни (чи три при одній що відірвалася) вміщуються в коло діаметром 15 см.

Якщо купчастість розташування пробоїн не задовольняє цій вимозі, стрілянина повторюється. При повторному незадовільно результаті стрілянини автомат (кулемет) відправити в ремонтну майстерню.

Якщо купчастість пробоїн нормальна, командир визначає середню точку влучення (СТВ) і її положення щодо контрольної точки (КТ).

Бій автомата (кулемета) одиночними пострілами вважається нормальним, якщо середня точка влучення збіглася з контрольною точкою чи відхилилася від її в будь-яку сторону не більше ніж на 5 см, тобто не вийшла за межі малого кола перевірочної мішені.

По закінченні перевірки бою кулеметів РКК74, КК (ККМ) одиночними пострілами проводиться перевірка бою автоматичним вогнем.

Бій кулемета РКК74 визнається нормальним, якщо не менш 6 пробоїн з 8 вміщуються в коло діаметром 20 см і середня крапка влучення при цьому відхиляється

від контрольної не більше ніж на 5 см у любую сторону, тобто не виходить за межі малого кола перевірконої мішені.

Бій кулеметів КК (ККМ) визнається нормальним, якщо не менш 7 (8) пробоїн з 10 вміщуються в коло діаметром 20 см і середня крапка влучення при цьому відхиляється від контрольної не більше ніж на 5 см у любую сторону, тобто не виходить за межі малого кола перевірконої мішені.

Купчастість бою при автоматичній стрільбі залежить не тільки від справності кулемета, але і від кулеметника. Тому в сумнівних випадках при задовільній купчастості бою стрілянину варто повторити.

Кулемет, бій якого при перевірці одиночними чи пострілами автоматичним вогнем виявиться ненормальним, приводиться до нормального бою.

Контрольні запитання:

1. Як визначається купчастість бою автомата (кулемета) після стрільби чотирма одиночними пострілами?
2. Як визначається купчастість бою кулеметів РКК74, КК (ККМ) після стрільби автоматичним вогнем?

Питання 3. Приведення до нормального бою АК74 (РКК), КК (ККМ)

Якщо при перевірці бою одиночними пострілами середня точка влучення відхилилася від контрольної точки в яку-небудь сторону більш ніж на 5 см, то відповідно до цього проводиться зміна положення чи мушки її положка. Якщо середня точка влучення нижче контрольної, мушку треба угвинтити, якщо вище – вигвинтити. Якщо середня точка влучення ліворуч контрольної, положок пересунути ліворуч, якщо праворуч – праворуч. Після зміни положення мушки стрільба повторюється.

При переміщенні мушки убік на 1 мм середня точка влучення при стрільбі на 100 м. із автомата АК74 переміщується на 26 см., із кулемета РКК74 – на 18 см. Один повний оборот мушки змінює положення середньої точки влучення по висоті при стрільбі на 100 м із автомата на 20 см., із кулемета – на 14 см.

Один повний оборот мушки змінює положення середньої точки влучення по висоті при стрільбі на 100 м із КК(ККМ) - на 12 см., а переміщення положка мушки убік на 1 мм – на 15 см.

Якщо при автоматичній стрільбі середня точка влучення відхилилася від контрольної більш ніж на 5 см, необхідно знову оглянути кулемет, перевірити його установку на вогневій позиції, змінити положення мушки (полоска мушки) і повторити стрільбу.

Якщо кулемет не вдається привести до нормального бою автоматичним вогнем, він направляється в ремонтну майстерню для огляду і ремонту.

Після приведення автомата (кулемета) до нормального бою стара риска на полоску мушки забивається, а замість її набивається нова.

Кінцевий результат приведення до нормального бою автомата АК74 одиночними пострілами, а кулемета РКК74 одиночними пострілами і автоматичним вогнем заноситься у картку якісного стану (у формуляр кулемета)..

Кінцевий результат приведення кулемета КК(ККМ) до нормального бою заноситься у формуляр.

Перевірка бою запасного ствола виробляється по закінченні перевірки бою основного ствола по тим же правилам.

По закінченні перевірки чи бою приведення кулемета ККМ до нормального бою із сошки перевіряється бій кулемета на верстаті автоматичним вогнем (10 патронів). Для цей кулемет встановлюється в положення для стрілянини лежачи, знаходиться в ту ж крапку прицілювання, затиски горизонтального і вертикального наведення закріплюються і виробляються з упором приклада в плече 2 – 3 черги з виправленням, якщо потрібно, наведення після кожної черги.

Бій кулемета на верстаті визнається нормальним, якщо 8 пробоїн з 10 вміщаються в коло діаметром 20 см і середня крапка улучення відхилилося від контрольної не більше ніж на 5 см у будь-яку сторону, тобто не виходить за межі малого кола перевіркової мішені.

Якщо купчастість бою кулемета не відповідає цій вимозі, стрільба повторюється. Після повторного незадовільного результату кулемет відправляється в ремонтну майстерню.

Якщо купчастість бою кулемета нормальна, а середня точка влучення відхилилася від контрольної більш ніж на 1 тисячну, то виміряється відстань між ними по бічному напрямку і по висоті. Отримані відхилення в розподілах цілини записуються у формуляр і враховуються при стрілянині з верстата.

Контрольні запитання:

1. Що потрібно зробити з мушкою для виправлення бою зброї?

Питання 4. Перевірка бою та приведення кулемета ККТ

до нормального бою.

При перевірці бою і приведенні кулемета ККТ до нормального бою танк повинний бути встановлений без подовжнього і бічного кренів (допускається крен не більш 2*), а кулемет спрямований уздовж подовжньої його осі.

Перевірка бою кулемета починається з вивірки його по контрольній мішені, що виставляється в 20 м від дулового зрізу гармати перпендикулярно до каналу ствола і так, щоб горизонтальна лінія на мішені була рівнобіжна горизонтальній нитки прицілу.

По кулеметній шкалі установити приціл 4 і, працюючи піднімальним і поворотним механізмами, сполучити центральний косинець шкали з крапкою

прицілювання (центром кола «Приціл») на контрольній мішені.

Після цього вставити в ствол кулемета трубку холодного пристрілювання (ТХП) і подивитися через неї, куди спрямований кулемет. Якщо перехрестя ТХП збігається з центром кола (крапкою візування) «Кулемет» на мішені, то кулемет вважається вивіреним. Якщо ж перехрестя ТХП не збігається з крапкою візування, то кулемет з допомогою виверочного механізму кронштейна направляється в центр кола «Кулемет». На цьому вивірка кулемета закінчується, і трубка холодного пристрілювання убирається зі ствола.

Примітка:

1. З метою уточнення правильності показань трубки холодного пристрілювання її варто повернути в ствол кулемета під різними кутами до площини стрілянини, перевіряючи положення перехрестя на мішені. Воно при цьому повинно бути спрямоване в ту саму точку.

2. Направити ствол кулемета в центр кола (точку візування) «Кулемет» можна і без ТХП, для чого від кулемета відокремлюються електроспуск і затворна рама, а наведення здійснюється навідником (заряджаючим) через верхній малий отвір у задній стінці ствольної коробки і перехрестя з ниток на дуловому зрізі ствола.

Для перевірки бою на кулеметній шкалі встановлюється приціл 4 і центральний косинець прицілу за допомогою піднімального і поворотного механізмів наводиться в крапку прицілювання перевіркою мішені виставленої в 100 м від дулового зрізу гармати. Після цього навідник, утримуючи маховики піднімального і поворотного механізмів, робить одну чергу в 10 пострілів. По закінченні стрільби і розрядження кулемета командир підходить до перевіркою мішені і по розташуванню пробоїн визначає їхню купчастість і відхилення середньої точки влучення (СТВ) від контрольної. Середня точка влучення і купчастість бою при цьому визначається не менш чим по 8 найбільше купчасто розташованих пробоїнах.

Бій кулемета визнається правильним, якщо пробоїни вмістилися в коло діаметром 20 см, а СТВ не вийшла за межі кола радіусом у 5 см (габариту влучності).

Якщо бій кулемета цим умовам не відповідає, то кулемет приводиться до нормального бою.

При незадовільній купчастості розташування пробоїн кулемет ще раз оглядається збройовим техніком і стрільба повторюється. По розташуванню всіх чи не менш чим 8 пробоїн знову визначається купчастість, а потім положення середньої точки влучення.

Якщо купчастість розташування пробоїн і при повторній стрільбі виходить за межі кола діаметром 20 см, кулемет визначається в ремонтну майстерню.

Якщо ж при задовільній купчастості пробоїн СТВ відхилилося більш ніж на 5 см від контрольної точки (вийшла за межі габариту влучності), необхідно змінити положення кулемета за допомогою виверочного механізму кронштейна.

При цьому варто загвинтити ту втулку (гайку), у яку сторону відхилилася СТВ від контрольної точки. Наприклад, середня точка влучення відхилилася вправо, виходить, треба загвинтити втулку, попередньо звільнивши ліву.

Поворот втулки (гайки) на один розподіл переміщає СТВ на 10 см, тобто на одній тисячну дальності стрільби.

Після переміщення кулемета стрільба повторюється до одержання задовільних результатів.

Після приведення кулемета до нормального бою втулки (гайки) виверчного механізму зашплінтувати дротом і побудувати контрольну мішень.

Контрольна мішень дозволяє без стрільби вивірити кулемет і відновити положення осі каналу ствола кулемета при підготовці танка до стрільби і після тривалих переходів.

Для побудови контрольної мішені необхідно:

- 1) У 20 м від дулового зрізу гармати і на його висоті виставити щит з білим папером. При цьому горизонтальна лінія на щиті повинна бути рівнобіжна горизонтальній лінії прицілу.
- 2) Візуючи через отвір у клині затвора і через перехрестя на дуловому зрізі гармати, нанести її в центр знака на щиті.
- 3) Не збиваючи наведення, відзначити за допомогою ручної вказівки крапки візування центрального косинця з установкою прицілу на розподіл 4 і осі каналу ствола кулемета (за допомогою трубки холодного чи пристрілювання візування через ствол). Положення крапок візування доцільно визначати по трьох оцінках.
- 4) З отриманих крапок візування описати окружність радіусом 8 см і кола зафарбувати чорною фарбою.

Контрольна і перевірна мішені зберігаються в командира роти. Положення крапок цих мішеней необхідно нанести в зменшеному масштабі у формулярі кулемета.

Примітка: Якщо контрольна мішень і трубка холодного пристрілювання відсутні,

те перевірка бою кулемета починається зі стрільбини 4 одиночними пострілами.

Контрольні запитання:

Визначте порядок перевірки бою і приведенні кулемета ККТ до нормального бою.

Підведення підсумків заняття.

Завершуючи заняття, викладач визначає, що вдосконалення навичок з поводження зі зброєю, своєчасний догляд і правильне збереження кулемета досягається в повсякденній діяльності (при догляді за зброєю, підготовці до заступлення в караул, до і після занять зі зброєю з інших дисциплін). Потім дає команду на перевірку зброї. Доводить завдання на самопідготовку; вивчити ст.ст. Оголошує назву наступного заняття: “Ручні осколкові гранати

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 2.1 ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

Тема: ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ З ПІСТОЛЕТА.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Для проведення практичного заняття з навчальної дисципліни «Стрілецька зброя та вогнева підготовка»

Змістовий модуль 2.1 Прийоми стрільби зі стрілецької зброї.

Заняття 16. Прийоми стрільби з пістолета.

Навчальний потік: для всіх потоків

Час: 90 хв.

Місце: тир.

1. Навчити курсантів порядку підготовки зброї до бойового застосування.
2. Розвинути практичні навички курсантів по підготовці до стрільби та виконання пострілу з ПМ.
3. Навчити заходам безпеки під час проведення стрільб.
4. Виховувати у тих, хто навчається, патріотизм, почуття відповідальності за захист своєї Батьківщини.

Навчальні питання і розподіл часу

Вступ	5 хв.
1. Заходи безпеки під час проведення стрільб із пістолета.	10 хв.
2. Прийоми із пістолета Макарова .	30 хв.
3. Алгоритм дій стрільця при пострілі (після команди «Вогонь»)	20 хв.
Висновки та відповіді на запитання	5 хв.

Навчально-матеріальне забезпечення

1. ПМ – 3 шт.
2. Учбові припаси
3. Плакати: заходи без пеки, будова ПМ

Навчальна література

1. Основы стрельбы из стрелкового оружия. Издание третье, исправленное и дополненное. – М.: Воениздат, 1984.
2. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів. Навчальний посібник. – Харків, ХУПС, 2010.
3. Семенюк В.І., Кривошеєв О.В., Краснокутський В.М. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Навчальний посібник. – Харків, ХУПС, 2006.

ВСТУП

Керівник заняття приймає рапорт від командира групи, перевіряє наявність особового складу та зовнішній вигляд курсантів. Перевіряє наявність та стан навчальної зброї і плакатів.

Робить запис у журналі проведення занять.

Контрольними питаннями виявляє знання попереднього матеріалу.

Теми «Виконання першої вправи навчальних стрільб із автомата Калашнікова».

1. Заходи безпеки під час стрільби?
2. Правила прицілювання з АКМ?

Оголошує тему, мету заняття і переходить до вивчення теми; практичного відпрацювання навчальних питань

1. Підготовка пістолетів та набоїв до стрільби.

Керівник заняття оголошує навчальне питання і переходить до його викладання.

Підготовка до стрільби пістолета та набоїв виконується з метою забезпечення безвідмовної роботи ПМ під час стрільби і збереження його нормального бою.

При підготовці пістолета до стрільби курсант повинен :

- розібрати пістолет;
- оглянути пістолет у розібраному вигляді;
- оглянути пістолет у складеному вигляді;
- оглянути набой;
- набити магазин набоями;
- безпосередньо перед початком стрільби почистити і протерти насухо канал ствола.

Під час огляду ПМ перевіряється:

- чи немає на металевих частинах іржі, забруднення, подряпин, забоїн і тріщин, в якому стані знаходиться мастило;
- справно, чи ні діють затвор, магазин, ударно-спусковий механізм, запобіжник і затворна затримка;
- справні, чи ні мушка і цілик;
- утримується, чи ні магазин в основі ручки;
- чистий, чи ні канал ствола .

Несправності ПМ повинні усуватися негайно.

Під час огляду набоїв потрібно перевірити .

- чи немає на гільзах іржі та зелених плям (особливо на капсулі), пом'ятостей, подряпин, які можуть перешкоджати входженню набою у набійник;
- чи не витягується куля із гільзи рукою, і чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи, набой з такими дефектами повинні бути відібрані і здаватися на склад.

Якщо набой запилилися або забруднилися, покритися незначними зеленими цятками або іржею, їх потрібно обтерти сухою чистою ганчіркою.

Викладач позмінно (2-3 курсанти) тренує курсантів у підготовці пістолета

та набоїв до стрільби і переконавшись що вони засвоїли даний прийом робить стислі висновки та переходить до наступного навчального питання.

2. Прийоми стрільби із пістолета. Підготовка до стрільби стоячи. Виконання пострілу. Припинення стрільби.

Викладач оголошує навчальне питання. Надалі керівник заняття розповідає, що стрільба із пістолета може вестись із положення стоячи, з коліна, лежачи, з руки і з упора або під час пересування на машині і т.ін. Всі прийоми стрільби той, хто стріляє виконує швидко, не припиняючи спостереження за ціллю.

Власне стрільба із пістолета складається із виконання наступних прийомів :

- поготовки до стрільби;
- ведення стрільби;
- припинення стрільби.

Поготова до стрільби із положення стоячи з руки (Мал. 1)

Мал.. 1 Поготова до стрільби із пістолета стоячи з руки.

Викладач розповідає, що поготова до стрільби стоячи з руки включає :

- заряджання пістолета;
- прийняття положення для стрільби..

Викладач зразково показує поготову до стрільби, стоячи в цілому і за розподілом, а потім тренує курсантів.

За командою «Зміна на вихідне положення - КРОКОМ РУШ» - курсанти 1-ї зміни виходять на вказаний рубіж. Пістолет у кобури на правому боці. Магазин у рукоятці пістолета.

За командою «РОЗДАВАЧУ - ВИДАТИ ЗМІНИ НАБОЇ» - видають по три навчальних набої кожному. Стріляючі отримують у ліву руку патрони, оглядають їх, ставлять підпис у роздавально-здавальній відомості та доповідають про отримання патронів.

За командою «Зміна магазину СПОРЯДИТИ» - виймають магазин з основи рукоятки пістолета магазин і споряджають його. Спорядивши магазин, вкладають його у кишеню кобури, закривають кришку кобури.

За командою «Зміна, на рубіж відкриття вогню - ДО БОЮ» ті, хто навчаються виходять на вказаний рубіж.

- дістати пістолет із кобури і вставити магазин в основу ручки.
- дослати набій у набійник ствола;
- прийняти положення для стрільби стоячи з руки і доповісти :
"КУРСАНТ...ДО СТРІЛЬБИ ГОТОВИЙ"

Для прийняття положення для стрільби стоячі за розрахунком :

"РОБИ-РАЗ" - повернутися півоберта ліворуч;

"РОБИ-ДВА" - не приставляючи правої ноги, виставити її вперед по напрямку до цілі на ширину пліч, розподіливши вагу тіла рівномірно на обидві ноги і одночасно тримати пістолет прямовисне, дульною частиною угору супроти правого ока, зберігаючи при цьому положення п'ясті руки на височині підборіддя, ліва рука повинна бути вільно спущена вздовж тіла або закладена за спину.

Переконавшись що курсанти впевнено і вірно приймають поготову до стрільби, викладач продовжує навчання..

Викладач тренує курсантів у заряджанні пістолета і прийнятті положення для стрільби стоячи з руки за розділом і в цілому,

За командою "ВОГОНЬ" ;

- утримуючи ПМ дульною частиною угору, накласти великий палець правої руки на прапорець запобіжника і опустити його до низу (вимкнути запобіжник);
- витягти праву руку з ПМ вперед;
- вкласти вказівний палець у спускову скобу, не торкаючись спускового гачка ;
- вибрати точку прицілювання;
- накласти вказівний палець правої руки на спусковий гачок ;
- прицілитись;
- підсилити натискання на хвіст спускового гачка, доки курок не зірветься.

Викладач тренує курсантів в діях за командою "ВОГОНЬ" ТРЕНУВАННЯ У ПРИЦІЛЮВАННІ (Мал. 2)

Потрібно затримати дихання на видиху, зажмурити ліве око, а правим дивитися крізь проріз цілика на мушку так щоб мушка прийшла посередині прорізу, а верхівка її була на рівні з верхніми краями цілика; у такому положенні підвести ПМ під точку прицілювання плавно вибрати вільний хід спускового гачка, підсилити натискання пальцем на хвіст спускового гачка — виконати постріл.

Викладач тренує тих, хто навчається в прицілюванні і спуску курка. Надалі він тренує в діях при припиненні стрільби.

Після закінчення стрільби, той хто навчається припиняє натискувати на хвіст спускового гачка та доповідає : "КУРСАНТ... СТРІЛЬБУ ЗАКІНЧИВ".

Мал. 2 Положення під час стрільби із пістолета стоячи з руки.

За командою "ЗБРОЮ ДО ОГЛЯДУ" той, хто стріляє повинен :

- лівою рукою вийняти магазин із основи ручки ПМ і вкласти його під великий палець правої руки попереду запобіжника таким чином, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора;
- нахилить і утримує пістолет так, щоб ствол був спрямований у бік мішені і керівник стрільби міг перевірити відсутність патрона у патроннику;
- після огляду зброї керівником стрільби, взяти магазин у ліву руку ;
- великим пальцем правої руки натиснути на кнопку затворної затримки і звільнити затвор;
- зробити контрольний спуск курка;
- увімкнути запобіжник;
- вставити магазин в основу ручки;
- вкласти ПМ у кобуру, закрити її кришку.

Викладач тренує курсантів у поготові до стрільби стоячи з руки, веденню вогню, припиненню вогню і розряджанню ПМ.

Переконавшись, що курсанти засвоїли порядок дій під час стрільби, переходить до вивчення правил стрільби.

ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ІЗ ПІСТОЛЕТА

Викладач розповідає., що курсант, озброєний пістолетом, веде вогонь в бою самостійно відповідно до обстановки.

ВИБІР МІСЦЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ

Стрільба із ПМ ведеться із будь-якого місця і із-будь якого положення, яке забезпечує ураження цілі у короткий термін часу. В бою місце для стрільби із ПМ вибирається тим, хто стріляє самостійно.

Вибране місце для стрільби повинно забезпечувати зручність дій, найбільшу дійсність вогню і укриття від вогню противника.

ВИБІР ЦІЛИ

Цілями стрільби із ПМ в бою є поодинокі солдати і офіцери супротивника, розташовані відкрито, які раптово з'являються або рухаються.

ВИБІР ТОЧКИ ПРИЦІЛЮВАННЯ

Під час стрільби по нерухомих цілях на дальностях (відстані) до 50 м точка прицілювання вбирається кожний раз у відповідності з розташуванням цілі її висотою. Тобто за точку прицілювання береться середина або верхня частина цілі (фігури).

Стрільбу по цілях, які рухаються в площині стрільби, вести таким же чином, як і по нерухомих цілям.

Для ураження цілі яка рухається під кутом до площини стрільби, точку прицілювання виносити по напрямку руху з урахуванням швидкості її руху

Викладач тренує тих хто навчається в діях під час стрільби з урахуванням правил стрільби.

В кінці викладання навчального питання керівник заняття робить стислі висновки і переходить до відпрацювання наступного.

3. Затримки під час стрільби та способи їх усунення.

Викладач оголошує навчальне питання і пояснює, які затримки можуть виникнути під час стрільби і способи їх усунення.

Затримка	Причина затримки	Способи усунення затримки
1. Затинка затвору у крайньому передньому положенні, курок спущений, але пострілу не відбувається	1. Капсуль набою несправний. 2. Загущена мастила, або забруднення каналу під ударник. 3. Малий вихід ударника	1. Перезарядити ПМ і продовжувати стрільбу. 2. Оглянути і почистити ПМ. 3. Відправити ПМ у майстерню
2. Недокриття набою затвором. Затвор зупинився, не дійшовши до крайнього переднього положення, спуск курка виконати неможливо	1. Забруднення забійника або чашечки затвору	1. Дослати затвор вперед поштовхом руки і продовжити стрільбу. Оглянути і прочистити ПМ.
3. Неподача набою із	1. Забруднення магазину і	1. Перезарядити ПМ і

магазину у набійник. Затвор у передньому положенні, але набою у забійнику немає	рухомих частин ПМ.	продовжити стрільбу. 2. Прочистити магазин. 3. Змінити магазин.
--	--------------------	---

Закінчивши викладання навчального матеріалу керівник занять опитує курсантів, як вони засвоїли цей матеріал, робить висновки і підбиває підсумки всього заняття.

Підведення підсумків заняття

Керівник заняття нагадує тим, хто навчається, яку вправу навчальних стрільб виконував підрозділ і як досягнута мета заняття, відмічає позитивні сторони і недоліки, які мали місце під час стрільби, а також способи їх усунення. Оголошує оцінки. Дає завдання на самостійну підготовку "Порадник по стрілецькій справі «Пістолет ПМ» с. 97-98, 100-116., «Стрілецька зброя механізованих підрозділів». Навчальний посібник. с. 283-286, с. 291-296.

Наказує ще раз перевірити зброю і магазини. Оголошує тему наступного заняття. Тема 9. Виконання вправ стрільб із пістолета Макарова (ПМ).

Безпосередньо перед закінченням заняття викладач повинен :

- дати вказівку перевірити особовий склад, а також зброю магазини і на предмет відсутності бойових набоїв і гільз;
- призначити групу і дати вказівку навести порядок у стрілецькому тирі;
- відповідальним за матеріальне забезпечення заняття дати команду віднести схеми (плакати) на кафедру;
- дати команду закінчити заняття.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення лекції

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

**Змістовний модуль 3.1 КУРС СТРІЛЬБ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА БОЙОВИХ
МАШИН**

Тема: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СТРІЛЬБ.

Заняття №4: Організації та проведення стрільб.

ЧАС: 90 хв.

МІСЦЕ: навчальний клас.

НАВЧАЛЬНІ ТА ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Вивчити організацію та проведення стрільб, призначення та організацію виконання вправ стрільб та кидання ручних гранат оцінку вогневої підготовки, заходи безпеки при проведенні стрільб.

2. Удосконалити знання з польових правил стрільби.

3. Виховувати у курсантів дисциплінованість, обов'язковість виконання наказів командирів, впевненість в високих бойових якостях вітчизняної зброї та бажання найкращого її вивчення.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛЕННЯ ЧАСУ:

Вступ

5 хв.

1. Організація та проведення стрільб.

30 хв.

2. Умови виконання вправ стрільб

3

хв.

3. Оцінка вогневої підготовки

10 хв.

4. Заходи безпеки

10 хв.

Підведення підсумків заняття

5 хв.

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

23. Плакати

- 4 шт.

24. Слайди

- 1 шт.

25. Зразки відомостей виконання вправ
шт.

- 10

26. Зразки відомостей видачі боєприпасів

- 10 шт.

Література:

37. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин (введений в дію наказом начальника Генерального штабу-Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.04.18 № 160). – Київ, 2018 Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове видавництво, 1997-с.22-24.
38. Вогнева підготовка, ч. II./ М., ОІСВ №7 2375 – с.12-28.
39. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво, 2005 – с.2-10,23.
40. Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений.-/М. Воениздат, 1998- с.2-34,37,56-61.
41. Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво, 2005-с.58.
42. Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво, 2005-с.3-56.
43. О.В.Кривошеев. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.
44. О.В.Кривошеев. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.
10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПК. слайди.
3. Плакати, схеми.

ЗНАТИ:

1. Організацію та проведення стрільб.
2. Умови виконання вправ стрільб із малокаліберної зброї, ПМ, АК74
3. Оцінку вогневої підготовки.
4. Заходи безпеки при проведенні стрільб.

Питання 1. Організація та проведення стрільб.

Напередодні проведення стрільб наказом начальника призначаються посадові особи для керівництва та забезпечення заходів безпеки під час стрільби.

1. Старший керівник стрільби.
2. Начальник оточуючого загону та наряд.
3. Черговий лікар (фельдшер) з санітарною машиною.
4. Артилерійський технік (майстер).

Крім того, старший керівник стрільби призначає керівників стрільби на ділянках, спостерігачів, начальника пункту бойового постачання, роздавальників на кожен ділянку стрільби та інших осіб, що обслуговують стрільбу

В день стрільб особовий склад підрозділу (взводу) прибуває на стрільбище зі зброєю, боєприпасами та засобами матеріального забезпечення за 30 хвилин до початку стрільб. Цей час використовується для організації стрільби, перевірки роботи обладнання та огляду мішеней, а також для підготовки до стрільби зброї, боєприпасів, обладнання навчальних місць по навчанню тих, хто навчається.

Після прийому докладів та перевірки роботи обладнання старший керівник стрільби перевіряє особовий склад, зовнішній вид, зброю, наявність матеріального забезпечення; доводить тему, мету і порядок проведення заняття; вказує навчальні місця, рубежі відкриття вогню; небезпечні напрямки стрільби; перевіряє знання особовим складом УМОВ виконання вправ і заходів безпеки при проведенні стрільби та киданні ручних гранат, доводить порядок зміни місць навчальними групами.

Заняття проводиться методом комплексного вогневого уроку, у відповідності з навчальними питаннями.

Підготовка до вогневого уроку повинна починатися заздалегідь. За 5-6 днів до проведення першого комплексного заняття з командирами рот (батареї), командирами та керівниками занять на навчальних місцях, проводиться інструкторсько-методичне заняття з метою:

1. Роз'яснення мети та організації проведення вогневого уроку.
2. Уточнення завдань кожному керівнику заняття на навчальному місці.

3. Організації підготовки тих, хто навчається, до занять з цієї теми. З метою підготовки особового складу начальник курсу зобов'язаний спланувати самостійну підготовку з вивчення наступних питань:

1. Умови виконання підготовчої та початкової вправ навчальних стрільб.

2. Знання матеріальної частини АК74 (РКК74).

3. Заходи безпеки при проведенні стрільб.

4. Прийоми та правила стрільби з АК74.

5. Умови виконання вправи кидання гранат.

6. Розміри грудної фігури з колами (мішень № 4) та ростової фігури (мішень № 8), вибір точки прицілювання у залежності від дальності до цілі.

Підготовка до вогневого уроку закінчується прийманням заліку у тих, хто навчається, з вищевказаних питань. Військовослужбовці, які не отримали залік, чи показали слабкі знання з матеріальної частини, до стрільби не допускаються.

Після розгляду першого питання у складі взводу подальше заняття організується на навчальних місцях.

При проведенні заняття організуються наступні навчальні місця:

1. Навчання виконанню прийомам та правилам стрільби з АК74.

2. Навчання точному прицілюванню на скорочені дальності, тренування у плавному натиску на спусковий гачок.

3. Виконання підготовчої вправи навчальних стрільб АК74.

4. Виконання початкової вправи навчальних стрільб АК74.

5. Виконання 1-ї вправи кидання гранат.

З початком занять на навчальних місцях і до готовності першої зміни навчального взводу до стрільби старший керівник стрільби обходить навчальні місця, перевіряє правильність навчання на них і при необхідності надає допомогу керівникам занять на навчальних місцях.

Відпрацювання питань на навчальних місцях починається з визначення ступеню підготовки тих, хто навчається. Для цього керівник повинен задати декілька контрольних запитань, а якщо потрібно визначити найбільш підготовленого військовослужбовця, щоб провести показ нормативу (прийому) в цілому.

Вивчення кожного питання на навчальному місці слід починати з чіткого показу прийому в цілому. Потім навчання проводиться у наступному порядку. Спочатку керівник називає прийом і операцію, яку слід зробити у повільному темпі і пояснює як слід діяти при виконанні цієї операції. Після закінчення показу треба перейти до виконання прийому по розділах у повільному темпі, при цьому звертати увагу на правильне положення рук і зброї. Впевнившись що всі ті, хто навчається, чітко виконують кожну операцію, треба перейти до виконання прийому в цілому.

По закінченню заняття головний керівник стрільб приймає доповіді від керівників на навчальних місцях; начальника пункту боепостачання про використання боеприпасів, здачу гільз та наявність невитрачених боеприпасів.

На загальному шиківанні взводу старший керівник стрільб приймає доповідь від

командира роти про наявність особового складу, зброї та майна доводить недоліки, які мали місце на занятті, підводить підсумки, виявляє кращих та слабкіших, ставить задачу командирі роти на що потрібно звернути увагу при проведенні стрілецьких тренувань.

Питання 2. Умови виконання підготовчої вправи з малокаліберної гвинтівки, ПМ, АК74.

Умови виконання підготовчої вправи з малокаліберної гвинтівки., пістолета, АК74.

1.Стрільба з місця по нерухомій цілі вдень.

Ціль: грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75x0,75 м, нерухома, щит встановлений на рівні поверхні землі без просвіту.

Відстань до цілі: 100 м.

Кількість патронів: 5 шт.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упору.

Оцінка: вразити ціль, при цьому вибити на

«відмінно» - 40 очок,

«добре» - 35 очок,

«задовільно» - 30 очок.

2.Стрільба з місця у нерухому цілі і цілі, що з'являється вдень.

Ціль: грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75x0,75 м, нерухома, щит встановлений на рівні поверхні землі без просвіту;

атакуючий стрілець - ростова фігура (мішень № 8), що з'являється на необмежений час.

Відстань до цілі:

до грудної фігури - 100 м;

до атакуючого стрільця — 200 м.

Кількість патронів: 9, з них 3 - для стрільби у грудну фігуру з колами.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упору, з однієї вогневої позиції.

Оцінка: уразити обидві цілі, при цьому вибити:

«відмінно» - 25 очок,

«добре» - 20 очок,

«задовільно» - 15 очок.

Кількість вибитих очок враховується тільки по кулям, що влучили у грудну фігуру. Стрільючі, що вибили менше 15 очок, до стрільби по атакуючий фігурі не допускаються.

3. Умови та порядок виконання 2-ї вправи навчальних стрільб з ПМ:

Ціль: стрілок-поясна фігура (мішень 7), котра з'являється не більш трьох разів по 6-8 секунд, при цьому перший показ цілі здійснюється при досягненні курсантами рубежу 50 м від цілі; останній показ здійснюється, коли навчаємий знаходиться не ближче 25 м від цілі.

Дальність до цілі: 50-25 м.

Кількість набойів: – 3 шт.

Положення для стрільби: при кожній появі з різного положення (стоячи, з коліна, лежачи).

- Оцінка: - «**відмінно**» - вразити піль при першій появі;
- «**добре**» - вразити ціль при другій появі;
- «**задовільно**» - вразити ціль при третій появі.

Питання 3.Оцінка вогневої підготовки

Індивідуальна оцінка вогневої підготовки складається з оцінок: за стрільбу, знання основ та правил стрільби, а також матеріальної частини зброї і визначається:

- "**відмінно**" – якщо оцінка за стрільбу "відмінно», а за знання матеріальної частини зброї, основ та правил стрільби – не нижче "добре"; для офіцерів усі оцінки "відмінно";

- "**добре**" – якщо оцінка за стрільбу не нижче "добре», а за знання матеріальної частини зброї, основ та правил стрільби - не нижче "задовільно"; для офіцерів усі оцінки - не нижче "добре";

- "**задовільно**" - якщо усі оцінки не нижче "задовільно".

Оцінка за стрільбу виставляється за показниками виконання останньої вправи навчальних стрільб, а за знання матеріальної частини, основ та правил стрільби визначається на контрольних заняттях, що проводяться перед виконанням стрільб.

Оцінка вогневої підготовки зі стрілецької зброї курсантів ВНЗ (роті, взводу, відділенню) за виконання вправ стрільб виводиться сумарно за оцінками, які отримані кожним стріляючим та визначається:

- "**відмінно**" – якщо не менше 90 % стріляючих отримали позитивні оцінки, при цьому не менше 50 % від загальної кількості стріляючих отримали оцінку "відмінно" і 30 % – "добре";

- "**добре**" – якщо не менше 90 % стріляючих отримали позитивні оцінки, при цьому не менше 50 % від загальної кількості стріляючих отримали оцінку – не нижче "добре";

- "**задовільно**" – якщо не менше 75 % стріляючих отримали оцінку не нижче "задовільно".

Оцінка вогневої підготовки зі стрілецької зброї підрозділам (роті, взводу, відділенню) за виконання вправ стрільб виводиться сумарно за оцінками, які отримані кожним стріляючим та визначається:

- "**відмінно**" – якщо не менше 90 % стріляючих отримали позитивні оцінки, при цьому – не менше 60 % від загальної кількості стріляючих отримали оцінку "відмінно";

- "**добре**" – якщо не менше 85 % стріляючих отримали позитивні оцінки, при цьому – не менше 50 % від загальної кількості стріляючих отримали оцінки "добре" та "відмінно";

- "**задовільно**" – якщо не менше 75 % стріляючих отримали оцінки не нижче "задовільно".

Індивідуальна оцінка військовослужбовцю за виконання декількох нормативів визначається оцінками, що отримані за виконання кожного нормативу, і

виставляється:

- **"відмінно"**, якщо не менше половини перевірених нормативів виконані з оцінкою "відмінно", а решта "добре";
 - **"добре"**, якщо не менше половини перевірених нормативів виконані з оцінкою "добре", а решта "задовільно";
 - **"задовільно"**, якщо не менше 70 % нормативів оцінені позитивно, а при оцінці трьох нормативів виконані два;
 - **"незадовільно"**, якщо не виконані умови для одержання задовільної оцінки.
- Оцінка за виконання одиночних нормативів підрозділу виводиться за індивідуальними оцінками військовослужбовців і визначається:
- **"відмінно"**, якщо не менше 90 % тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не менше 50 % – оцінку "відмінно";
 - **"добре"**, якщо не менше 80 % тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не менш як 50 % – оцінки "відмінно" і "добре";
 - **"задовільно"**, якщо не менше 70 % тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки;
 - **"незадовільно"**, якщо не виконані умови для одержання задовільної оцінки.

Питання 4. Заходи безпеки під час проведення стрільб.

Керівник нагадує тим, хто навчається, заходи безпеки при проведенні навчальних стрільб, умови виконання підготовчої вправи навчальних стрільб з малокаліберної гвинтівки та початкової вправи з АК74.

Необхідно довести тим, хто навчається що до стрільби допускаються особи, які здали залік із знань матеріальної частини зброї, умов та правил виконання вправ стрільб, заходів безпеки при стрільбі. Особливо зосередити увагу на тому, **що суворо забороняється під час проведення стрільб:**

- заряджати зброю бойовими або холостими патронами до команди **"Заряджай"** (**"До бою"**) керівника стрільби;
- починати стрільбу без команди **"Вогонь"**;
- прицілюватись та направляти зброю на людей, в бік чи тил тиру, не залежно від того заряджена вона чи ні;
- залишати вогневий рубіж із зарядженою зброєю;
- залишати де-небудь заряджену зброю;
- відкривати та вести вогонь з несправної зброї, несправними боєприпасами;
- проводити стрільбу за директрисою тиру;
 - знаходитись на рубежі відкриття вогню, окрім зміни, яка стріляє;
- залишати тир до доповіді про здачу зброї, наявність гільз і невикористаних боєприпасів.

Стрілець який порушив вимоги інструкції або не виконав наказ старшого керівника стрільби, від подальшої стрільби усувається.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА ЗАНЯТТЯ:

Керівник заняття нагадує тему та цілі заняття, вказує рівень досягнення цілей заняття. Відзначає кращих курсантів та курсантів, які слабо засвоїли матеріал. Відповідає на питання курсантів. Дає завдання на самостійну підготовку:

1. Удосконалювати заходи безпеки в поводженні зі зброєю.
2. Повторити основні положення пройденого заняття.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

для проведення практичного заняття

Дисципліна: „СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА”

Змістовний модуль 2.3. РОЗВІДКА ЦІЛЕЙ І УПРАВЛІННЯ ВОГНЕМ.

Тема: ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВОГНЕМ ПІДРОЗДІЛУ.

ЧАС: 90 хв..

МІСЦЕ: навчальний клас.

НАВЧАЛЬНІ ТА ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Вивчити порядок визначення дальностей до цілей.
2. Напрацювати навички у спостереженні за полем бою, визначення дальностей до цілей та подачу цілевказівок.
3. Виховувати у курсантів дисциплінованість, обов'язковість виконання наказів командирів, впевненість в своїх силах, бажання найкращого вивчення даної теми.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ І РОЗПОДІЛЕННЯ ЧАСУ:

Вступ	5 хв.
1. Визначення дальностей до цілей	30 хв.
2. Спостереження за полем бою	20 хв.
3 Керування вогнем	30 хв.
Підведення підсумків заняття	5 хв.

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

27.Біноклі	- 1 шт.
28.Плакат	- 1 шт.
29.Стрілецькі та гранатометні лінійки	- 5 шт.
30.Мушки	- 3 шт.
31.Сітки оптичних прицілів	- 2 комплекти.
32.Картки контролю результатів прицілювання з використанням різних прицілів зброї	

Література:

- 45.Вогнева підготовка, під загальним керівництвом О.В.Кривошеєва М.: Воєніздат /1978-с.2-12.
- 46.Методика вогневої підготовки механізованих підрозділів К.: Військове видавництво,1997-с.22-24.
- 47.Вогнева підготовка, ч.ІІ,/ М.,ОІСВ №7 2375 – с.12-28.
- 48.Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –/ К. Військове видавництво,2005 – с.2-10,23.
- 49.Методика огневой подготовки мотострелковых подразделений.-/М. Воєніздат,1998- с.2-34,37,56-61.
- 50.Збірник нормативів по БП СВ./ К. Військове видавництво,2005-с.58.
- 51.Керівництво по 5,45мм АК-74 і РКК-74, К. Військове видавництво,2005-с.3-56.
- 52.О.В.Кривошеєв. Огневая подготовка, навч. посібн./- Х.: ХВУ, 1994.
- 53.О.В.Кривошеєв. Стрілецька зброя та вогнева підготовка навч. посібн./ ХВУ, 2000.-300.
10. В.І Семенюк, Г.Б.Гишко, Стрілецька зброя механізованих підрозділів: навч. посібн./- Х:ХУПС,2010.-304с.

МАТЕРІАЛЬНО – ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПК.
- 2.Проектор.
- 4.АК-74,РКК-74.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.

. Заняття проводяться в масштабі навчальної групи. В ході проведення заняття керівник заняття використовує комплекти плакатів, "ЛЕТІ". Дидактичний матеріал (плакати чи слайди) готуються керівником заняття завчасно. Навчальні посібники: О.В. Кривошеєв "Стрілецька зброя та вогнева підготовка" ХВУ, 2000; О.В. Кривошеєв "Огневая подготовка" ХВУ, 1994 отримуються в навчальній бібліотеці та видаються курсантам встановленим порядком.

В результаті вивчення даної теми курсант повинен

ЗНАТИ:

- порядок визначення дальностей до цілей використовуючи різні способи для їх визначення;
- порядок подачі цілевказівок;
- порядок визначення зон спостережень.

ВМІТИ:

- визначати дальності до цілей використовуючи різні способи для їх визначення;
- виконувати подачу цілевказівок;
- вміти вести спостереження за полем бою.

Питання 1. Визначення дальностей до цілей

Визначення дальностей до цілей у день проводиться різними способами:

- окомірним;
- по кутовим величинам цілей чи місцевих предметів;
- по дальномірній шкалі оптичного приціла;
- проміром місцевості.

В практиці визначають два способі окомірного визначення відстаней до цілей:

- по відрізкам місцевості;
- по ступеню бачимості та згаданому розміру цілі;

За даними способами курсанти визначають відстані до цілей та відмічають їх на аркуші.

Для визначення відстаней по кутовим величинам необхідно знати ширину або висоту цілі. При визначенні відстаней цілі способом вимірюють кутову величину бачимої висоти або ширини цілі (предмета) та вираховують відстань за формулою:

$$D = B \cdot 1000 / U$$

D – визначаєма відстань до цілі в метрах;

B – вишина або ширина цілі в метрах;

U – кут у тисячних під яким видно ціль (предмет).

Порядок визначення відстаней за допомогою бінокля: у полі зору бінокля кутомірна сітка, яка у свою чергу має взаємно перпендикулярні кутомірні шкали.

Величина одної великої поділки відповідає 10 тисячним (0-10), малої – 5 тисячним (0-05).

Для заміру кутів при відсутності приладів використовують підручні засоби – олівець, сірник, сірникову коробку, командирську лінійку і т.д.

Керівник заняття визначає кутові величини окремих засобів, пояснює як ними потрібно користуватися. Потім дає завдання курсантам використати даний спосіб, за допомогою підручних засобів визначити дальності до цілей і помітити їх в аркуші.

Для визначення відстаней проміром місцевості кроками потрібно знати середню величину одної пари своїх кроків у метрах. Також відстань до цілі можна визначити використовуючи формулу:

$$1 \text{ крок} = (\text{руст чоловіка}) / 4 + 37 \text{ (см)}$$

$$Д = 1 \text{ крок} \cdot п \text{ (м)}$$

При спуску або підйманні поправку в % віднести від загальної кількості кроків.

Керівник заняття визначає цілі курсантам. Дає завдання визначити відстані проміром місцевості кроками. Результати промірів відмічаються на аркуші.

За результатами визначення дальності до цілі кожному курсанту виставляє оцінку.

Контрольні питання:

1. Які бувають способи визначення дальностей до цілей?
2. Які бувають способи окомірного визначення дальностей до цілей?
3. Визначення відстаней по кутовим величинам.

Питання 2. Спостереження за полем бою.

Керівник заняття визначає для чого і як воно ведеться. Далі відділення групи розташовуються на вказаних напрямках (секторах) спостереження. Курсанти спостерігають за місцевістю, на аркушах відмічають напрямки (сектор) спостереження і ділять його на зони:

1 зона до 100 м – 150 м

2 зона до 200 м – 250 м

3 зона до 300 м – 500 м

Перевіряє правильність нанесення зон на аркушах.

3. КЕРУВАННЯ ВОГНЕМ

Керування вогнем – це комплекс заходів, які проводяться командиром у період організації і під час бою з метою найбільш повного та ефективного використання вогневих можливостей свого підрозділу, доданих і підтримуючих вогневих засобів для ураження супротивника в найкоротший термін при найменшій витраті боєприпасів.

Сутність керування вогнем полягає в узгоджених діях усіх вогневих засобів підрозділу. Згідно з цим при підготовці та веденні бою командир здійснює заходи

щодо організації вогню та керує ним у ході бою.

Для вмілого керування вогнем командир повинен:

- знати установлені орієнтири, а якщо необхідно, визначити додаткові;
- знати вогневі завдання свого підрозділу і засобів, що підтримують, а також вогневі завдання сусідів;
- безперервно спостерігати за полем бою, своєчасно виявляти та швидко оцінювати цілі, вибрати найбільш важливі для знищення у першу чергу;
- визначати вид зброї й боєприпасів, порядок і спосіб ведення вогню для надійного враження цілі;
- розподілити вогневі завдання між підрозділами, а також поставити завдання доданим та підтримуючим підрозділам;
- назначити вогневі позиції взводам, відділенням для ведення вогню і визначити витрату боєприпасів;
- вміло маневрувати вогнем, щоб добитись переваги над супротивником для нанесення йому вирішального удару;
- швидко готувати дані для стрільби, своєчасно подавати команди на відкриття вогню, вміло застосовувати команди для управління вогнем;
- спостерігати за результатами стрільби та вміло керувати вогнем.

Керування вогнем у ході бою включає:

- розвідку, оцінку цілей і визначення черговості їх ураження;
- вибір виду зброї та типу боєприпасів для ураження цілі;
- цілевказування;
- визначення моменту відкриття вогню;
- подачу команд на відкриття вогню та постановку вогневих задач;
- спостереження за результатами вогню та його коректування;
- маневр вогнем;
- контроль за витратою боєприпасів.

У період організації вогню **командир відділення** готує вихідні дані для стрільби по орієнтирах і рубежах у межах дальності дійсного вогню вогневих засобів відділення, а у ході бою – безпосередньо по виявлених цілях.

Після визначення вихідних даних **командир відділення складає картку вогню**, на яку наносить:

- орієнтири і відстані до них;
- позицію відділення і смугу вогню;
- вогневі позиції кулемета, гранатомета, БТР та їх сектори обстрілу;
- позиції сусідів та напрямки їх вогню;
- ділянки зосередженого вогню.

Картка складається у довільному масштабі кольоровими олівцями і подається командирі взводу.

При організації вогню у наступі вихідні дані для стрільби з рубежу атаки по виявлених цілях готуються під час рекогносцировки.

Послідовність команд на відкриття вогню зі стрілецької зброї така:

1. **Кому відкрити вогонь.** Наприклад: „Гранатометнику”, „Кулеметнику”, „Автоматникам” чи “Взводу”.
2. **Цілевказування.** Наприклад: „Орієнтир 3, праворуч 0–30, кулемет”.
3. **Установка прицілу.** Наприклад: „3” чи „Постійний”.
4. **Точка прицілювання.** Наприклад: „У середину”, „Під ціль” чи „На одну фігуру правіше”.

5. *Довжина черг.* „Одиночними”, „Короткими” чи „Довгими”.

6. *Момент відкриття вогню.* Визначається словом „Вогонь”.

Від грамотно, чітко і коротко поданої командиром команди, у значній мірі, залежить результат бою. Зразкові *форми команд на відкриття вогню* та *постановку вогневих завдань* можуть бути такими:

1. “Автоматнику Петрову, орієнтир два, праворуч 20, ближче 100, біля жовтого куща спостерігач, чотири, під ціль, короткими, – **Вогонь**”.

2. “Кулеметнику, біля дороги підбитий танк, ліворуч 40, протитанкова рушниця в окопі, шість, цілик ліворуч два, довгими – **Вогонь**”.

3. “Відділенню, орієнтир три, ліворуч 20, ближче 100, біля зеленого куща група піхоти, чотири, під ціль, довгими – **Вогонь**”.

4. “Гранатометнику Руденко, по танку прямо, три, у середину – **Вогонь**”.

Питання 3. Розвідка цілей та цілевказання

Керівник заняття визначає для чого потрібна розвідка цілей та цілевказання. Далі надає курсантам завдання на проведення розвідки цілей та відмітку їх на аркуші за своїми напрямками, де також по декільким цілям буде визначено цілевказання.

Перевіряє правильність нанесення на аркуші розвіданих цілей та їх цілевказання.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Керівник занять нагадує тему та ціль заняття, показує рівень досягнення мети занять. Визначає кращих курсантів та курсантів, які слабо засвоїли матеріал. Дає завдання на самопідготовку, дає команду на збір учбово-матеріального забезпечення, перевіряє його наявність, закінчує заняття.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра загальновійськових дисциплін

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття

Дисципліна: СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Змістовний модуль 3.3 ВИКОНАННЯ ВПРАВ СТРІЛЬБ ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ
ЗБРОЇ,

МЕТАННЯ РУЧНИХ ГРАНАТ

Тема ВОГНЕВІ ТРЕНУВАННЯ. ВИКОНАННЯ ВПРАВ СТРІЛЬБ З АВТОМАТА.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

для проведення практичного заняття

з навчальної дисципліни „ Стрілецька зброя та вогнева підготовка ”.

Змістовий модуль. Виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї, метання ручних гранат.

Заняття. Вогневі тренування. Виконання вправ стрільб з автомата.

Навчальний потік: для всіх курсів.

Час: 90 хв.

Місце проведення: стрільбище ВМ№10.

Навчальна та виховна мета:

1. Навчити курсантів вмілому виконанню прийомів і правил стрільби з АК74.
2. Забезпечити виконання заходів безпеки при поводженні зі зброєю.
3. Довести умови та порядок виконання нормативів № 1, 2.
4. Виховувати у курсантів високі морально-бойові якості та віру у свою зброю.

Навчальні питання та розподіл часу:

I. Вступ _____ - 30 хв.

- прийняття доповіді від курсового офіцера (командира навчальної групи) про готовність до заняття та наявність особового складу;
- перевірка наявності особового складу, зброї та засобів індивідуального захисту;
- перевірка зовнішнього вигляду курсантів, а також наявності спорядження і правильності його припасування;
- доведення теми, навчально-виховної мети заняття та питань, які вивчатимуться;
- доведення заходів безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення заняття.

II. Основна частина _____ - 5 год.

1. Прийоми та правила стрільби _____ -1 год.
2. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються _____ -1 год.
3. Вибір цілі, точки прицілювання _____ -1 год.
4. Відпрацювання нормативів підготовки до стрільби № 1, 2 _____ -1 год.
5. Умови виконання початкової вправи навчальних стрільб _____ -1 год.

III. Підведення підсумків заняття _____ - 30 хв.

Навчально – матеріальне забезпечення:

1. АК74 в комплекті з одним магазином на кожного курсанта.
2. Секундомір – 1.
3. Мультимедійний проектор,

Навчальна література:

3. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин (введений в дію наказом начальника Генерального штабу-Головнокомандувача Збройних Сил України від 01.04.09 № 44). – Київ, 2009.

4. Курс стрільб зі стрілецької зброї та засобів безпосереднього прикриття Повітряних Сил Збройних Сил України (введений в дію наказом Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України від 08.06.11 № 185).

5. Семенюк В.І., Гишко Г.Б. Стрілецька зброя механізованих підрозділів – Харків,: ХУПС, 2010.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ:

Тема відпрацьовується на двогодинних заняттях у період первинної військово-професійної підготовки; після вивчення курсантами: матеріальної частини АК74 (РКК74); ознайомлення їх з заходами безпеки та прийомами стрільби зі стрілецької зброї.

У наслідок вивчення даної теми курсант повинен **ВМІТИ**: Чітко виконувати прийоми стрільби з АК74 із різних положень. Дотримуватись заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю. Спостерігати за полем бою, визначати дальності до цілей. Вміти використовувати польові правила стрільби зі стрілецької зброї. Виконувати нормативи № 1, 2.

На занятті основний наголос робити на послідовне вивчення дій при виконанні кожного прийому та дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю і боєприпасами і вивчення правил стрільби з АК74, вивчаються нормативи підготовки до стрільби (нормативи № 1, 2).

На початку заняття слід нагадати, що стрільба із стрілецької зброї, незалежно від того з якого положення вона ведеться, складається з виконання наступних прийомів:

- приготування до стрільби; виконання стрільби (пострілу); припинення стрільби.

Послідовність навчання прийомам стрільби в основному відповідає послідовності їх виконання при стрільбі; але у деяких випадках цю послідовність потрібно порушувати. Наприклад, не можна навчати заряджанню автомата не навчивши спорядженню магазину.

При проведенні заняття керівник повинен дотримуватись наступної методичної послідовності навчання прийомам стрільби:

- спорядження магазину (стрічки) патронами та виймання патронів з нього;
- зарядження та розрядження зброї;
- відпрацювання приготування до стрільби із різних положень (лежачі, з руки і з упору; з коліна; стоячи);
- виконання стрільби і її припинення (тимчасове і повне) у різних умовах і положеннях.

Навчання прийомам стрільби слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ прийомів (дії зі зброєю) в цілому, а потім по частинах (розділах) з поясненням.

Формування навиків у виконанні прийому проводити в три основних етапи:

- **перший етап**: розклад прийому на елементи (елементарні дії) і відпрацювання кожного елемента (дії) окремо;
- **другий етап**: послідовне об'єднання окремих елементів (дії) у групи, а потім в один цілий прийом;
- **третій етап**: автоматизація дії підлеглих, у наслідку багаточислених тренувань, націлених на скоріше виконання задачі по враженню цілі.

Після закінчення вивчення кожного питання слід перевіряти рівень засвоєння матеріалу контрольними питаннями. Якщо матеріал засвоєний слабо слід повторити основні положення, а потім знову перевірити знання тих, хто навчається. Це дозволяє підвищувати якість навчання і економити навчальний час.

При вивченні правил стрільби слід звернути увагу на порядок спостереження в бою, оцінку і вибір цілі, визначення відстані до неї, порядок вибору установки прицілу і точки прицілювання при стрільбі у різні цілі за сприятливих і несприятливих метеорологічних умов, порядок вибору вогню і момент його відкриття, ведення спостереження за результатами стрільби вивчаються приблизно в указаній вище послідовності.

пояснюється, коли і як можливо вести стрільбу не спінуючи настанову прицілу.

Для тренування тих, хто навчається, у вирішенні вогневих задач за сприятливих метеорологічних умов, керівник заняття показує одну із цілей, повідомляє відстань до неї, наказує, користуючись таблицями підвищення траєкторії над лінією прицілювання визначити настанову прицілу і навести в ціль зброю, установлену на прицільному станку. Потім перевіряє рішення завдання.

Після твердого засвоєння курсантами правил стрільби у непорушені цілі і цілі, що з'являються, керівник заняття переходить до навчання правилам стрільби у цілі що рухаються.

Основний час на заняттях необхідно відводити практичному рішенню різноманітних задач.

Далі на занятті розглядається питання відпрацювання нормативів підготовки до стрільби (норматив № 1, 2). Це питання спрямовано для доведення дії курсантів до автоматизації у наслідку разових тренувань націлених на скоріше виконання задач по враженню цілі.

Відпрацювання нормативів слід проводити у такій послідовності: провести зразковий показ нормативів в цілому, а потім по частинах (розподілах) з поясненням.

I. Вступ _____ - 30 хв.

- прийняття доповіді від курсового офіцера (командира навчальної групи) про готовність до заняття та наявність особового складу;
- перевірка наявності особового складу, зброї та засобів індивідуального захисту;
- перевірка зовнішнього вигляду курсантів, а також наявності спорядження і правильності його припасування;
- доведення теми, навчально-виховної мети заняття та питань, які вивчатимуться;
- доведення заходів безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення заняття.

II. Основна частина _____ - 5 год.

1. Прийоми та правила стрільби _____ - 1 год.

Міцні знання прийомів та правил стрільби є основою підготовки стрільця, спроможного самостійно вирішувати різноманітні вогневі задачі.

Прийоми стрільби – це найбільш доцільні дії стрільця при підготовці до стрільби, веденні вогню та його припиненні, які закріплені в Посібниках зі стрілецької справи.

Приставаючи до навчання особового складу прийомам і правилам стрільби, керівник заняття зобов'язаний довести до глибокого розуміння кожним військовослужбовцем вимог Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, посібників зі стрілецької справи і курсу стрільб зі стрілецької зброї щодо дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю, гранатами, боєприпасами та імітаційними засобами.

Стрільба, незалежно від того, з якого положення вона ведеться, складається з виконання таких прийомів:

приготування до стрільби (прийняття положення для стрільби та заряджання зброї);

виконання пострілу (установлення прицілу (цілика) та перевідника на потрібний вид вогню, прикладка, прицілювання, спуск курка та утримання зброї при стрільбі);

припинення стрільби (припинення натиску на хвіст спускового гачка, включення запобіжника (переведення перевідника режиму вогню у верхнє положення) та розряджання зброї). Припинення стрільби із автомата може бути **тимчасовим** за командою “Стій” або “Припинити вогонь” і **повним** за командою “Розряджай”.

Керівник заняття вишиковує навчальну групу в дві шеренги. Виходить вперед строю так, щоб при показі прийому ті, хто навчається добре бачили його.

1. Приготування до стрільби	2. Виконання стрільби (пострілу)	3. Припинення стрільби
– прийняття положення для стрільби (приготування стрільця); – заряджання зброї (приготування автомата)	– установлення прицілу; – установлення перевідника на потрібний вид вогню; – прикладання; – прицілювання; – спуск курка (натискання на спусковий гачок); – утримання автомата при стрільбі	– припинення натиску на спусковий гачок; – постановка автомата на запобіжник; – установлення прицілу на “П”; – розряджання автомата

Команди на виконання прийомів		
“До БОЮ”	“Зміна, по грудній фігурі, прямо, 5, одиночними, всередину – ... ВОГОНЬ”	“Стій” або “Припинити вогонь”, “Розряджай”

Потім подаючи команду особистими діями показує виконання прийомів стрільби лежачи, з відповідними доповідями:

Команда - **«На рубіж відкриття вогню з положення лежачи - До бою», «Заряджай».**

Доповідь - **«Такий-то до бою готовий».**

Команда - **«Такому-то по атакуючій піхоті противника, чотири, короткими, під ціль - вогонь»**

«Стій»

«Розряджай»

«Такому-то встати».

Виконавши прийоми стрільби із АК74, керівник заняття шляхом опитування особового складу перевіряє рівень підготовки навчаючих з прийомів стрільби.

Приготування до стрільби

Приготування до стрільби включає прийняття положення для стрільби та спорядження автомата (кулемета).

Розглядання цього питання доцільно почати із спорядження магазинів набоями (обойми). Керуючий одержаними на попередніх заняттях знаннями, керівник заняття дає команду командирам відділень отримати та роздати підлеглим по 10 набоїв (обойми) та перехідники навчаючим.

Подає команду – **«Магазин спорядити».**

Споряджені магазини (обойми) та перехідники укладають в сумку для магазинів.

Далі керівник заняття приступає до вивчення питання по приготуванню до стрільби.

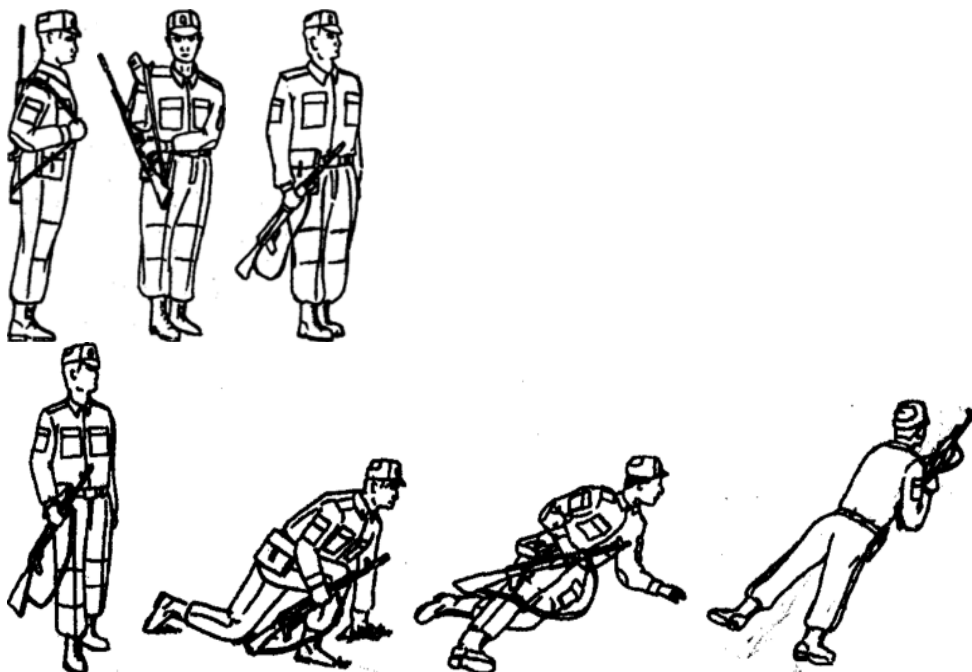
Кожен автоматник, керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби і враховуючи свої індивідуальні особливості, повинен відпрацювати і застосовувати найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, домагаючись одноманітного положення голови, корпусу, рук і ніг.

Приготування до стрільби. Тому, що стрільба виконується системою **“стрілець – зброя”**, то прийом **приготування до стрільби** складається з приготування до стрільби стрільця (**прийняття ним положення для стрільби**) та приготування до стрільби зброї (**заряджання її**).

Залежно від умов місцевості та вогню супротивника, автоматник при діях у пішому порядку та веденні вогню з місця, може приймати самостійно або за командою, такі положення для стрільби: стоячи, з коліна, лежачи, тощо.

Для прийняття положення для стрільби лежачи (мал.1), якщо

автомат у положенні “на ремінь”, треба: просунути праву руку по ременю трохи вгору і, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою за спускову скобу та ствольну коробку, потім взяти автомат правою рукою за ствольну накладку і цівку дуловою частиною вперед.

мал.1. Прийняття положення для стрільби лежачи

Одночасно зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч. Нахилиючись вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю поперед себе пальцями праворуч, потім, опираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко повернутися на живіт, розкинути ноги трохи в боки носками назовні; автомат при цьому покласти на долоню лівої руки.

Навчальна група вишикувана в дві шеренги, розмикається по фронту на пів кроку та в глибину на два кроки. Виконання прийому починається з подачі команди: **«На рубіж відкриття вогню із положення лежачи – до Бою».** **«Заряджай».**

Прийом демонструється в цілому, потім за розподілами. По етапах: зняти ремінь з плеча, взяти автомат у праву руку; повний крок правою ногою вперед і трохи вправо; опуститися лівим коліном та лівою рукою на землю, поворот на живіт та положення ніг.

На рахунок **«РАЗ»** – праву руку подати по цівці трохи до верху та, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою, потім перекласти в праву руку за ствольну накладку та цівку дульною частиною до переду.

На рахунок **«ДВА»** – зробити повний крок правою ногою до переду і трохи вправо.

На рахунок **«ТРИ»** – нахилитися до переду, опуститися на ліве коліно та поставити ліву руку на землю перед собою пальцями вправо.

На рахунок «**ЧОТИРИ**» – опираючись послідовно на стегно лівої ноги та передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік та швидко повернутися на живіт, розставити ноги трохи в бік носками на зовні; автомат при цьому покласти цівкою на долоні лівої руки (мушкою) доверху, правою рукою обхватити пістолетну рукоятку, приклад під пахвою правої руки.

Якщо дії виконано невірно, то подається команда «**Відставити**» і прийом повторюється. Тверді навички можуть бути прищеплені в разі багаторазового тренування. Повертаючись у вихідне положення – відпрацьовується прийом вставання за розподілами.

На рахунок «**РАЗ**» – руки підтягуються до грудей, автомат за цілку тримається правою рукою, ноги зводяться докупи, носки впираються в землю.

На рахунок «**ДВА**» – руки випрямляються, ліва (або права) нога виноситься вперед, швидко встати, тримаючи автомат у правій руці за цілку.

На рахунок «**ТРИ**» – взяти автомат на ремінь.

Відпрацювавши та досягнувши чіткості виконання прийому за розподілами, керівник заняття указує прийняти положення для стрільби з коліна та стоячи. При наявності часу дані положення відпрацьовуються як описано нижче.

Для прийняття положення для стрільби стоячи подається команда «**На рубіж відкриття вогню, із положення стоячи – до Бою**».

При цьому на рахунок «**РАЗ**» – зробити півоберта праворуч та, не приставляючи ліву ногу - відставити її ліворуч на ширину плечей;

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат у праву руку;

на рахунок «**ТРИ**» – перекласти цівку автомата у ліву руку, обхватити правою рукою пістолетну рукоятку.

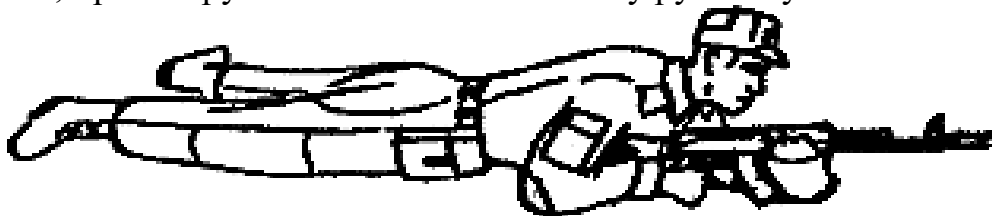
Для інформації довести курсантам, що для прийняття положення для стрільби стоячи або з коліна, із положення «**На груди**» дозволяється ремінь з шиї не знімати. Для зарядження автомата подається команда «**Заряджай**». Відпрацювання прийому по розподілам здійснюється наступним чином:

на рахунок «**РАЗ**» – достати з сумки споряджений магазин та приєднати його до автомату наступним чином: тримаючи автомат лівою рукою за цілку, повернути його так, щоб пістолетна рукоятка була направлена доверху. Після цього правою рукою ввести у вікно ствольної коробки верхню передню частину магазину та енергійно повернути магазин на себе до відмови, поки не почується щиголь. Після приєднання магазину права рука кладеться на запобіжник.

на рахунок «**ДВА**» – зняти автомат з запобіжника (перевести перевідник вогню в нижнє положення). Впевнившись, що усі навчаючи виконали цей елемент вірно, керівник при наявності часу тренує в постановці перевідника вогню на одиночний або автоматичний вогонь без зорового контролю. Після засвоєння цього елемента керівник об'єднує обидва елемента; розучує з тими, хто навчається техніку виконання справ на два рахунки. Переконавшись, що ті, хто навчається засвоїли перші два елемента, керівник показує як досилається набій у набійник.

на рахунок «ТРИ» – енергійно відвести затворну раму назад до упору та відпустити її. Помилкою у виконанні цього елемента, як правило, буває супроводжування рукою затворної рами при руханні її вперед.

на рахунок «ЧОТИРИ» – здійснюється постановка автомата на запобіжник (якщо не передбачається негайне відкриття вогню або не було команди «Вогонь»), при цьому перевідник вогню перевести в крайнє верхнє положення, правою рукою обхопити пістолетну рукоятку.

Мал. 2. Положення для стрільби лежачи після заряджання автомата

Виконання прийому закінчується доповіддю про готовність до бою.

Далі відпрацьовується питання розряджання автомата по команді: «Розряджай». Також прийом показується у цілому, а потім за розподілами:

на рахунок «РАЗ» – відділити магазин;

на рахунок «ДВА» – зняти автомат з запобіжника;

на рахунок «ТРИ» – негайно відвести затворну раму за рукоятку назад, витягнути набій із набійника та відпустити затворну раму;

на рахунок «ЧОТИРИ» – натиснути на спусковий гачок (спустити курок з бойового зводу);

на рахунок «П'ЯТЬ» – поставити автомат на запобіжник, покласти його на землю (рукояткою затворної рами вниз);

на рахунок «ШІСТЬ» – вийняти набої з магазину та приєднати його до автомата (для виймання набоїв із магазину треба узяти магазин у ліву руку горловиною уверх, опорним випуском до себе, правою рукою за допомогою набою зрушуючи набої по одному від себе, вийняти їх із магазину);

на рахунок «СІМЬ» – підібрати набої.

Закріпити виконання прийому перевіркою у цілому.

Контрольні питання:

1. Що включає в себе приготування до стрільби?
2. Назвіть команди, які подають при приготуванні до стрільби.
3. Порядок виконання прийому із положення для стрільби лежачи.
7. Порядок виконання прийому із положення для стрільби з коліна та стоячи.
8. Порядок розрядження автомата за командою «Розряджай».

Виконання стрільби (пострілу).

Виконання прийому починається з подачі команди на відкриття вогню чи прийняттям рішення на відкриття вогню самостійно, в залежності від поставленої задачі та обставин, що склалися.

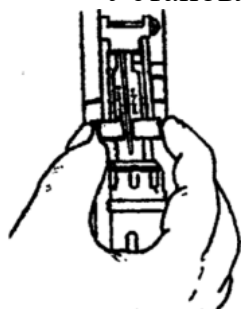
За командою на відкриття вогню вказується: кому стріляти, ціль, приціл, цілик та точка прицілювання.

Виходячи із цього прийом виконання стрільби включає в себе виконання наступних операцій:

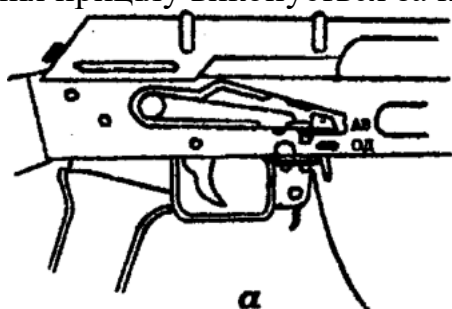
- * установлення прицілу та цілика;
- * установлення перевідника на потрібний від вогню;
- * прикладку;
- * прицілювання;
- * спуск гачка;
- * отримання автомата (кулемета) при стрільбі.

Далі практичне відпрацювання здійснюється по кожному пункту окремо.

Установлення прицілу виконується за командою: «**Прицілювання**»...

Мал. 3. Установлення на потрібний прицілу
б – одиночний (ОД)

Мал. 4. Установлення перевідника

вид вогню: а – автоматичний (АВ);

При цьому навчаючі наблизивши автомат до себе великим і вказівним пальцем правої руки стискають плямку хомутика та пересувають хомутик до сполучення його переднього зрізу з рисою під відповідною цифрою на прицільній планці. Керівник заняття здійснює контроль за швидкістю та вірністю установки прицілу.

Навчання установки перевідника на потрібний вид вогню здійснюється по команді: «**Одиночними**» або «**Короткими**».

При цьому спочатку проводиться при зоровому контролі, а потім на дотик. Керівник показує і коротко пояснює виконання прийому, наказує курсантам повернути автомат затвором угору та виконати прийом спочатку за розподілами, а потім у цілому.

На рахунок «**РАЗ**» – натиснути великим пальцем правої руки на виступ перевідника, повернути його вниз до першого щолчка, відмітка «**АВ**».

На рахунок «**ДВА**» – поставити перевідник у вихідне положення. Таким же чином перевідник встановлювати і на одиночний вогонь.

Впевнившись, що техніка виконання прийому курсантами засвоєна, керівник наказує перевести автомат у нормальне положення і виконати команди по встановленню перевідника на вказаний вид вогню, на дотик.

Для прикладання автомата потрібно: винести зброю вперед у напрямку цілі; спостерігаючи за ціллю, приставити приклад до плеча таким чином, щоб відчувати щільне прилягання до плеча всього затильника; нахилити голову

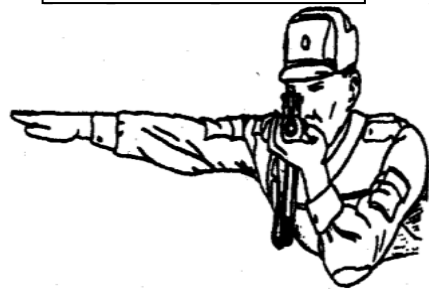
трохи вперед і, не напружуючи шиї, притиснути щоку до приклада.

При стрільбі лежачи особливу увагу звертайте на правильне положення ніг і тулуба. Прямі ноги повільно, без напруги розміщуйте на ширину плечей, ступні розгорніть назовні, а п'ятки щільно притисніть до землі.

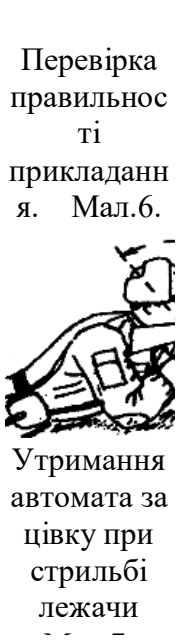

найбільшої стійкості і зручності при стрільбі ж віссю корпусу стрільця і повздовжньою віссю ліктя приблизно $15-25^\circ$ (Мал. 5.). Величина цього кута залежить від довжини руки: якщо руки короткі, то корпус доцільно розташовувати під більшим кутами до площини стрільби, а якщо довгі – під меншим. Ні в якому разі не слід розташувати корпус у поперек, бо це призведе до надмірного зниження влучності стрільби.

При стрільбі повинен торкатися плеча всією площиною затильника. Затильник повинен лежати у плече верхнім (тупим) кутом (низьке прикладання), а при стрільбі, як правило, будуть відхилятися донизу, а при стрільбі (гострим) кутом (високе прикладання) – угору. Щоб уникнути відхилення прикладання, треба відвести праву

руку вбік на висоту плеча. Якщо приклад

якщо прикладання не правильне, то він висковзне униз або вгору. При правильному прикладанні (Мал. 6.) приклад повинен залишитися на місці.

При стрільбі дозволяється утримувати лівою рукою за цівку (Мал. 7) або за правую – за пістолетну рукоятку.

При утриманні за цівку слід класти цівку на долоню біля основи великого пальця, при цьому пальцями без особливих зусиль утримувати цівку за бокові площини, а великі пальці лівої руки не напружувати. Не слід класти зброю ціркою на пальці лівої руки, а лікоть правої руки трохи відвести вбік, а кистю цієї руки утримувати автомат за пістолетну рукоятку, вказівний палець лівої руки витягнути вздовж спускової скоби і на спусковий гачок.

Після закінчення перевірки правильності прикладання слід звернути увагу на положення ліктів обох рук твердо впиралися у землю. При правильному прикладанні відстань між ліктями по перпендикуляру до площини стрільби повинна бути 8–12 см, а відстань ліктів один від одного – приблизно ширина

плечей (Мал. 8.). Щоб знайти правильне місце для постановки ліктя правої руки, необхідно лівою рукою притиснути затильник приклада до плеча і, утримуючи автомат у цьому положенні, підняти лікоть правої руки у горизонтальне положення, а потім повільно опустити його на землю і залишити у тому місці, де він опустився.

Якщо ви відчуєте, що знаходитесь у напруженому (не природному) стані, а зброя увесь час “тягне” кудись у бік від цілі, перевірте ще раз

правильність прикладання. Після закінчення прикладання зброя повинна бути спрямована у ціль. Якщо вона дивиться в бік від цілі, то слід спрямувати її у ціль за рахунок переміщення тулубу праворуч, ліворуч, вперед або назад. Не можна після приготування та прикладання направляти зброю в ціль нахилом або переміщенням положення рук.

Для перевірки зробіть декілька вдихів та видихів. Якщо при диханні зброя переміщується вздовж цілі вертикально, це означає, що положення для стрільби знайдене правильно.

Після наказу, керівник у положенні лежачі (з коліна або стоячи) подає команду «**Прикладайся**», перевіряє прикладку кожного навчаючого. Вказує на помилки та перевіряє прийом до засвоєння техніки його виконання.

Для навчання **прицілюванню** керівник пояснює курсантам значення мушки (із КЯ 83) – показує, що значить «**Рівна мушка**» та вчить виставляти її, а за допомогою навчального посібника, перевіряє помилки.

Спуск курка один із важливих прийомів техніки проведення стрільб. Головне при цьому – вміння вірно та сміливо натиснути на спусковий гачок, щоб не порушилося положення, придане зброї при прицілюванні.

Для спуску курка треба міцно утримуючи автомат лівою рукою з цівку або магазин, а правою за пістолетну рукоятку, притиснути автомат затильником прикладу до плеча, узявши рівну мушку, підвести її до точки прицілювання, затамувати дихання та продовжувати вирівнювати мушку у прорізі цілика, одночасно натискати плавно та рівномірно на спусковий гачок до тих пір, поки курок непримітно, мовби сам собою, не спустився з бойового взводу, тобто поки не виникне постріл.

Керівник починає навчання спуску курка, для чого по черзі у кожного навчаючого прикладає палець навчаючого і плавно натискає.

Після Відпрацювання окремо кожного елемента прийому керівник приступає до тренування виконання прийому у цілому, наприклад, подає команду:

«Група по атакуючій піхоті супротивника, чотири, короткими, у пояс – ВОГОНЬ». При цьому проходячи поряд кожного курсанта перевіряє правильність виконання окремих елементів прийому.

Контрольні питання

7. З чого починається та від чого залежить виконання прийому.
8. Що включає в себе прийом проведення стрільби.
9. Порядок виконання прийому.

Припинення стрільби

Припинення стрільби може бути тимчасовим або повним.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда «**Стій**». За цією командою навчаючий припинає натискання на спусковий гачок та ставлять автомат на запобіжник. Для повного припинення стрільби після команди «**Стій**» подається команда «**Розряджай**». За цією командою автоматник ставить автомат на запобіжник, відтягує хомутик назад,

встановлює у автомата приціл на «П» та цілик на «О», розряджає автомат як вказано в позиції №2.

Відпрацювання елементів по припиненню стрільби здійснюється за командою **«Стій» або «Припинити вогонь»**, для цього курсант:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **«ДВА»** – включає запобіжник.

За командою **«Розряджай»**:

на рахунок **«РАЗ»** – забирає палець зі спускового гачка;

на рахунок **« ДВА »** – включає запобіжник;

на рахунок **«ТРИ »** – встановлює хомутик у положення «П» та розряджає зброю.

Огляд зброї здійснюється за командою **«Зброю до огляду»**. Прийом відпрацьовується по встановленій схемі. Спочатку показ у цілому, далі показ і тренування за розподілами та у цілому. При цьому перед відпрацюванням прийому **«Зброю до огляду»** подати команду **«Положення лежачи прийняти – до Бою»**.

В положенні лежачи:

на рахунок **«РАЗ»** – відокремити магазин та покласти його поруч автомата (кулемета) горловиною до себе;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомат з запобіжника, відвести за рукоятку затворну раму назад та повернути автомат декілька ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок **«ТРИ»** – відпустити затворну раму вперед, опустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити автомат на запобіжник та приєднати магазин. Відпрацювання команди **«Встати»** дивись позицію № 2.

Перед відпрацюванням прийому **«Зброю до огляду»** у положенні стоячи подати команду **«Положення стоячи – до Бою»**.

У положенні стоячи:

на рахунок роби **«РАЗ»** – утримуючи автомат лівою рукою знизу за цівку, правою відокремити магазин та покласти його у ліву руку подавальника догори (випуклою частиною від себе), пальцями лівої руки притиснути магазин до цівки автомата;

на рахунок **«ДВА»** – зняти автомата із запобіжника, відвести затворну раму назад та повернути автомат трохи ліворуч.

Після огляду зброї командиром на рахунок **«ТРИ»** – відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу, поставити автомат на запобіжник, приєднати магазин та узяти автомат в положення на ремінь.

Контрольні питання

7. Види припинення стрільби та різниця між ними.

8. Дії по команді **«Зброю до огляду»** в положенні лежачи.

9. Дії по команді **«Зброю до огляду»** в положенні стоячи.

2. Правила стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються _____ - 1год.

Правила стрільби – це комплекс обґрунтованих положень, закріплених

посібниками зі стрілецької справи, точне дотримання яких, у поєднанні з прийомами стрільби, забезпечує виконання вогневих завдань.

Керівник заняття доводить курсантам, що для успішного виконання завдань у бою необхідно:

- безперервно спостерігати за полем бою;
- швидко та вірно готувати дані для стрільби;
- уміло вести вогонь по всіляким цілям у різноманітних умовах бойової обстановки як вдень так і вночі; для поразки групових та найбільш важливих одиночних цілей застосовувати зосереджений вогонь;
- спостерігати за результатами вогню та вміло його корегувати;
- слідкувати за витратою боєприпасів у бою та приймати заходи до своєчасного їх поповнення.

Далі розглядаючи перше питання керівник доводить що одиночну ціль, яку добре видно, обстрілювати короткими або довгими чергами у залежності від важливості цілі, її розмірів та відстані до неї. Чим небезпечна або чим даліше ціль тим тривалій повинна бути черга. Вогонь ведеться поки ціль не буде знищена або не сховається.

Для ураження цілі що з'являється, необхідно, побачивши місце її з'явлення, швидко приготуватися до стрільби і відкрити вогонь. Швидкість відкриття вогню має рішаче значення для ураження цілі.

Спочатку вивчається правила вибору і установа прицілу і точки прицілювання з урахуванням прицілу і точки прицілювання з урахуванням тільки відстаней до цілі і її розмірів (за сприятливих метеорологічних умов).

Для автоматів найбільш характерними є живі цілі – кулеметна обслуга та гарматка, групи стрільців або окремі фігури, ведучі вогонь із різноманітних положень.

Для вибору прицілу, точки прицілювання і цілика потрібно визначити дальність до цілі. Приціл, цілик і точка прицілювання вибираються з таким розрахунком, що при стрільбі середня траєкторія проходила посередині цілі.

При стрільбі з АК74 (РКК74) на дальності до 400 метрів вогонь потрібно вести, як правило з прицілом "П" або "4" і ціликом "0" цілятися у нижній край цілі або у середину, коли ціль висока (ростова фігура).

При стрільбі на дальність більш 400 метрів, приціл встановлюється відповідно дальності до цілі. За точку прицілювання як правило, приймається середина цілі. Крім того, з використанням характеристик дальності прямого пострілу, керівник заняття пояснює, коли і як можливо вести стрільбу, не знижуючи настанову прицілу.

Далі керівник заняття вказує курсантам цілі, які розташовані на ділянці місцевості у різноманітних напрямках і відстанях у межах від 100 до 500 метрів. Подає команду "**ДО ЗБРОІ**". Зброя установа на прицільних станках. Керівник вказує дальності до цілей, перевіряє наводку на ціль.

3. Вибір цілі, точки прицілювання _____ - 1

год.

Після цього керівник заняття приступає до вивчення способів визначення і внесення поправок на боковий вітер та рух цілі.

Боковий вітер виявляє значний вплив на польот кулі, відхиляє її у бік. Величина відхилення кулі залежить від швидкості та напрямку бокового вітру і дальності до цілі. Чим сильніше боковий вітер, чим ближче до 90° кут, під яким він дує і чим далше ціль, тим на більшу величину відхиляється куля у бік від напрямку стрільби. **У зв'язку з цим необхідно вносити поправку на боковий вітер.** Вона ураховується при стрільбі із автомата виносом точки прицілювання у фігурах або в метрах; при стрільбі з кулемета – установкою цілика у тисячних. Поправка на боковий вітер береться у тій бік, з відкля вітер.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею поправок, вказує що величини поправок приведені для середніх умов стрільби при помірному вітрі – 4 м/с, який дує під кутом 90° до площини стрільби, для швидкості цілі 3 м/с по бігучим фігурам. При сильному (8 м/с), або слабким (2 м/с) вітрі поправки відповідно збільшується або зменшуються у двічі, при косим вітрі зменшуються у два рази з порівнянням з боковим вітром.

При стрільбі по цілях що рухаються особливу увагу потрібно уділити визначенню та обрахуванню попередження.

Попередження – це відстань, на яку переміститься ціль за час польоту кулі до неї.

Напрямок руху цілі відносно стрілка:

- фронтальний;
- під гострім кутом;
- фланговий.

Керівник заняття знайомить курсантів з таблицею попередження.

При стрільбі по цілям які рухаються на стрільця – фронтальний рух, на відстанях прямого пострілу вогонь ведеться без попередження, з прицілом, відповідним відстаням до цілі.

При стрільбі по цілям що рухаються при – фланговому русі – (швидкість 3 м/с) на усіх відстанях "Попередження дорівнює прицілу".

Вогонь по цілях, рухаючи під кутом до площині стрільби ведеться засобом супроводження цілі або засобом очікування.

Керівник заняття використовує стрілецькі лінійки, мушки навчає курсантів визначенню внесення поправки на боковий вітер та рух цілі.

Закінчується розгляд цього питання роботою курсантів по картках.

Контрольні питання:

1. Для чого потрібні знання правил стрільби із автомата (кулемета).
6. Який потрібно установити приціл і де буде знаходитися точка прицілювання на відстанях до 400 м і більш 400 м при стрільбі по різноманітним цілям.
7. Визначення поправки на боковий вітер на різних відстанях (600, 700-800, 900-1000 м).

4. Відпрацювання нормативів підготовки до стрільби № 1, 2 _____ - 1 год.

Норматив з вогневої підготовки – це часовий, кількісний або якісний показник виконання деяких задач окремими військовослужбовцями або підрозділами з дотриманням послідовності (порядку), яка передбачена статутами, настановами, курсом стрільб, керівництвами та інструкціями.

Відпрацювання нормативів на заняттях, навчаннях та тренажах повинно сприяти удосконаленню прийомів та способів дій на полі бою, найшвидшому оволодінню стрілецькою зброєю, скороченню термінів виконання вогневих задач.

Відпрацюванню нормативів повинно передувати вивчення будови основних видів зброї, правил поводження з нею, мір безпеки та необхідних теоретичних положень, статутів, настанов, курсу стрільб, керівництв та інструкцій.

В процесі занять ті, хто навчається, спочатку повинні навчитися правильно та якісно виконувати той чи інший прийом за елементами в повільному темпі і тільки після цього переходити до відпрацювання нормативів в цілому за часом.

Якщо норматив в процесі навчання відпрацьовується декілька разів, то оцінка за його виконання визначається за останнім показаним результатом або за результатами контрольного заняття.

При відпрацюванні (перевірці виконання) нормативів необхідно керуватися такими вимогами:

11. Норматив вважається виконаним, якщо при відпрацюванні дотримані умови його виконання та не було допущено порушень вимог статуту, настанов, курсу стрільб, керівництв та мір безпеки.

Якщо при відпрацюванні нормативів тими, хто навчається, допущена хоча б одна помилка, яка може призвести (призвела) до травми (ураження) особового складу, до поломки зброї або аварії, виконання нормативу припиняється і оцінюється “незадовільно”.

12. За порушення послідовності виконання нормативу, яке не призводить до поломки зброї, аварії, а також за кожну помилку, вказану в умовах виконання нормативу (в керівництві, настанові), оцінка знижується на один бал.

13. При виконанні нормативів особовим складом в загальновійськовому захисному костюмі час збільшується на 25 %; при роботі в протигазі – на 10%, при температурі повітря -20°C та нижче ($+30^{\circ}\text{C}$ та вище), при сильному дощу, снігопаді – до 20 %; при діях вночі – до 30 %.

14. Час виконання нормативу визначається за секундоміром з моменту подачі команди “До виконання нормативу приступити” до моменту доповіді командира (того, хто навчається) про його виконання.

15. Офіцери та прапорщики підрозділів (факультетів) відпрацьовують нормативи нарівні з особовим складом.

Оцінка за виконання нормативів військовослужбовцям визначається:

– “відмінно”, якщо військовослужбовець виконав норматив правильно, у повному обсязі, з дотриманням вимог статутів, посібників, настанов, інструкцій та умов виконання нормативу; інструмент, приладдя і пристосування використовував правильно, діяв впевнено та спритно й уклався у час, передбачений для оцінки “відмінно”;

– “добре”, якщо дії виконані на оцінку “відмінно”, але військовослужбовець допустив помилки в користуванні інструментом, приладдям і пристосуваннями й уклався у час, передбачений для оцінки “добре”;

– “задовільно”, якщо військовослужбовець виконав норматив, але допустив порушення послідовності виконання операцій і помилки в користуванні інструментами, приладдям і пристосуваннями та уклався у час, передбачений для оцінки “задовільно”, або якщо норматив за часом виконано на “добре”, але при цьому була допущена одна помилка (на “відмінно” – дві помилки), які знижують оцінку на один бал;

– “незадовільно”, якщо не виконані умови для одержання задовільної оцінки .

Тренування і відпрацювання нормативів на практичних заняттях зі стрільбою проводиться у складі зміни (5 чоловік) під керівництвом помічника керівника заняття на навчальному місці (курсанта, який призначений керівником). Нормативи відпрацьовуються згідно “Збірника нормативів з бойової підготовки. Книга 10.”

Зміна вишикувана в одношеренговому строю. Керівник заняття доводить курсантам порядок виконання нормативу і вказує час на його виконання. Після цього він у повільному темпі показує і пояснює порядок його виконання по елементах, а потім у цілому.

Упевнившись, що ті, хто навчається, засвоїли порядок виконання нормативів, керівник тренує їх у виконанні по елементах (розподілах). Для цього він вказує вихідне положення та номер нормативу, який буде виконуватись. По готовності зміни (тих, хто навчаються) приймає норматив у кожного окремо на час.

Норматив № 1. Приготування до стрільби з різних положень (стоячи, з коліна, лежачи, із-за укриття) у пішому порядку.

Той, що навчається зі зброєю у вихідному положенні, за 10м від місця стрільби. Автомат у положенні на ремінь. Магазин споряджений 5 навчальними патронами. Сумка для магазинів застебнута. Керівник вказує місце, положення для стрільби і подає команді “До бою”. Той, хто навчається готується до стрільби (приймає вказане положення до стрільби, заряджає зброю) та доповідає: “Курсант такий-то до бою готовий”.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	6 сек;
- “Добре”	-	8 сек;
- “Задовільно”	-	10 сек.

Норматив № 2. Розрядження зброї у пішому порядку.

Той, хто навчається виконує команду “До бою” (зброю заряджена).
Керівник подає команду “Розряджай”.

Той, хто навчається розряджає зброю і бере автомат “На ремінь”.
Витягає із магазину патрони, кладе магазин у сумку для магазинів і стає в 10м від вогневої позиції.

Оцінка:

- “Відмінно”	-	15 сек.;
- “Добре”	-	17 сек;
- “Задовільно”	-	20 сек.

При назві нормативів необхідно підкреслити, що нормативи відпрацьовуються для різних зразків стрілецької зброї, тому в назві застосовується слово "зброя".

5. Умови вправи навчальних стрільб _____ -1 год.

Вправа навчальних стрільб

Стрільба з місця по нерухомих цілях

Цілі:

грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75x0,75 м, нерухома, щит установлюється на рівні поверхні землі (без просвіту);

атакуючий (контратакуючий) стрілець – ростова фігура (мішень № 8).

Дальності до цілей:

до грудної фігури – 100 м;

до атакуючого (контратакуючого) стрільця – 200 м.

Кількість боєприпасів:

для автомата, ручного кулемета та кулемета – 11, з них 3 для стрільби по грудній фігурі з колами – одиночними пострілами, 8 – по атакуючому стрільцю (чергами для автомата і кулеметів);

для снайперської гвинтівки Драгунова (далі – снайперської гвинтівки) –

6.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упора (із сошок).

Оцінка:

“відмінно” – 25 очок та уразити мішень № 8;

“добре” – 20 очок та уразити мішень № 8;

“задовільно” – 15 очок та уразити мішень № 8.

Особливості виконання вправи

Після виконання вправи керівник стрільби разом з тим, хто навчається, оглядає мішені та вказує на допущені помилки.

III. Підведення підсумків заняття _____ - 30 хв.

- нагадати тему та мету заняття;
- визначити ступінь досягнення мети;

- провести короткий розбір заняття, активності та військової дисципліни на занятті;
 - оголосити оцінки;
 - дати завдання на самопідготовку;
 1. Удосконалювати заходи безпеки поводження зі зброєю.
 2. Повторити основні положення пройденого матеріалу.
- Догляд, збереження, огляд, чищення та змащування зброї.
- відповісти на запитання;
 - закінчити заняття.